

VET4MIGRE

ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΣΤΟΧΟΥ

Η έρευνα έχει πραγματοποιηθεί
από την κοινοπραξία των εταίρων.

Που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια
του προγράμματος
"Vet opportunities for migrants and
refugees"

(Ακρωνύμιο "VET4MIGRE")

Κωδικός έργου:

2017-1-DK01-KA202-034224

Crossing Borders
creating space for dialogue and peace building

Mine
Vaganti
NGO

Στο πρόγραμμα
Erasmus Plus KA2 Στρατηγικές
Συμπράξεις για επαγγελματική εκπαίδευση
και κατάρτιση – Ανάπτυξη καινοτομιών

Erasmus+

Περιεχόμενο του Έργου

VET4MIGRE

Σύντομη αναφορά της τρέχουσας εικόνας της μετανάστευσης στην Ευρώπη

Παγκοσμίως, οι μετανάστες¹ μετακινούνται πιο συχνά από το νότο προς το βορρά, με το 70%² να ακολουθεί πορεία προς τον βορρά αναζητώντας καλύτερες οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και ανθρωπιστικές συνθήκες. Η αυξανόμενη ασυμμετρία μεταξύ των ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών αντικατοπτρίζει περαιτέρω αυτή την αύξηση στις μεταναστευτικές ροές.

Το τρέχον πλαίσιο της μετανάστευσης στην Ευρώπη χαρακτηρίζεται από δυσκολίες στον συντονισμό μεταξύ των χωρών. Αυτή η κατάσταση επηρεάζει τις επιλογές των μεταναστών στα πλαίσια της τοπικής προσαρμογής και των συνθηκών υποδοχής τους σε κάθε χώρα.

Επιπλέον, οι συγκρούσεις στη Συρία συνεχίζουν να εκτοπίζουν αρκετούς ανθρώπους με τις νεότερες μετατοπίσεις να συμβαίνουν εξαιτίας κυρίως των συγκρούσεων στην υπο-Σαχάρα Αφρική. Πρόσφυγες από τη Συρία αντιπροσωπεύουν το 1/3 της αύξησης από τους 6 πρώτους μήνες του 2017.³ Μεταξύ του Ιανουαρίου και Ιουνίου του 2017, ο αριθμός των προσφύγων παγκοσμίως έχει αυξηθεί κατά 7%, με 1,3 εκατομμύρια περισσότερους ανθρώπους να έχουν μετακινηθεί σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο.⁴

---

¹ Διεθνής μετανάστης είναι το άτομο που περνάει τα σύνορα επιδιώκοντας να ζήσει σε μια διαφορετική χώρα από τη χώρα προέλευσής του. Υπάρχουν δύο τύποι μεταναστών: εκείνοι που ψάχνουν καλύτερες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, και εκείνοι που αναζητούν άσυλο. Εκείνοι που αναζητούν άσυλο είναι οι εξαναγκασμένοι μετανάστες σύμφωνα με τους νόμους της Συνθήκης της Γενεύης. Τους παρέχεται το καθεστώς του πρόσφυγα όταν είναι εκτός της χώρας προέλευσής τους και έχουν αποδείξει ότι αντιπετυχίζουν πιθανή δίωξη λόγω θρησκείας, φυλής, εθνικότητας, συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας που ανήκουν και/ή πολιτικών ιδεολογιών. Οι εκθέσεις του UNHCR έδειξαν ότι στο 2016 υπήρξαν τα υψηλότερα επίπεδα εκτοπισμού που έχουν καταγραφεί παγκοσμίως με 65,6 εκατομμύρια άνθρωποι να έχουν αναγκαστεί να αφήσουν τα σπίτια τους, οι μισοί από αυτούς ηλικιακά είναι κάτω των 18.¹

² *ibid.*

³ UNHCR The UN Refugee Agency. 2017. Έκθεση : *Mid-year trends*. Online : <http://www.unhcr.org/statistics/unhcrstats/5aaa4fd27/mid-year-trends-june-2017.html>

⁴ *Ibid.* σελ.5.

Εφόσον οι μετανάστες και οι πρόσφυγες φτάνουν σε διαφορετικές χώρες της Ευρώπης, μπορεί να αντιμετωπίσουν διάφορα εμπόδια καθώς αναζητούν μια νέα εργασία, καθώς μαθαίνουν τη γλώσσα αλλά και κατά την προσπάθειά τους να έχουν πρόσβαση σε διάφορα οφέλη. Οι περισσότεροι πρόσφυγες στην Ευρώπη, οι οποίοι έγιναν μόνιμοι κάτοικοι, δυσκολεύτηκαν κατά την ενσωμάτωσή τους στη νέα κοινωνία. Χωρίς τη κοινωνική ενσωμάτωση η κατάστασή τους γίνεται πηγή πολιτικών συγκρούσεων που μπορεί επίσης να οδηγήσει στη ξενοφοβία.

Αυτή τη στιγμή, μερικές χώρες στην Ευρώπη αλλάζουν τις πολιτικές και τις στάσεις τους όσον αφορά τους πρόσφυγες και μετανάστες με σκοπό να σταματήσουν τις τρέχουσες εισρές. Δράσεις που έχουν ληφθεί περιλαμβάνουν: περικοπές της χρηματοοικονομικής βοήθειας, περιορισμό της ελευθερίας των κινήσεων, μείωση της πρόσβασης στις κοινωνικές υπηρεσίες και στην αγορά εργασίας.

Έτσι, επιδεινώνοντας τις συνθήκες ζωής μία εντεινόμενη αρνητική κοινωνική και πολιτική ατμόσφαιρα θα αποξενώσει πολλούς αλλοδαπούς (και αλλόφωνους) κατοίκους διαχωρίζοντας αυτούς από τη κοινωνία. Ο περιορισμός αυτής της κατάστασης αποτελεί υψηλή προτεραιότητα προς μία αληθινά δίκαιη και με συνοχή ευρωπαϊκή κοινωνία όπου ο καθένας θα μπορεί να ευημερεί.

Η επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη σήμερα

Όσον αφορά την επιχειρηματικότητα και την επιχειρηματική πρωτοβουλία από κάποιο άτομο, η κατάσταση στην Ευρώπη χαρακτηρίζεται από αυτή την επιθυμία, της τάξεως του 45% των Ευρωπαίων να επιθυμούν να είναι αυτο-απασχολούμενοι.

Υπάρχει επίσης σαφής ένδειξη ότι τα επίπεδα επιχειρηματικότητας και αυτοαπασχόλησης σε εθνικές κοινωνίες είναι υψηλότερα από τους εθνικούς μέσους όρους.⁵ Η έρευνα του Εργατικού Δυναμικού της ΕΕ δείχνει ότι η τάση της μεταναστευτικής επιχειρηματικότητας διακυμαίνεται στην ΕΕ με το ποσοστό των μεταναστών επιχειρηματιών στη συνολική απασχόληση να είναι κατά 1,5% έως 2,9% υψηλότερο από των γηγενών στις χώρες όπως η Γαλλία, το Βέλγιο, η Μεγάλη Βρετανία, η Δανία και η Σουηδία. Ωστόσο υπάρχει χαμηλότερη συμμετοχή μεταναστών επιχειρηματιών σε σχέση με τους γηγενείς στην Πορτογαλία, την Ισπανία, την Ιταλία, την Ελλάδα, την Ιρλανδία, τη Γερμανία και την Αυστρία.

Στοιχεία που αφορούν τον αριθμό των νέων επιχειρηματιών σε μία δεδομένη χρονική περίοδο επίσης υποστηρίζουν ότι οι μετανάστες τείνουν να είναι περισσότερο ενεργοί ως επιχειρηματίες από τους γηγενείς. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1998-2008 ο ετήσιος αριθμός των νέων μεταναστών επιχειρηματιών σχεδόν διπλασιάστηκε στη

---

⁵ <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/2365/attachments/1/translations/en/renditions/pdf>

Γερμανία (σε πάνω από 100.000 τον χρόνο), στην Ισπανία (σε πάνω από 75.000 τον χρόνο), στην Ιταλία (46.000+) και στη Γαλλία (35,000+).

Επιπλέον, οι μετανάστες τείνουν να είναι περισσότερο καινοτόμοι απ' ό,τι οι γηγενείς. Για παράδειγμα στη Μεγάλη Βρετανία ενώ οι μετανάστες αντιπροσωπεύουν το 8% του πληθυσμού της χώρας, τους ανήκει το περίπου 12% όλων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της χώρας.⁶

Στην Ευρώπη αν και ένα υψηλό ποσοστό των επιχειρηματιών που έχουν γεννηθεί στην αλλοδαπή εργάζονται σε τομείς που παραδοσιακά συσχετίζονται περισσότερο με επιχειρήσεις μεταναστών (πχ χοντρικό και λιανικό εμπόριο), πολλοί εργάζονται εκτός των παραδοσιακών εθνικών επιχειρηματικών τομέων με περίπου το 18% των μεταναστών επιχειρηματιών στον κατασκευαστικό τομέα, περίπου το 8% στον επαγγελματικό, επιστημονικό και τεχνικό τομέα, περίπου το 6% στη μεταποίηση και άλλο ένα 6% στην ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική εργασία.

Ενώ οι μεταβάσεις στην επιχειρηματικότητα από το ένα έτος στο άλλο φαίνεται να είναι υψηλότερες μεταξύ μεταναστών, οι μεταβάσεις εκτός αυτής είναι επίσης υψηλές. Το χαμηλό ποσοστό επιβίωσης μπορεί να υποδεικνύει ότι η αυτοαπασχόληση είναι ένας μηχανισμός που μετακινείται στη μισθολογική απασχόληση ή μπορεί να υποδεικνύει ένα υψηλότερο ποσοστό αποτυχίας των εταιριών από μετανάστες. Η μελέτη του ΟΟΣΑ αναδεικνύει ότι ακόμη και ύστερα από προσαρμογή των προσόντων, εμπειρίας και άλλων παραγόντων, οι επιχειρήσεις μεταναστών είναι 27% λιγότερο πιθανό να επιβιώσουν σε σχέση με τις επιχειρήσεις γηγενών.

Το υπόβαθρο του πρόγραμματος **VET4MIGRE**

Αναγνωρίζουμε σε αυτό το πρόγραμμα τη σημασία της επιχειρηματικότητας ως ένα ισχυρό εργαλείο για τη δημιουργία θέσεων εργασίας μεταξύ των μεταναστών και προσφύγων αφού σε διαφορετική περίπτωση αντιμετωπίζουν εμπόδια στην εύρεση εργασίας. Η επιχειρηματικότητα είναι ένας ισχυρός μοχλός οικονομικής ανάπτυξης και δημιουργίας θέσεων εργασίας δημιουργώντας νέες δεξιότητες και δυνατότητες.

Η δημιουργία ενός προσελκυστικού περιβάλλοντος σε όλες τις μορφές της επιχειρηματικότητας όπου οι υποστηρικτικές υπηρεσίες επιχειρήσεων προσεγγίζουν όλους τους πιθανούς επιχειρηματίες περιλαμβάνοντας περισσότερο εκείνους που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες αποτελεί στόχο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο Σχέδιο Δράσης της Επιχειρηματικότητας 2020 το οποίο αποτελεί μέρος της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής 2020. Ο σκοπός είναι να δημιουργηθούν συνθήκες για έξυπνη, βιώσιμη και δίκαιη ανάπτυξη⁷ όπου θα κάνει την ΕΕ στο σύνολο δυνατότερη και με περισσότερη συνοχή.⁷ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι μετανάστες αντιπροσωπεύουν μια σημαντική δεξαμενή πιθανών επιχειρηματιών αλλά αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα νομικά, πολιτισμικά και γλωσσικά εμπόδια.

⁶ https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/integracia-cudzincov/dokumenty/the_contribution_of_migrant_entrepreneurs_to_the_eu_economy.pdf

⁷ http://ec.europa.eu/growth/smes/promoting-entrepreneurship/we-work-for/migrants_en

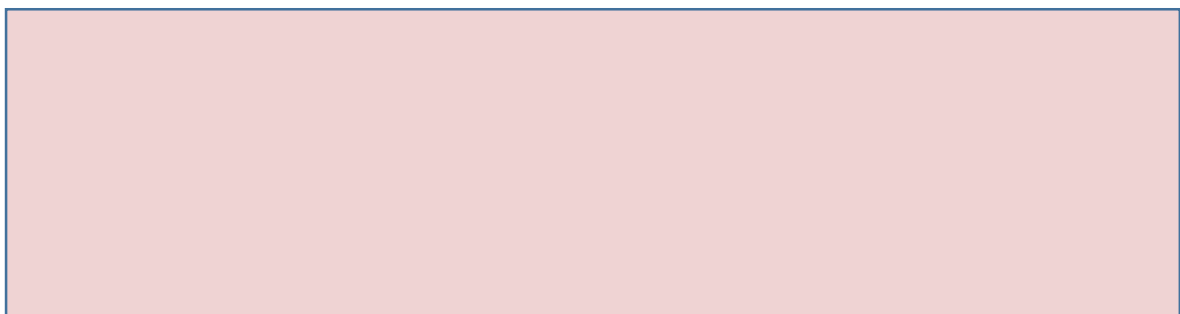
Σε αυτό το πρόγραμμα έχουμε ως στόχο να υποστηρίξουμε τη δημιουργία, βελτίωση και ευρύτερη διάχυση των μηχανισμών υποστήριξης για μετανάστες και πρόσφυγες. Έτσι το πρόγραμμα Vet4Migre πρώτα αναγνωρίζει ότι είναι σημαντικό να αναπτύξει νέες, δημιουργικές και μακροχρόνιες στρατηγικές και πρακτικούς τρόπους για το πλήθος των μεταναστών και προσφύγων ώστε να προσαρμοστούν, να ολοκληρωθούν και να γίνουν με θετικό τρόπο ενεργά μέλη των χωρών υποδοχής τους, και στη συνέχεια αναζητά να υποστηρίξει την ομαλή ολοκλήρωσή τους στην αγορά εργασίας προσφέροντας τις ευκαιρίες για την αναγκαία εκπαίδευση και καθοδήγηση ώστε να γίνουν αυτοαπασχολούμενοι.

Πράγματι, μετανάστες και πρόσφυγες αποτελούν μια σημαντική εργατική δύναμη για τις χώρες υποδοχής της ΕΕ και μπορούν να έχουν μια σημαντική συμβολή στις οικονομίες αυτές. Ουσιαστικά, αυτό φαίνεται να απαιτεί στοχευμένη εκπαίδευση και καθοδήγηση επιτρέποντας τους να πετύχουν στο να γίνουν νέοι επιχειρηματίες.

Όπως βλέπουμε από τα ανωτέρω στατιστικά στοιχεία, η οικονομική ευημερία και πολιτική σταθερότητα της ΕΕ φαίνεται να έχει προσελκύσει εισροές μεταναστών. Στις χώρες προορισμού η διεθνής μετανάστευση μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να γεμίσει συγκεκριμένα χάσματα στην αγορά εργασίας.

Επιπλέον, η Ευρώπη χρειάζεται περισσότερους επιχειρηματίες και την ενεργοποίηση ενός περιβάλλοντος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για την επιχειρηματικότητα ώστε να λειτουργήσει επιτυχώς η στρατηγική της Λισαβόνας και να δημιουργηθούν οι αναγκαίες συνθήκες για βιώσιμη και δίκαιη ανάπτυξη και απασχόληση.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω και τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να συμπεριληφθούν μετανάστες στην ευρωπαϊκή οικονομία, χρειάζεται να δοθεί περισσότερη έμφαση:

Λαμβάνοντας υπόψη όσα προαναφέρθηκαν, το πρόγραμμα έχει ως στόχο να προωθήσει την εκπαίδευση σε συγκεκριμένους τομείς, να προωθήσει την κοινωνική συνοχή και την κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών, και να διευκολύνει την ανάπτυξη των νέων επιχειρήσεων.

Διαδικασία συλλογής στοιχείων για τη παρούσα έκθεση

Κάθε οργανισμός από τις 6 χώρες-εταίρους, τη Δανία, την Ισπανία, την Ιταλία (2 οργανισμοί), τη Βουλγαρία και την Ελλάδα, έχει συμβάλλει στην παρούσα έκθεση με μια «εθνική» έκθεση. Αυτή η έκθεση των ομάδων στόχου αποτελεί μία συγκέντρωση και ανάλυση της ανατροφοδότησης στη μορφή της σύνοψης 5 εθνικών εκθέσεων. Η έρευνα έχει συλλεχθεί από δύο βασικές ομάδες: τους μετανάστες και πρόσφυγες, όπως και τους φορείς που τους υποστηρίζουν.

Κάθε εταίρος οργανισμός έχει δημιουργήσει έρευνες, ομάδες εργασίες, συνεντεύξεις και έρευνα πεδίου σε μια προσπάθεια να σκιαγραφήσει τις ανάγκες των μεταναστών και προσφύγων σε μια επιτυχή έναρξη της δικής τους επιχείρησης στις χώρες όπου βρίσκονται τώρα. Μέσα σε κάθε εθνική έκθεση περιγράφουμε την τρέχουσα κατάσταση και διαθέσιμη τρέχουσα εκπαίδευση στο πεδίο της επιχειρηματικότητας και απασχολησιμότητας σε μια προσπάθεια να προσδιοριστούν οι διαθέσιμοι πόροι και τα σχετικά χάσματα.

Σε κάθε χώρα, δύο ομάδες εργασίας έλαβαν μέρος στην παραγωγή της κάθε εθνικής έκθεσης. Η πρώτη ομάδα εργασίας ήταν **μετανάστες και πρόσφυγες** (10 μέλη ή περισσότερα) όπου είχαν μια επιχειρηματική ιδέα. Η δεύτερη ομάδα εργασίας ήταν **φορείς που εργάζονταν για την υποστήριξη αυτής της ομάδας** (τουλάχιστον 5 μέλη) από το δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα πχ αντιπρόσωποι ΜΚΟ, κρατικοί κοινωνικοί λειτουργοί κλπ.

Κάθε οργανισμός πριν ξεκινήσει τη συνέντευξη διαβεβαίωσε ότι οι σκοποί του προγράμματος και οι στόχοι της έρευνας επεξηγήθηκαν πλήρως και επαρκώς στους συμμετέχοντες. Επιπλέον, διευκρινίστηκαν κάποια θέματα περαιτέρω ως αναγκαία που αφορούν την πρωτοβουλία και/ ή τα ευρωπαϊκά προγράμματα.

Οι διοργανωτές υπογράμμισαν ότι αυτή η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσα στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Erasmus+ KA2 επεξηγώντας ότι είναι μια δράση που υποστηρίζει στρατηγικές συνεργασίες που στοχεύουν στο να υποστηρίξουν καινοτόμες πρωτοβουλίες και να προσφέρουν νέες ευκαιρίες επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στις συμμετέχουσες χώρες.

Συνολικά, οι διοργανωτές σε κάθε χώρα εργάστηκαν για να προάγουν τη συζήτηση και να τονίσουν τις διάφορες απόψεις. Επίσης διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο ζητώντας από τους συμμετέχοντες να αναλύσουν βασικά ζητήματα και να ελέγξουν το χρόνο των ομάδων μελών έτσι ώστε κανένας να μην υπερισχύει στη συζήτηση.

Επιπλέον υπογραμμίστηκε ότι η εν λόγω δράση χρηματοδοτήθηκε από την εθνική αρχή του Erasmus+ στη Δανία όπου παρουσίασε ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον και προσοχή στο αντικείμενο της επιχειρηματικότητας των μεταναστών.

Πριν ξεκινήσουν οι συνεντεύξεις, περαιτέρω πληροφορίες δόθηκαν στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του προγράμματος και στη διεθνή σύμπραξη. Η συμβουλή που δόθηκε στους συμμετέχοντες ήταν να επισκεφτούν την επίσημη ιστοσελίδα⁸ του έργου και/ ή τη σελίδα Facebook⁹ του προγράμματος όπου μπορεί κανείς να βρει περισσότερες πληροφορίες και να κρατήσει άμεση επαφή με όλους τους εταίρους και/ ή τα άτομα που ενδιαφέρονται για τα αποτελέσματα του έργου.

Εθνική Έκθεση Δανίας

Εισαγωγή - **Δανία**

---

⁸ <https://www.vet4migre.eu/en/>

⁹ <https://da-dk.facebook.com/Vet4Migre/>

Τον Φεβρουάριο του 2018 ο συντονιστής -εταίρος του έργου από τη Δανία, Crossing Borders, διεξήγαγε έρευνα πεδίου περιλαμβάνοντας έρευνες και συνεντεύξεις από την ομάδα στόχο με τη συμμετοχή μεταναστών και επιχειρηματιών αλλά και φορέων που υποστήριζαν αυτή την ομάδα.

Στην εθνική έκθεση της Δανίας έχει παραχθεί μια σύντομη ιστορική αναδρομή συμπεριλαμβάνοντας στατιστικά στοιχεία που συσχετίζονται με μετανάστες και πρόσφυγες και ειδικότερα με την παρούσα κατάσταση για τους μετανάστες και πρόσφυγες επιχειρηματίες στη Δανία.

Το 2017, οι μετανάστες που εισήλθαν και οι απόγονοί τους αποτελούσαν το 13% του συνολικού πληθυσμού της Δανίας. Από αυτό, το 10% ήταν μετανάστες του οποίου το 58% προέρχονταν από μη δυτικές χώρες. Τα προηγούμενα 30 χρόνια ο αριθμός των μη-δυτικών μεταναστών στη Δανία είχε αυξηθεί κατά 5%.¹⁰

Την περίοδο 1995-2008 παρουσιάστηκε αύξηση στην απασχόληση των μεταναστών, μία σημαντική αύξηση η οποία στη συνέχεια μειώθηκε. Μεταξύ των μεταναστών ηλικίας 16-64 το 2015 οι άντρες και γυναίκες απασχολούνταν σε ποσοστό 53% και 45% αντίστοιχα.

Τα περισσότερα διαθέσιμα κυβερνητικά στατιστικά στοιχεία που περιλαμβάνουν στατιστικά στοιχεία για μετανάστες και πρόσφυγες επιχειρηματίες στη Δανία μπορούν να βρεθούν στην έκθεση "Entrepreneurship Index for Migrants and Descendants in Denmark 2013."¹¹ Σε αυτή την έκθεση το Υπουργείο Κοινωνίας και Ενσωμάτωσης της Δανίας, το οποίο είχε δημιουργήσει μία ομάδα εργασίας με σκοπό την ενσωμάτωση, προσδιόρισε την επιχειρηματικότητα ως μια ειδική περιοχή για την ενθάρρυνση της ενσωμάτωσης και απασχόλησης στη Δανία.

Συνοψίσαμε στη συνέχεια τα ευρήματα υπογραμμίζοντας την ανάγκη για περισσότερα σύγχρονα στοιχεία, σημειώνοντας το κενό στο οποίο επιθυμούμε να συμβάλλουμε αντιμετωπίζοντάς το στο επόμενο κεφάλαιο καθώς περιγράφουμε τα ευρήματά μας από τις ομάδες εργασίας του προγράμματος VET4MIGRE.

Από την αναφορά του Υπουργείου το 2013 το 13,6% όλων των επιχειρηματιών στη Δανία ήταν μετανάστες ή απόγονοί τους. Οι μη-δυτικοί μετανάστες αποτελούσαν την πλειοψηφία τους, τάξεως 8,3%. Ο αριθμός των επιχειρηματιών με μεταναστευτικό ιστορικό δεν ήταν ποτέ μεγαλύτερος. Οι μετανάστες επιχειρηματίες σε σχέση με τους Δανούς επιχειρηματίες συχνά οδηγούνταν από την ανάγκη να δημιουργήσουν τις δικές τους επιχειρήσεις, γεγονός το οποίο προσδιορίσαμε από την αρχή του προγράμματος.

Το 2012 42.800 άτομα απασχολήθηκαν στη Δανία σε start-ups με το 9,4% αυτών να είναι μετανάστες με μη-δυτικό ιστορικό. Οι επιχειρήσεις που είχαν ιδρυθεί από μετανάστες, ωστόσο, πιο συχνά αναγκάστηκαν να κλείσουν τα 3 πρώτα έτη της

---

¹⁰ <http://dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=20705&sid=indv2017>

¹¹ <http://w2l.dk/file/406159/ivaerksaetterindeks2013.pdf>

δημιουργίας τους σε αντίθεση με αυτών που ξεκίνησαν από γηγενή άτομα της Δανίας. Παρ' όλα αυτά οι επιχειρήσεις που επιβίωσαν τα 3 πρώτα κρίσιμα έτη δημιούργησαν περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης ανά επιχείρηση σε σχέση με τις αντίστοιχες δανικές επιχειρήσεις.

Το 2012 οι Δανοί επιχειρηματίες ήταν κατά μέσο όρο μεγαλύτεροι σε ηλικία από εκείνους που είχαν μεταναστευτικό ιστορικό. Οι μετανάστες επιχειρηματίες επίσης γενικά είχαν χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης. Η έκθεση σημειώνει ότι οι μετανάστες επιχειρηματίες σε σχέση με τους Δανούς παρουσιάζουν μεγαλύτερες πιθανότητες να δημιουργήσουν εξαγωγικές επιχειρήσεις. Οι μετανάστες επίσης συγκεντρώνονται στους κλάδους του 'εμπορίου και των μεταφορών' και των 'ξενοδοχείων και των εστιατορίων' παρά στον κλάδο των 'πληροφοριών και τηλεπικοινωνιών - υπηρεσιών τεχνολογίας' αλλά αυτό διαφέρει ανάλογα με την περίοδο παραμονής τους στη χώρα.

Για τις γυναίκες μετανάστες στη Δανία το 2012 παρατηρήθηκε ότι πιο συχνά επιλέγουν τον επιχειρηματικό κλάδο απ' ότι οι γυναίκες με Δανική προέλευση και πως το ποσοστό τους αυξάνεται σταδιακά. Μεταξύ των μεταναστών που ιδρύουν επιχειρήσεις στη Δανία, το 24% ήταν γυναίκες το 2007 και το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στο 30% το 2010.

Συνολικά, το υπουργείο ανακάλυψε ότι η αποδοτική εκπαίδευση και οι συμβουλευτικές υπηρεσίες για τους μετανάστες επιχειρηματίες στην κρίσιμη φάση της έναρξης των start-ups συνέβαλε καθοριστικά στη συνολική επιβίωση των επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια των πρώτων ετών.

Όπως και σε άλλα μέρη της Ευρώπης, μετανάστες και πρόσφυγες επιχειρηματίες στη Δανία διαθέτουν αξία για την κοινωνία με πολλούς τρόπους. Μεταξύ άλλων δημιουργούν απασχολησιμότητα, μειώνουν το κόστος πρόνοιας καθώς είναι αυτοαπασχολούμενοι και διαδίδουν τις μοναδικές δεξιότητες και εμπειρίες τους. Συχνά τα κίνητρά τους είναι περισσότερο προσανατολισμένα προς την αναγκαιότητα και έχουν μοναδικά πλεονεκτήματα όπως το να διέπουν σε ένα διεθνές δίκτυο.

Επιπλέον, η επιχειρηματικότητα είναι ένας τομέας που προσδιορίζεται από το έθνος της Δανίας ως μια περιοχή που αξίζει να επεκταθεί με σκοπό να προωθήσει την ολοκλήρωση και την ευημερία της κοινωνίας. Η Δανία έχει προβεί σε σαφείς δράσεις για να διασφαλίσει τη βοήθεια σε εκείνους με επιχειρηματικά κίνητρα. Υπάρχει η ανάγκη για συνεχή και πιο επίκαιρη ακολουθία και υποστήριξη αυτής της ομάδας για το όφελος της κοινωνίας ως σύνολο.

Ανατροφοδότηση: Μετανάστες και Πρόσφυγες στη Δανία

Τον Φεβρουάριο του 2018 ο οργανισμός Crossing Borders διεξήγαγε συνεντεύξεις με μετανάστες υψηλής ειδίκευσης στη Δανία και συγκέντρωσε τα βασικά ευρήματα.

Παρακάτω ακολουθούν τα αποτελέσματα και επικεντρώνονται σε γλωσσικά θέματα, σε θέματα δημόσιας πολιτικής, χρηματοδότησης, δικτύων και το ρόλο των ΜΚΟ.

Ένα από τα βασικά προβλήματα όπου οι μετανάστες και πρόσφυγες επιχειρηματίες αντιμετωπίζουν στη Δανία σχετικά με την πρόσβαση τους σε θέσεις εργασίας είναι το **γλωσσικό εμπόδιο**. Ειδικά διαμορφωμένες ρυθμίσεις εστιάζουν στην προετοιμασία για την εισαγωγή τους στην αγορά εργασίας όπως πχ η **καθοδήγηση ή επίβλεψη** τους, καθώς έτσι θα μπορούσαν να το αντιμετωπίσουν.

Η **ενημέρωση της τρέχουσας πολιτικής και νομοθεσίας** καθώς και διαδικασιών για τη δημιουργία επιχειρήσεων από πλευράς μεταναστών και προσφύγων είναι συνολικά περιορισμένη καθώς οι συμμετέχοντες στην έρευνά μας θεωρούν ότι η γνώση τους είναι μερικώς επαρκής. Επιπλέον, οι περισσότεροι από τους μετανάστες και τους πρόσφυγες που συμμετείχαν δεν έχουν ακόμη λάβει κάποια υποστήριξη όσον αφορά την είσοδο τους στο επιχειρηματικό περιβάλλον και τη **συμβουλευτική υπηρεσία που σχετίζεται με το νομικό πλαίσιο** της επιχειρηματικότητας στη Δανία. Ακόμη, ένα από τα βασικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν ως ομάδα είναι η **πρόσβαση στη δημόσια/ ιδιωτική χρηματοδότηση**.

Όταν ρωτήθηκαν για την εμπλοκή τους σε οποιαδήποτε μορφή **δικτύωσης**, συγκεκριμένα με: άλλους μετανάστες επιχειρηματίες, τρίτου τύπου φορείς και επιχειρηματικούς και/ή θρησκευτικούς οργανισμούς που έχουν ως στόχο την υποστήριξη μεταναστών επιχειρηματιών, οι απαντήσεις ήταν ανάμικτες. Οι μισοί από τους συμμετέχοντες ανταποκρίθηκαν θετικά και οι μισοί από αυτούς αρνητικά.

Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετοχόντων θεωρεί ότι οι **ΜΚΟ θα έπρεπε να διαδραματίζουν πιο ενεργό ρόλο στην παροχή συμβουλών, στην καθοδήγηση, στην επίβλεψη**, και επίσης στην εταιρικότητα με εκπαιδευτικά κέντρα και επιχειρήσεις για να αντιμετωπιστεί η ανεπαρκής εκπαιδευτική υποστήριξη στους επιχειρηματίες που είναι εκείνη τη στιγμή διαθέσιμοι.

Πράγματι, όλοι οι συμμετέχοντες της έρευνας πιστεύουν ότι οι ΜΚΟ θα πρέπει να έχουν ένα σαφή ρόλο στην παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών (καθοδήγηση, επίβλεψη κλπ) σε συνεργασία με φορείς από τον επιχειρηματικό τομέα ώστε να αντιμετωπίσουν τις ανεπαρκείς παροχές νομικών και επιχειρηματικών συμβουλών προσαρμοσμένων στις επιχειρήσεις των μεταναστών.

Προσδιορίστηκαν λοιπόν δύο ρόλοι τους οποίους οι ΜΚΟ θα έπρεπε να έχουν κατά την εισαγωγή των μεταναστών και προσφύγων στην αγορά εργασίας και/ή τον επιχειρηματικό τομέα:

1. **Εκπαιδευτικές υπηρεσίες** που θα στοχεύουν στην ανάπτυξη επικοινωνιακών και επιχειρηματικών δεξιοτήτων όπως και βασικών εργαλείων απασχολησιμότητας/επιχειρηματικότητας.
2. Προσανατολισμός και **πρακτική εκμάθηση σε συνεργασία με επιχειρηματικούς φορείς της αγοράς εργασίας**.

Η πλειοψηφία των συμμετοχόντων ανέφερε πως οι ΜΚΟ θα πρέπει να κατέχουν ένα συνεργατικό και συντονιστικό ρόλο μεταξύ των διάφορων τομέων περιλαμβάνοντας

και άλλες ΜΚΟ, εκπαιδευτικά κέντρα και επιχειρήσεις ώστε να βοηθήσουν τους μετανάστες στη διαδικασία της μετάβασης από τον επιχειρηματικό σχεδιασμό στην επιχειρηματική δράση.

Η πλειοψηφία των συμμετοχόντων περαιτέρω προσδιορίζει ότι όποιες στρατηγικές στοχεύουν στη βελτίωση ίσων ευκαιριών στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας και στον επιχειρηματικό τομέα, θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τις ανισότητες που βασίζονται σε δεξιότητες αναφορικά με την ευκαιρία της εκπαίδευσης/ καθοδήγησης/ επίβλεψης κλπ.

Τέλος, οι βέλτιστες προσεγγίσεις για τη διευθέτηση φαινομένων πραγματικής ή συγκαλυμμένης διάκρισης των μεταναστών και προσφύγων μέσα στο χώρο της αγοράς εργασίας και του επιχειρηματικού τομέα θα είναι η επαρκής εκπαίδευση και οι **δράσεις αύξησης της ενημέρωσης**. Αυτές οι δράσεις θα πρέπει να στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση των απασχολούμενων/φορέων στο πεδίο που αφορά τη διάκριση σύμφωνα με την ανατροφοδότηση που λάβαμε.

Μελέτες περίπτωσης: Μετανάστες και Πρόσφυγες στη Δανία

Η συμμετέχων 1 είναι μετανάστρια στη Δανία με καταγωγή από την Ινδία. Στην Ινδία δούλευε ως προγραμματίστρια. Επειδή η μαγειρική ήταν κάτι που απολάμβανε, όταν αυτή και ο άντρας της μετακινήθηκαν στη Δανία και δεν εργαζόταν, ξεκίνησε να συζητάει με τους φίλους της για την επιχειρηματική της ιδέα, το να ξεκινήσει μια εταιρία τροφοδοσίας τροφίμων (κέτερινγκ). Παρατήρησε πως πολλοί από τους φίλους της έχουν δυσανεξία σε διάφορα συστατικά και τους άρεσε το Ασιατικό φαγητό – έτσι η ιδέα ξεκίνησε να παίρνει μορφή.

Το να πραγματοποιήσει το επιχειρηματικό της όνειρο αποδείχθηκε δύσκολο αναφορικά με την υλοποίηση των ιδεών της καθώς και των προτάσεων που είχε από τον κοινωνικό της περίγυρο. Ενδιαφέρονταν να κάνει κάτι πραγματικά νέο και καινοτόμο. Τα εμπόδια που συνάντησε ήταν πολλά. Ήταν αρκετά δύσκολο να μην έχει κάποιον να συμβουλευτεί σχετικά με αυτό που ήθελε να δημιουργήσει, κάποιον να τη βοηθήσει να επιμεληθεί τις ιδέες της και να ξεκινήσει. Είπε ότι γενικά είχε έλλειψη γνώσης της διαδικασίας δημιουργίας μιας επιχείρησης και πώς να ελέγξει το μέγεθος του επιχειρηματικού της μοντέλου.

Η συμμετέχων 2 επιχείρησε να χρησιμοποιήσει διαθέσιμες πηγές από τον Δήμο αλλά δεν ήταν αρκετά εξατομικευμένες ώστε είναι ουσιαστικά χρηστικές. Τα μαθήματα που παρακολούθησε ήταν αρκετά γενικευμένα και εύχεται να ήταν προσανατολισμένα στους εκάστοτε τομείς έτσι ώστε να μπορούσε να παρακολουθήσει ένα που θα αφορούσε τον επιχειρηματικό τομέα των τροφίμων, για παράδειγμα να μάθει για τις απαιτήσεις πιστοποίησης στη Δανία. Έχει νιώσει συχνά μόνη και χωρίς την κατάλληλη καθοδήγηση από πού να ξεκινήσει για να αποκτήσει τις πληροφορίες. Η συμμετέχων 1 αισθάνεται ότι τα άτομα που κατάγονται από τη Δανία δεν φέρονται να αντιμετωπίζουν τόσο μεγάλα εμπόδια. Κατά την άποψή της θα ήταν ευκολότερο για τα

άτομα από την Δανία να εντοπίσουν πληροφορίες και/ ή για ανθρώπους που θα τους κατεύθυναν στις πληροφορίες που χρειάζονταν, από το δίκτυό τους.

Ύστερα από παρακολούθηση μαθημάτων που διοργανώνει ο Δήμος, της παρέιχαν ένα σύμβουλο αλλά η συμμετέχων 1 αισθάνθηκε ότι δεν μπορούσε να συνδεθεί καλά ή να συσχετιστεί αρκετά με τον σύμβουλό της και δεν ήταν άνετη στο να ζητήσει ή δεν ήξερε πώς να ζητήσει έναν άλλο καινούριο σύμβουλο και έτσι έχασε το ενδιαφέρον της. Για τη συμμετέχων 1 ανεξάρτητα από τη συμβουλευτική υπηρεσία, υπήρχε κρίσιμη έλλειψη ενός δικτύου ανθρώπων που ήταν πετυχημένοι στις επιχειρήσεις τροφίμων. Εύχεται να ήταν ευκολότερο να έρθουν σε επαφή μεταξύ τους άνθρωποι που απασχολούνται στον ίδιο τομέα, και αυτοί που ίδρυσαν με επιτυχία την επιχείρησή τους και αυτοί που μόλις ξεκίνησαν. Θα της άρεσε να κάνει ερωτήσεις όπως: Πώς μπορώ να προσεγγίσω μία επαρκής ομάδα στόχου; Τι λάθη έκανες και ποιες λύσεις υιοθέτησες; Ποια τοποθεσία είναι η καλύτερη για την επιχείρησή μου; Και μετά θα ήθελε να είναι απλά ικανή να μοιραστεί εμπειρίες και να μάθει από ένα δίκτυο επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των τροφίμων.

Η συμμετέχων 1 έχει βιώσει πολλά αδιέξοδα που μπορούν να της προκαλέσουν ψυχικό άγχος ως αποτέλεσμα της επιθυμίας της για μία καλύτερη ομάδα υποστήριξης. Σε μερικά σημεία, ήθελε απλά να τα παρατήσει διότι δεν μπορούσε να βρει κάποιον να τη βοηθήσει. Θα ήταν ευκολότερο εάν είχε κάποιον να ακούσει τις δυσκολίες της και να μοιραστεί τις δικές του σχετικές εμπειρίες. Έχει παρ' όλα αυτά έναν επιχειρηματία φίλο που είναι σχεδιαστής κοσμημάτων ο οποίος έχει υπάρξει πηγή υποστήριξης για αυτήν εκτιμώντας την ιδιαιτέρως. Υπογραμμίζει ότι η ιδανική καθοδήγηση και ένα δίκτυο υποστήριξης θα περιελάμβανε προσωπική και επαγγελματική υποστήριξη με τη μορφή καθοδηγητών, όπου όμως στην περίπτωση της έχει βασιστεί στον φίλο της και τον σύζυγό της.

Η συμμετέχων 1 επεξήγησε ότι αισθάνθηκε πως με τους δημοτικούς κοινωνικούς λειτουργούς θεωρεί μεγάλο πρόβλημα όταν η περίπτωση του ενός μετατίθεται σε άλλον που σημαίνει ότι ένας πρέπει να ξεκινήσει πάλι από την αρχή. Αυτό απαιτεί την αναδόμηση της σχέσης εκ νέου, γεγονός που απαιτεί αρκετή προσπάθεια. Επίσης ανέφερε ότι λάμβανε διαφορετικές απαντήσεις από διαφορετικούς δημόσιους κοινωνικούς λειτουργούς.

Ένα άλλο εμπόδιο που συνάντησε είναι το πώς να διαδώσει και να γνωστοποιήσει την επιχείρησή της στο ευρύτερο αγοραστικό κοινό της Δανίας. Το μάρκετινγκ στο διαδίκτυο όπως στο Facebook και το μάρκετινγκ γενικά είναι ακριβό στη χώρα.

Η συμμετέχων 1 επισημαίνει πως τα σχόλια και η ανατροφοδότηση που έλαβε από εκείνους που έχουν δοκιμάσει τα πάτια της αποτελούν ένα ισχυρό κίνητρο για να συνεχίζει. Υπήρξε ένα φεστιβάλ μαγειρικής με γρήγορο φαγητό (street food) όπου είχε έναν πάγκο και έλαβε σημαντικά και ενθαρυντικά σχόλια. Για την συμμετέχων 1 ήταν σημαντικός μοχλός ανάπτυξης το να γνωρίσει ο κόσμος το προϊόν, και έτσι αποφάσισε ότι χρειάζεται απλά υπομονή. Γνωρίζοντας ότι ο κόσμος είναι ικανοποιημένος και απολαμβάνει το φαγητό της την χαροποιούσε ιδιαιτέρως και αυτό ήταν ό,τι χρειάζονταν για να συνεχίσει.

Όσον αφορά τα νομικά ζητήματα, βρίσκει τρομακτικό να προσπαθείς να βγάλεις άκρη και να καταλάβεις τα πάντα. Η συμμετέχων 1 προσέλαβε βοήθεια σε αυτό το πεδίο διότι θεωρεί ότι είναι σημαντικό να αποφεύγεις λάθη ειδικά όσον αφορά τη φορολογική νομοθεσία. Όταν αρχικά βασίστηκε στις νομικές συμβουλευτικές υπηρεσίες του Δήμου, ανακάλυψε πως όταν θα τηλεφωνούσε σε ένα κέντρο οι απαντήσεις που θα λάμβανε θα διέφεραν από το αν τηλεφωνούσε σε ένα άλλο, στην ουσία οι απαντήσεις θα εξαρτώνταν από το άτομο με το οποίο θα μιλούσε. Ωστόσο, όπως και τα περισσότερα πράγματα στη Δανία το να πληρώνεις έναν επαγγελματία είναι πολύ ακριβό. Επίσης, οι ψηφιακές επεξηγήσεις νομικών κανόνων και ρυθμίσεων είναι διαθέσιμες μόνο στη Δανική γλώσσα.

Όσον αφορά τις πολιτιστικές διαφορές, θεωρεί ως πλεονέκτημα το να είναι Ινδή και ασχολείται με τις υπηρεσίες κέτερινγκ Ινδικού φαγητού διότι προσθέτει αυθεντικότητα και αξιοπιστία στην επιχειρηματική της ιδέα. Έχει να σκεφτεί πως θα προσελκύσει Δανούς και πόσο μπορεί να αλλάξει την επιχείρησή της ώστε να ταιριάζει στις προτιμήσεις των Δανών.

Στην Ινδία η πολύ κλειστή δομή της οικογένειας σήμαινε ότι υπήρχε πολύ πίεση ώστε να μην την δυσανεγίσσει. Η συμμετέχων 1 αισθάνεται λιγότερη πίεση εδώ για να εντυπωσιάσει τους γύρω της. Υπάρχουν λιγότεροι άνθρωποι που θα επηρεαστούν από οποιαδήποτε μορφή αποτυχιών που μπορεί να αντιμετωπίσει, κάτι που το βρίσκει ενθαρρυντικό. Επεξηγεί ότι θα ήταν περισσότερο ευάλωτη στις γνώμες και τις επιρροές από εκείνους που θα ήταν γύρω της σε μια κοινωνία στην Ινδία. Θα αισθάνονταν πιθανώς αποθαρρυνμένη από την καινοτομία καθώς δεν θα «τολμούσε να κάνει κάτι διαφορετικό».

Οι κανόνες και το όλο πλαίσιο στη Δανία είναι αντίθετα και αντιφατικά. Για την συμμετέχων 1 οι αξιωματούχοι στην Ινδία θα περίμεναν κάποιου είδους «αντάλλαγμα» και θα θεωρούσαν τους εαυτούς τους «ειδήμονες», γεγονός που συνεπάγεται επιπλέον πίεση. Ακόμη παρά τη διαφάνεια της Δανίας, παραμένει μία πρόκληση για τη συμμετέχων 1 το να γνωρίζει που να ψάξει για τις πληροφορίες τις οποίες χρειάζεται για να πετύχει.

Η χώρα προέλευσης του συμμετέχων 2 είναι η Συρία και είναι πρόσφυγας στη Δανία. Ο συμμετέχων 2 έχει μια επιχειρηματική ιδέα που περιλαμβάνει τα μέσα ενημέρωσης και σκοπεύει να την ξεκινήσει με τη συμβολή των φίλων του. Έχει εμπειρία λόγω της οικογένειάς του στις επιχειρήσεις σχετικά με υπηρεσίες τροφίμων και έχει διάφορες ιδέες για μια νεοφυή επιχείρηση και σε αυτόν τον τομέα.

Ο συμμετέχων 2 έχει μια ισχυρή αίσθηση ανάληψης επιχειρηματικής πρωτοβουλίας και σχετική εμπειρία καθώς ως έφηβος ήταν ένας επιτυχημένος επιχειρηματίας στη Συρία. Έχει εμπιστοσύνη στις δεξιότητές του αναφορικά με τη προσέλκυση και προσέγγιση πελατών. Θεωρεί ότι η Δανία είναι ένα καλό μέρος για ιδιοκτήτες επιχειρήσεων που βασίζεται σε ισχυρούς νόμους και κανονισμούς και υψηλά πρότυπα επαγγελματισμού και δεν τη βαραίνει το μέγεθος της γραφειοκρατίας. Αισθάνεται ότι μπορεί σε μεγάλο βαθμό να χρησιμοποιήσει τις δικές του εμπειρίες και της οικογένειάς

του όταν θα ξεκινήσει τη δική του επιχείρηση στη Δανία. Έτσι είναι αρκετά αισιόδοξος και ενθουσιώδης.

Όσον αφορά τα εμπόδια που μπορεί να αντιμετωπίσει, πιστεύει ότι ξέρει από ποιον θα ζητήσει βοήθεια και ότι μπορεί να χρησιμοποιήσει εκείνες τις πηγές που είναι ελεύθερες και διαθέσιμες στο διαδίκτυο. Αναμένει να παράγει το απαραίτητο κεφάλαιο ώστε να ξεκινήσει την δική του επιχείρησή.

Ως πρόσφυγας απευθύνθηκε σε δημόσιο κοινωνικό λειτουργό ο οποίος κατά τη γνώμη του ήταν εξαιρετικά βοηθητικός. Εκείνος βοήθησε τον συμμετέχων 2 για περίπου 9 μήνες. Θεωρεί πως είναι ένα σημαντικό μέρος του δικτύου του για να τον καθοδηγεί στους κανόνες και τις ρυθμίσεις στη Δανία. Επίσης «τον έσπρωξε να πάει παραπέρα».

Την εμπειρία μου με τον δημοτικό κοινωνικό λειτουργό θα τη χαρακτήριζε ανάμεικτη καθώς ο επόμενος κοινωνικός λειτουργός που τον συμβούλεψε ήταν λιγότερο επαρκής όσον αφορά την καθοδήγηση στους κανόνες και τις ρυθμίσεις. Επίσης συνάντησε εμπόδια καθώς ο τελευταίος δεν ήταν ικανός να του μεταλαμπαδεύσει πληροφορίες και γνώσεις όπως λόγου χάρη αναφορικά με τον τρόπο πληρωμής του όταν ζήτησε βοήθεια για να του επεξηγήσουν πώς ο μισθός του θα φορολογούνταν. Βρίσκει ότι στη Δανία οι κρατικοί κοινωνικοί λειτουργοί είναι υψηλά εξειδικευμένοι σε ένα συγκεκριμένο πεδίο, ενώ έχουν έλλειψη γνώσεων για τα υπόλοιπα πεδία που είναι εκτός της εξειδίκευσής τους. Άλλα θεσμικά προβλήματα που προσωπικά αντιμετώπισε ο συμμετέχων 2 είναι ότι η περίπτωση του κόλλησε στο κρατικό σύστημα και δεν προχώρησε δίνοντας την εντύπωση ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί καθυστερούν χρονικά.

Για τον συμμετέχων 2, μία πραγματική λύση ήταν η εκμάθηση της γλώσσας έτσι ώστε να μπορεί να επικοινωνεί κατάλληλα. Ενώ ο συμμετέχων 2 αισθάνεται ότι έμαθε Δανικά γρήγορα εξαιτίας του έμφυτου ταλέντου που διαθέτει, όταν επρόκειτο για νομικά θέματα του πήρε πολύ χρόνο να τα κατανοήσει, όπως έγινε αντίστοιχα και στη περίπτωση της συμμετέχων 1, οπότε θα συμβουλευτεί κάποιον άλλον.

Για τον συμμετέχων 2 το να είναι από άλλη χώρα μπορεί να αποτελεί πλεονέκτημα καθώς μπορείς να ξεκινήσεις εκ νέου. Αισθάνεται ότι μπορεί να δραπτετεύσει από τις πιέσεις των προσδοκιών των ανθρώπων από τη Συρία. Ωστόσο στη Συρία ο συμμετέχων 2 βρήκε ευκολότερο το να μεγαλώσει την επιχείρησή του εξαιτίας της διαφορετικής φορολογικής κατάστασης.

Σύμφωνα με τη πολιτική της Δανίας, ο συμμετέχων 2 αναφέρει ότι όποιοι έχουν χρήματα από τη χώρα προέλευσης φοβούνται να τα δηλώσουν διότι μπορεί να έχουν επιπτώσεις στα οφέλη που θα λάβουν από το κράτος. Αυτό μπορεί να αλλάξει σύμφωνα με τον συμμετέχων 2 μειώνοντας λιγότερο το κόστος εάν φέρνουν αυτές τις αποταμιεύσεις εδώ στη Δανία. Με αυτόν τον τρόπο, θα είναι περισσότερο πιθανό τα χρήματα να επενδυθούν στις επιχειρήσεις τους στη Δανία και έτσι κατά συνέπεια στη Δανική οικονομία.

Ως πρόσφυγας από τη Συρία, ο συμμετέχων 2 εξηγεί ότι υπάρχει ένα αξιοσημείωτο πρόβλημα άγχους μέσα στο δίκτυο του καθενός, ακόμα και στη Δανία. Είναι σημαντικό να καταλαβαίνει κάποιος και να αποδέχεται τις πολιτικές θέσεις των προσωπικών του κοινωνικού του περιγύρου π.χ. εάν είναι ή όχι μέλος της Συριακής μυστικής αστυνομίας.

Ο συμμετέχων 2 αναφέρει ότι ο καλύτερος τρόπος να βοηθήσουν τους πρόσφυγες είναι να τους παρέχουν χρήματα ώστε να στηριχθούν στα πόδια τους και όχι στην πρόνοια, βοηθώντας τους να σταθεροποιηθούν και να διαχειριστούν πρακτικά ζητήματα. Υπάρχει επίσης το στίγμα ότι είναι αρκετά αποθαρρυντικό να παρέχεις στους πρόσφυγες πρόνοια καθώς αυτό καθιστά δύσκολο να αφήσει κάποιος το σπίτι του και να ξεκινήσει μια νέα ζωή, σύμφωνα με τον συμμετέχων 2. Οι πρόσφυγες επίσης συχνά αναρωτιούνται πώς θα υποστηρίξουν οικονομικά τις οικογένειές τους, στην περίπτωση του τα μέλη της οικογένειάς ακόμη ζουν στην εμπόλεμη ζώνη.

Για τον συμμετέχων 2 υπήρξε κάποια στιγμή που το άγχος και η αναστάτωση τον επηρέασαν σωματικά. Πλέον υποστηρίζει ότι αντιλαμβάνεται πιο θετικά τα πράγματα, ενώ εκείνη την περίοδο έπαιρνε υποστήριξη από την οικογένειά του και τους φίλους του και μιλούσε για όλα όσα αισθάνονταν. Θεωρεί ότι κατέβαλε ουσιαστικό αγώνα για τα πρακτικά βήματα που πρέπει να μάθει κάποιος μόνος του, το να είναι ανοιχτός στο να κάνει λάθη και να γνωρίζει ότι δεν μπορεί να περιμένει τα πράγματα να είναι πάντα τέλεια διότι τότε ποτέ δεν θα κάνει τίποτα. Επεξήγησε ότι μπορεί να έχει την πιο έξυπνη ιδέα αλλά θα πρέπει να έχει αυτοεκτίμηση ώστε να το συνειδητοποιήσει. Ο συμμετέχων 2 πιστεύει ότι ο καθένας μπορεί να γίνει επιχειρηματίας και να αναπτύξει μια ιδέα. «Μπορείς να χρησιμοποιήσεις τα λάθη σου και τις αποτυχίες σου ως έναν τρόπο για να χτίσεις την εμπειρία σου, εάν αποτύχεις δεν χάνεις τα πάντα». Για έναν πρόσφυγα που έχει αντέξει έντονα προβλήματα, αυτή η ψυχική ισορροπία δεν πρέπει να παραβλέπεται.

Όπως και η συμμετέχων 1, ο συμμετέχων 2 συμφώνησε με την ανάγκη ενός συμβούλου που θα βοηθήσει για να προχωρήσει το σχέδιο του. Ο συμμετέχων 2 επιπλέον υπογράμμισε την ανάγκη να μάθει και να έχει βοήθεια στην καλύτερη κατανόηση των άγραφων νόμων που υπάρχουν «παντού». Για παράδειγμα το να καταλαβαίνεις τα όρια και την αναμενόμενη συμπεριφορά για τους Δανούς συνεργάτες και φίλους. Επίσης υπάρχει η ανάγκη να καταλάβει περισσότερο τη ζωή του ως πρόσφυγας εδώ.

Μια ακόμη περίπτωση μελέτης είναι ένας μετανάστης στη Δανία με πτυχίο ως ηλεκτρολόγος μηχανικός. Τόνισε πως έχει λάβει μέρος σε πολλές επιχειρηματικές εκθέσεις και έχει συμμετάσχει σε ευρύ δίκτυο μαθητών στη Δανία. Αισθάνθηκε ότι μπορεί να δει τις διαφορές στο πως έγινε δεκτός, πχ από τις εκθέσεις, βασισμένες στο ιστορικό του, και αισθάνονταν ότι είχαν σημαντικές επιπτώσεις στην πρόσβαση στη δημόσια και ιδιωτική χρηματοδότηση την οποία χρειάζεται κάποιος για να μεγαλώσει την επιχείρησή του.

Όπως και οι άλλοι, και αυτός έδωσε έμφαση στις ανάγκες για συμβουλευτική. Κατέβαλε πολλές προσπάθειες μόνος του στο να πειραματίζεται να φτιάξει ένα δίκτυο

εδώ. Στη προσπάθειά του αυτή, η μεγαλύτερή του ευτυχία ήταν σκοπίμως να εξασκεί ένα σπορ όπου θα ήταν ικανός να συναντήσει άλλους Δανούς και να αναπτύξει σχέσεις σε αυτόν τον χώρο. Οι αξίες που βλέπει σε έναν σύμβουλο είναι να μπορεί να καθοδηγήσει έναν επιχειρηματία σε πρακτικά ζητήματα όπως στη διαχείριση τραπεζικών ζητημάτων. Επίσης είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τον ίδιο να έρθει σε επαφή με άλλους ανθρώπους για να διευρύνει τις δικές του πηγές.

Μελέτες περίπτωσης: Μετανάστες και Πρόσφυγες στη Δανία - Περίληψη

Μέσω των συζητήσεων με των προαναφερθέντων Δανών μεταναστών, καθίσταται σαφές ότι υπάρχουν πλεονεκτήματα και δυσκολίες για τους μετανάστες και πρόσφυγες που επιθυμούν να ξεκινήσουν τις δικές τους επιχειρήσεις στη Δανία. Όπως αναφέρθηκε και από τους τρεις, μία από τις βασικές προκλήσεις είναι ότι δεν έχουν έναν «επιβλέποντα» ή κάποιο μέλος ώστε να τους βοηθάει με τη δικτύωση και την λοιπή υποστήριξη. Άλλα βασικά σημεία που αναφέρθηκαν ήταν η έλλειψη προ-υπάρχουσας γνώσης όσον αφορά τη διαδικασία ίδρυσης μιας επιχείρησης στη Δανία και έλλειψη προσωποποιημένων πηγών πρόθυμα διαθέσιμων για να προσδιορίσουν και να ερμηνεύσουν/μεταφράσουν τις πληροφορίες που είναι διαθέσιμες. Ταυτόχρονα υπάρχουν, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, πλεονεκτήματα στην έναρξη μιας επιχείρησης στη Δανία όπως πληθώρα πηγών στο διαδίκτυο, ισχυρό σύστημα κανόνων και ρυθμίσεων που προσελκύουν ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, και την βοήθεια (με διακύμανση) των κοινωνικών λειτουργών για συμβουλές και επέκταση του δικτύου των ενδιαφερόμενων. Ωστόσο, οι προκλήσεις παραμένουν, όπως είναι η ανάγκη να μάθουν Δανικά και την πιθανότητα να κολλήσουν στο γραφειοκρατικό σύστημα. Συνολικά, στα παρακάτω έχει δοθεί ιδιαίτερη έμφαση: η σημαντικότητα της δικτύωσης, η χρησιμότητα του συμβούλου, και η σημασία της εκμάθησης Δανικών και της αντιμετώπισης των διακρίσεων.

Ανατροφοδότηση: Φορείς που συνεργάζονται με Μετανάστες και Πρόσφυγες στη Δανία

Τον Φεβρουάριο του 2018 ο οργανισμός Crossing Borders διεξήγαγε συνεντεύξεις με φορείς που εργάζονταν με μετανάστες επιχειρηματίες στη Δανία. Τα αποτελέσματα αυτών των συνεντεύξεων και της ομάδας στόχου, τα οποία ακολουθούν παρακάτω, έχουν ως κέντρο την πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Όλοι οι φορείς έχουν σαφώς παρατηρήσει και συμφωνήσει με όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω σημειώνοντας ότι υπάρχει μία **σημαντική αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας** για μετανάστες και πρόσφυγες στη Δανία. Το υψηλό επίπεδο των απαιτήσεων στη χώρα υποδοχής θεωρείται πως είναι ίδιο σε επίπεδο δυσκολίας με το εμπόδιο της γλώσσας. Ωστόσο ύστερα από την επίτευξη αυτών των απαιτήσεων, είναι ακόμη δύσκολο για έναν μετανάστη ή πρόσφυγα να βρει εργασία. Αξιοσημείωτα, η προφορά ενός μη-ημεδαπού Δανού ομιλητή θεωρείται συχνά «κακή» ή κάνει κάποιον να φαίνεται πως έχει έλλειψη προσόντων.

Τα δύο πιο βασικά προβλήματα που οι μετανάστες και πρόσφυγες επιχειρηματίες αντιμετωπίζουν στη Δανία, σύμφωνα με τους φορείς που υποστηρίζουν αυτή την ομάδα είναι: 1) το εμπόδιο της γλώσσας και 2) την **ανεπαρκή αναγνώριση προσόντων** που ήδη έχουν κερδίσει από τις χώρες προέλευσης. Η προτεινόμενη επίλυση αυτών των θεμάτων είναι να παρέχουν ειδικά προσαρμοσμένες ρυθμίσεις προετοιμασίας για την εισαγωγή στην αγορά εργασίας όπως η **συμβουλευτική και η καθοδήγηση**.

Υπήρχε μεταξύ των φορέων μία περαιτέρω αντιλαμβανόμενη έλλειψη ενημέρωσης και υποστήριξης διαθέσιμης για τους μετανάστες όταν πρόκειται για υπάρχουσες πολιτικές και πλαίσια υποστήριξης. Οι φορείς προδιόρισαν ότι υπάρχει ένα σημαντικό πρόβλημα στους μετανάστες γενικά στην **κατανόηση των νομικών κανόνων και ρυθμίσεων** ειδικά αναφορικά με το πώς να ξεκινήσουν, ενώ για τους πρόσφυγες η δυσκολία έγκειται στο ειδικό πλαίσιο κανόνων που πρέπει να ακολουθήσουν.

Οι φορείς δίνουν έμφαση στο ότι ο πληθυσμός της Δανίας είναι ευρέως συντηρητικός και ιδιωτικός. Είναι δύσκολο **να σπάσεις την καθιερωμένη Δανική επιχειρηματική κοινωνία** και κάποιος πραγματικά μπορεί να αντιμετωπίσει σοβαρά εμπόδια από την **έλλειψη δικτύου**. Υπήρχε μια αντιληπτή αδιαφορία στο να προσληφθούν αλλοδαποί μεταξύ των φορέων στη Δανία κάνοντας περαιτέρω δύσκολο για αυτούς να έχουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, ανεξάρτητα από το επίπεδο των δεξιοτήτων ή την ποιότητα του προϊόντος ή της υπηρεσίας και τα προσωπικά προσόντα τους.

Τέλος, για τους φορείς είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί το εμπόδιο της γλώσσας το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό καθώς υπάρχει ισχυρό κοινωνικό στίγμα προς αυτούς που δεν είναι γηγενείς ομιλητές.

Μελέτες περίπτωσης: Φορείς που συνεργάζονται με Μετανάστες και Πρόσφυγες στη Δανία

Ο **συμμετέχων 3** είναι ένας δημοτικός κοινωνικός λειτουργός που υποστηρίζει τους μετανάστες και πρόσφυγες επιχειρηματίες. Ο συμμετέχων 3 τόνισε πόσο σημαντικό είναι να αποκαλείς τους μετανάστες επιχειρηματίες απλά «επιχειρηματίες» ή «επιχειρηματικούς ανθρώπους» διότι ακριβώς αυτό είναι. Στη δουλειά του, έχει επίγνωση για τις **πολιτιστικές διαφορές** μεταξύ μεταναστών και προσφύγων που πρέπει να λάβει υπόψη. Η υποστήριξη που προσφέρει είναι **σημαντικά εξατομικευμένη**. Ακόμη επισκέπτεται τους πελάτες του στο σπίτι και εργάζεται στο να χτίσει τη σχέση τους βασιζόμενος στην αυτοπεποίθησή τους και την κινητήρια δύναμή τους, υπογραμμίζοντας ότι δεν χρειάζεται να έχουν χρήματα για να ξεκινήσουν.

Συνολικά, κατά την εμπειρία του οι περισσότερες startups επιχειρήσεις απέτυχαν επειδή **δεν είχαν αρκετή χρηματοδότηση**. Η πρόσβαση σε χρηματοδότηση συνεχίζει να αποτελεί ένα βασικό εμπόδιο καθώς οι πρόσφυγες «δεν έχουν την

ευκαιρία να λάβουν χρήματα από την τράπεζα» ενώ οι μετανάστες συχνά χρειάζονται μια εγγύηση που μπορεί επίσης να είναι πολύ δύσκολο να την αποκτήσουν.

Για τις ΜΚΟ, ο συμμετέχων 3 θεωρεί ότι είναι πολύ σημαντικό να **αυξηθεί η ορατότητα/ αναγνωρισιμότητα** των μεταναστών και προσφύγων επιχειρηματιών ως μια ομάδα, καθώς αυτοί χρειάζονται ειδικούς πόρους και έτσι οι πολίτες της Δανίας θα καταλάβουν καλύτερα πώς να προσφέρουν υποστήριξη και να χτίσουν μια καλύτερη κοινωνία μαζί τους. Υπάρχει η ανάγκη να **δημιουργηθεί ένα θετικό πλαίσιο** που να παρέχει νέες αφηγήσεις για να αλλάξει η νοοτροπία για τους μετανάστες και πρόσφυγες. Οι ΜΚΟ μπορούν επίσης να χτίσουν την εικόνα των μεταναστών και προσφύγων επιχειρηματιών έτσι ώστε να έχουν περισσότερες ευκαιρίες για να πετύχουν και επίσης να μπορούν να εμνεύσουν άλλους με παρόμοιο τρόπο, και να δημιουργήσουν δρόμους όπου θα μπορούν να δικτυωθούν. Οι πολιτικοί θα πρέπει να προσκληθούν και να εναρμονιστούν με έναν πιο ενεργό ρόλο επεκτείνοντας την πολιτική υποστήριξη και δράση τους.

Υπάρχει μια περαιτέρω ανάγκη για τους μετανάστες επιχειρηματίες στη Δανία να βοηθηθούν στην **εκμάθηση το πώς να εκσυγχρονιστούν στην ψηφιοποίηση** κατά την έναρξή τους καθώς και στη χρήση των κοινωνικών μέσων ενημέρωσης κατά τη δημιουργία επιχείρησης στη δανική κοινωνία.

Μια ακόμη περίπτωση μελέτης είναι ένας κοινωνικός λειτουργός στην Επιχειρηματική Σχολή της Κοπενχάγης, ένα ινστιτούτο χρηματοδοτούμενο από τον Δήμο που προσφέρει ελεύθερα μαθήματα στο πως θα ξεκινήσεις μια επιχείρηση. Το περιεχόμενο των μαθημάτων επικεντρώνεται στις πρακτικές πτυχές της εκκίνησης μιας επιχείρησης στο Δανικό πλαίσιο πχ νομικές υποχρεώσεις και πληροφορίες για τους φόρους και το μάρκετινγκ. Περίπου το 30% των συμμετοχόντων έχουν ιστορικό μετανάστη. Τα μαθήματα επίσης προσφέρονται στα αγγλικά και υπάρχει προσωπικό που συμβουλεύει τους μετανάστες στην Αραβική γλώσσα. Επίσης υπάρχει μία ακόμη εικοσάλεπτη ατομική νομική συμβουλευτική ανά μήνα η οποία είναι ελεύθερα διαθέσιμη. Περαιτέρω συμβουλές παρέχονται ύστερα από αίτημα.

Κατά την εμπειρία του οι μεγαλύτερες προκλήσεις για τους μετανάστες επιχειρηματίες στη Δανία είναι η κατανόηση όλων των **κανόνων και ρυθμίσεων** όπως και των **διοικητικών διαστάσεων** αναφορικά με το πώς να τρέχεις μια επιχείρηση. Το να **αποκτάς επαρκής χρηματοδότηση** για να ξεκινήσεις μια επιχείρηση είναι επίσης ένας αγώνας. Στη Δανία η ιδιοκτησία είναι πολύ ακριβή και ο **ανταγωνισμός υψηλός**. Επιπλέον, οι προσδοκίες για τον μέσο Δανό είναι πολύ υψηλές όταν αναζητούν υπηρεσίες και έτσι οι όποιες επιχειρήσεις εδώ πρέπει να είναι προσανατολισμένες προς την ποιότητα. Εκπληρώνοντας αυτές τις προσδοκίες ή προσδιορίζοντας το ποιες είναι, μπορεί να είναι δύσκολο για έναν νέο-εισερχόμενο σύμφωνα με τον ίδιο.

Στους μετανάστες εκείνους που έχουν την ικανότητα να διερευνήσουν πληροφορίες και να τις κατανοήσουν, υπάρχει μεγάλη ανάγκη να έχουν **επίσημη νομική βοήθεια** πριν υπογράψουν ένα συμβόλαιο. Ο ίδιος σημείωσε πώς οι μετανάστες είναι εξαιρετικά ενεργοί διότι πολλές πόρτες έχουν κλείσει για αυτούς. Επίσης βρίσκει ότι οι Δανοί ξεκινούν μια επιχείρηση σε μεγαλύτερη ηλικία με περισσότερες ικανότητες, ενώ

οι μετανάστες είναι τυπικά πιο νέοι και **χρηματοδοούνται μόνοι τους** με χρήματα που συγκεντρώνουν μέσω του δικτύου τους.

Ταυτόχρονα έδωσε περαιτέρω έμφαση στο ότι μπορεί σημαντικά να βοηθήσει τους μετανάστες και πρόσφυγες επιχειρηματίες όταν έχουν ένα **πρότυπο**, κάποιος με το ίδιο ιστορικό που έχει βιώσει την επιτυχία μόνος του **στο ίδιο πεδίο**.

Έναν ακόμη συμμετέχοντα αποτελεί η διευθύντρια της Επιχειρηματικής Σχολής της Κοπενχάγης (ΕΣΚ). Από το 2007 η ΕΣΚ έχει βοηθήσει περισσότερες από 700 εταιρίες. Είναι ένα εκκολαπτήριο μαθητών με περισσότερες από 130 διεπιστημονικές νεοσύστατες επιχειρήσεις και με μαθητές από περισσότερες από 90 διαφορετικές χώρες. Είναι το μεγαλύτερο εκκολαπτήριο μαθητών στη Δανία.

Η ΕΣΚ έχει μαθητές με μεταναστευτικό ή προσφυγικό ιστορικό που αυτή τη στιγμή εργάζονται σε ομάδες στο εκκολαπτήριο. Η ΕΣΚ εργάζεται στην κατασκευή του προγράμματός τους για την υποστήριξη των μεταναστών σε **συνεργασία με το κέντρο απασχόλησης του Δήμου και τον Ερυθρό Σταυρό της Δανίας**. Σύμφωνα με την ίδια, υπάρχει μεγάλη ανάγκη για τους οργανισμούς που εμπλέκονται στην υποστήριξη μεταναστών επιχειρηματιών να εστιάσουν στη **δημιουργία μιας αλλαγής νοοτροπίας** όπου οι επιχειρηματίες δεν θα χρησιμοποιούν μόνο τις ατομικές τους ικανότητες αλλά επίσης θα υποστηρίζονται στο μετασχηματισμό της χρήσης των ικανοτήτων τους με ένα επιχειρηματικό τρόπο ώστε να **χτίσουν την αυτοπεποίθηση και να πιστέψουν περισσότερο στους εαυτούς τους**.

Τελευταίος συμμετέχοντας είναι ο ιδρυτής και διευθύνων σύμβουλος των Προσφύγων Επιχειρηματιών της Δανίας (ΠΕΔ). Η ΜΚΟ έχει ως στόχο να αναδείξει τις δυνατότητες των προσφύγων, να δημιουργήσει ενεργά και ισχυρά άτομα χρησιμοποιώντας την επιχειρηματικότητα ως εργαλείο ολοκλήρωσης που θα «επεκτείνει τις ευκαιρίες της ζωής κάποιου». Οι ΠΕΔ αναπτύσσουν ένα πρόγραμμα που μπορεί να χωριστεί σε δύο βασικές κατηγορίες: Επώαση και Επιτάχυνση. Η φάση της επώασης προετοιμάζει τους μετανάστες για τη δημιουργία επιχείρησης και η φάση της επιτάχυνσης παίρνει την προηγούμενη γνώση που έχουν κερδίσει και την βάζει σε δράση.

Οι ΠΕΔ παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες για κάθε πρόσφυγα επιχειρηματία για 7 χρόνια. **Προσωπική, ατομική υποστήριξη για μακροχρόνιο διάστημα** αν και είναι **κυμαινόμενων πόρων**, θεωρείται από εκείνον ως ένα απολύτως κρίσιμο σημείο για την εξασφάλιση της επιτυχίας και την επίτευξη των στόχων. Τώρα έχουν 12 πρόσφυγες στο πρόγραμμά τους και 10 επιχειρήσεις. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε είναι σχεδιασμένη να βοηθάει ανθρώπους να ιδρύσουν μια επιχείρηση «από το Α έως το Ω». Οι ΠΕΔ επίσης συνεργάζονται με τον οργανισμό “Hack Your Future” που μεταλαμπαδεύει στους πρόσφυγες την **μάθηση**. Παρέχουν συμβουλές στους επιχειρηματίες για όλες τις **πτυχές ανάπτυξης των επιχειρήσεων από ιστοσελίδες, λογότυπα, μάρκες και εκπαίδευση στην έναρξη επιχειρήσεων έως τη μικροχρηματοδότηση**.

Στη Δανία δεν μπορείς να καταχωρήσεις μια επιχείρηση εάν είσαι υπό καθεστώς όφελους ως πρόσφυγας. Οι ΠΕΔ ψάχνουν διάφορες συνεργασίες και στρατηγικές για

να ξεπεραστεί αυτό το εμπόδιο. Η **χρηματοδότηση για την έναρξη μιας επιχείρησης** είναι ένα σημαντικό εμπόδιο για τους πρόσφυγες. Υπάρχει και η γραφειοκρατία που πρέπει να ξεπεραστεί στην αναζήτηση δανείων τόσο από τον Δήμο όσο και από τις τράπεζες. Είναι δύσκολο για τους πρόσφυγες να αποδείξουν την περίπτωση της επιχείρησής τους χωρίς να έχουν συμβουλευτεί πιο πριν και να έχουν πάρει δάνειο από την τράπεζα το οποίο είναι σχεδόν αδύνατο καθώς συχνά δεν έχουν ικανότητα πίστωσης στη Δανία. Οι ΠΕΔ επιπλέον προτείνουν για συζήτηση στο Δανικό Κοινοβούλιο την **προσφορά μικροδανείων σε άτομα που βρίσκονται στο περιθώριο** όπου έχουν ένα αποδεδειγμένο ποσοστό επιτυχίας και το οποίο φυσικά μπορεί να προσελκύσει τους πολιτικούς καθώς μειώνει τον αριθμό των ατόμων από την κρατική βοήθεια και μπορεί να δημιουργήσει ουσιαστική και βιώσιμη απασχόληση. Η τρέχουσα κατάσταση, όπως τη βλέπει ο ίδιος, είναι ότι στη Δανία η ολοκλήρωση επιβραδύνεται όταν οι πρόσφυγες **δεν έχουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση** για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις τους ενώ αντίθετα είναι υποχρεωμένοι να δουλέψουν στον Δήμο σε **εργασίες που είναι κάτω του επιπέδου των δεξιοτήτων τους** όπου καταλήγουν να εργάζονται με μη Δανούς, κάνοντας χαμηλού εισοδήματος εργασία.

Οι ΠΕΔ επίσης εστιάζουν στην κατανόηση του επιχειρηματικού πολιτισμού στη Δανία. Το πρόγραμμά τους δίνει έμφαση στο πώς θα είναι **ελκυστικοί στη Δανική αγορά** και τους εκπαιδεύει ανάλογα. Εύχονται να βοηθούν τους μετανάστες να προσελκύουν όχι μόνο άλλους μετανάστες στη δημιουργία επιχειρήσεων αλλά στο να πετύχουν να φτάσουν έναν ευρύ αριθμό πιθανών πελατών. Έχουν για παράδειγμα βοηθήσει μία επιχείρηση πρόσφυγα να μετασχηματίσει το λογότυπό του έτσι ώστε να είναι δημοφιλής και για τους τουρίστες και για τους Δανούς, και επίσης να μεταποιήσει τη συσκευασία του ώστε να είναι πιο προσελκυστική ευρέως.

Στη Δανία, υπάρχει σημαντική πολιτιστική ανάγκη σύμφωνα με τον αυτόν, η οποία για κάποιους νέο-εισερχόμενους μπορεί να διδαχτεί καθώς μπορεί να υπάρχει μεγάλη **πολιτιστική διαφορά**. Επίσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, για παράδειγμα, πώς να σχεδιάζουν τους εσωτερικούς τους χώρους με έναν τρόπο που θα κάνει τον Δανό να αισθάνεται άνετα ή να είναι ένα οικείο περιβάλλον. Μία από τις επιχειρήσεις που υποστηρίζουν, η “Falafel Factory”, η οποία σκόπιμα έχει σχεδιαστεί σύμφωνα με το σημερινό σκανδιναβικό στυλ. Με αυτόν τον τρόπο, ο επιχειρηματίας δεν βασίζεται στους μετανάστες ως βασικούς του πελάτες, και **η «μεγάλη» εικόνα και ο σκοπός της ενσωμάτωσης έχει πραγματοποιηθεί**, χωρίς να αποτελεί απλά μια επιτυχία μιας ατομικής επιχείρησης. Υπάρχει επίσης ανάγκη για προσελκυστικότητα στη Δανική αγορά μέσω των κοινωνικών δικτύων ενημέρωσης και συνεπώς ανάγκη για παροχή συμβουλών σχετικά με τον τρόπο πλοήγησης σε αυτό τόσο με τεχνικό όσο και με πολιτιστικό τρόπο.

Οι **ψυχολογικές υπηρεσίες** και η σύνδεση της ομάδας προσφύγων επιχειρηματιών σε αυτές τις πηγές είναι κάτι που επίσης λαμβάνεται υπόψη σε συνεργασία με τη Δανική Επιτροπή Προσφύγων. Οι σύμβουλοι ρωτούν αρκετά και ακούν τις ανάγκες και ευχές των προσφύγων.

Ένας άλλος παράγοντας του προγράμματος είναι αυτός της **εταιρικής κοινωνικής ευθύνης**. Αυτό αποτελεί προστιθέμενη αξία. Για παράδειγμα η εταιρία “Karma Wash” είναι μία κοινωνική επιχείρηση που χρησιμοποιεί οικολογικά προϊόντα.

Επίσης, θεωρεί ότι ως ομάδα **οι μετανάστες είναι σημαντικά υποκινούμενοι** να γίνουν πετυχημένοι επιχειρηματίες έτσι ώστε να μην εξαρτώνται από την πρόνοια. Δίνει έμφαση στο ότι μέσω συμμετοχής απλά στο πρόγραμμα, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα της δικής τους επιχείρησης, οι πρόσφυγες θα έχουν **κερδίσει δεξιότητες** όπως για παράδειγμα στη δημιουργία ιστοσελίδων, θα γίνουν περισσότερο ανεξάρτητοι αποφεύγοντας να αυξήσουν την εξάρτησή τους από το κράτος, θα ξέρουν πώς να βγουν έξω και να βρουν πελάτες, θα ξέρουν πώς να παρουσιάσουν την επιχειρηματική τους ιδέα κλπ.

Για αυτόν, δεν είναι αρκετό **να ιδρύσει ένα δίκτυο**, το οποίο είναι ήδη μια πρόκληση για έναν μετανάστη, αλλά υπάρχει μεγάλη ανάγκη για **εκμάθηση των επιχειρηματικών του δεξιοτήτων και της πολιτιστικής γνώσης**. Άλλες μορφές εκπαίδευσης δεξιοτήτων, όπως για παράδειγμα νομικά θέματα και σεμινάρια λογιστικής, κάποιος μπορεί να τα παρακολουθήσει ελεύθερα από τον Δήμο.

Τέλος οι ΠΕΔ εύχονται να μπορέσουν να έρθουν σε επαφή με τους πρόσφυγες και να τους υποστηρίξουν στη δημιουργία των δικών τους επιχειρήσεων ώστε να εξασφαλίσουν έναν σημαντικότερο σκοπό στη ζωής τους.

Μελέτες Περίπτωσης: Φορείς συνεργάζονται με μετανάστες και πρόσφυγες στη Δανία - Περίληψη

Από τους συμμετέχοντες, ο καθένας συνέβαλλε με μικρές διαφορές στα σχόλια που αφορούν το πώς εργάζονται για να υποστηρίξουν τους μετανάστες και πρόσφυγες επιχειρηματίες με τους δικούς τους τρόπους. Ένα βασικό συμπέρασμα ήταν το πώς μπορεί για κάποιον να είναι ένας πραγματικός αγώνας να κατανοήσει τους κανόνες και τις ρυθμίσεις εδώ στη Δανία. Η πρόσβαση σε επαρκής χρηματοδότηση μπορεί να είναι ένα βασικό εμπόδιο, γεγονός το οποίο επιδεινώνεται από το υψηλό κόστος ζωής και γενικά τις υψηλές δαπάνες στη Δανία. Ο ανταγωνισμός μπορεί να είναι σκληρός και οι προσδοκίες να είναι υψηλές σε αυτή την κοινωνία. Οι Δανοί πελάτες προσδοκούν υψηλά και ποιοτικά πρότυπα. Για να υποστηριχθούν οι μετανάστες επιχειρηματίες στη Δανία, ειδική προσοχή πρέπει να δοθεί στο χτίσιμο αυτοπεποίθησης και υποστήριξης της ψυχολογικής υγείας και των αναγκών μέσω της διαδικασίας αυτής. Επιτακτική κρίνεται η βοήθεια στην κατανόηση της Δανικής γλώσσας καθώς και η εκπαίδευση στις επιχειρηματικές δεξιότητες και στην πολιτιστική γνώση, κυρίως μέσω συμβουλευτικής. Παρατηρούμε πως οι ανωτέρω φορείς σκέφτονται δημιουργικά όσον αφορά τη συνεργασία μεταξύ κέντρων, φορέων και οργανισμών, αποκτώντας πόρους και πείρα δημιουργώντας σημαντικές συνέργειες για το όφελος της ομάδας που υποστηρίζουν. Τέλος, η παροχή εξατομικευμένης και μακροχρόνιας βοήθειας θεωρείται σημαντική.

Τελική Περίληψη - Δανία

Παρατηρούμε πως η Δανία είναι μια χώρα που έχει ήδη προσδιορίσει την επιχειρηματικότητα ως μια ειδική περιοχή για την ενθάρρυνση της ενσωμάτωσης και της απασχόλησης. Τα αποτελέσματα της έρευνάς μας σημειώνουν τις περιοχές-κλειδιά όπου οι πόροι μπορούν να κατευθυνθούν για την καλύτερη υποστήριξη των μεταναστών που έχουν ως στόχο να ξεκινήσουν μια επιχείρηση στη χώρα.

Το εμπόδιο της γλώσσας αποτελεί ένα εμπόδιο-κλειδί. Υπάρχει επίσης συνολικά πολλή γραφειοκρατία που πρέπει να αντιμετωπιστεί και η κατάσταση επιδεινώνεται περαιτέρω όταν οι κανόνες και το ρυθμιστικό πλαίσιο μπορούν να είναι διαθέσιμα μόνο στα Δανικά.

Η εκπαίδευση και έχοντας τη βοήθεια κάποιου με «εσωτερική γνώση», ή τη βοήθεια ενός σύμβουλου και κατά προτίμηση ενός ατόμου μέσα στον ειδικότερο τομέα που κάποιος επιλέγει για την επιχειρηματική του ιδέα, φαίνεται να είναι η καλύτερη δίοδος. Αυτό το άτομο (ή άτομα) μπορεί περαιτέρω να ρίξει φως στο πώς να λάβει υπόψη σημαντικές πολιτιστικές πλευρές και πώς να έχει πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους.

Η διάκριση και ο ρατσισμός συνεχίζουν να αποτελούν κύρια προβλήματα σύμφωνα με τους φορείς και τους ίδιους τους μετανάστες. Οι ΜΚΟ θα πρέπει να αυξήσουν την επιρροή τους στην πολιτεία.

Οι ψυχολογικές πτυχές της έναρξης μιας επιχείρησης όταν αφορά ένα μετανάστη ή πρόσφυγα δεν θα πρέπει να παραβλέπεται. Η συνεργασία μεταξύ οργανισμών αυτού του τομέα μπορεί επίσης να βοηθήσει τους μετανάστες επιχειρηματίες με άλλους τρόπους, πχ απλά δείχνοντας ποιοι πόροι είναι ήδη διαθέσιμοι, για τους οποίους σε διαφορετική περίπτωση μπορεί αυτοί να μην γνώριζαν. Νέες συνέργειες μεταξύ οργανισμών θα πρέπει να υποκινούνται και να λαμβάνονται υπόψη για το όφελος αυτών που εμπλέκονται.

Τέλος, η Δανική αγορά μπορεί να είναι σκληρή, έως να σε «σπάσει» – ο ανταγωνισμός, το χρηματοοικονομικό κόστος και οι προσδοκίες των πελατών είναι όλα σε υψηλά επίπεδα. Η διαδικασία της υποστήριξης μεταναστών και προσφύγων επιχειρηματιών στη Δανία σύμφωνα με την έρευνά μας θα είναι συνεπώς περισσότερο αποδοτική όταν είναι κυμαινόμενων πόρων, εξατομικευμένη και μακροχρόνια.

Εθνική Έκθεση Ιταλίας

Εισαγωγή - Ιταλία

Οι ιταλοί εταίροι πραγματοποίησαν 2 ομάδες εργασίας: την πρώτη στις 26 Μαρτίου και τη δεύτερη στις 24 Μαΐου 2018. Η πρώτη ομάδα αποτελούνταν από 10 μετανάστες (στην Ιταλία εκ των οποίων 6 ήταν άνδρες και 4 γυναίκες) και η δεύτερη με 5 οργανισμούς που συνεργάζονταν μαζί τους.

Στην πρώτη ομάδα όλοι οι συμμετέχοντες ήταν μεταπτυχιακοί φοιτητές, επιβεβαιώνοντας έτσι την υψηλή εξειδίκευσή τους. Στη δεύτερη ομάδα, οι συμμετέχοντες ήταν εκπρόσωποι 5 δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που υποστήριζαν μετανάστες και αλλοδαπούς να εισέλθουν στην αγορά εργασίας και να ξεκινήσουν την επιχειρηματική σταδιοδρομία τους.

Κάθε ομάδα ακολούθησε τις οδηγίες του συντονιστή για τη διοργάνωση της εκδήλωσης.

Είναι σημαντικό να υπογραμμίσουμε ότι οι ομάδες μας είχαν διεθνή υπόβαθρο καθώς επιλέξαμε τη συμμετοχή ατόμων από διάφορες χώρες και από πολύ διαφορετικά ποτισμικά και πολιτιστικά υπόβαθρα: έτσι το αποτέλεσμα αυτής της δράσης μπορεί να θεωρηθεί ως ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα, ακόμη και αν είναι μικρό.

Η πρόθεσή μας ήταν να εντοπίσουμε ιδέες, απόψεις και ζητήματα στον τομέα της υποστήριξης μεταναστών υψηλής ειδίκευσης, ώστε να μπορεί δοθεί η ευκαιρία να δημιουργήσουν μια επιχείρηση ή να βρουν θέσεις εργασίας που να ταιριάζουν με τα επίπεδα δεξιοτήτων τους.

Ήταν επίσης ενδιαφέρον ότι λάβαμε απαντήσεις στα ερωτήματά μας αρχικά από τους μετανάστες και στη συνέχεια από τους ενδιαφερόμενους φορείς που συνήθως εργάζονται μαζί τους: δημιουργήθηκε έτσι η ευκαιρία να ακούσουμε τις δύο διαφορετικές πλευρές και να καταλάβουμε αν αντιλαμβάνονται τα γεγονότα υπό την ίδια ή διαφορετική οπτική γωνία.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, θέλοντας να επιβιώσει από την μεταναστευτική κρίση των τελευταίων ετών, εστιάζει στο να επενδύει ολοένα και περισσότερο για να στηρίξει την ένταξη των μειονοτήτων, επιτρέποντας στους μετανάστες να βρουν λύσεις εξατομικευμένες ώστε να υπάρχουν οικονομικά οφέλη από τις επιχειρήσεις τους.

Εμβαθύνοντας λοιπόν στα αποτελέσματα κάθε ομάδας εργασίας που πραγματοποιήθηκε διαχωρίσαμε τα αποτελέσματα σε 2 κύριες ομάδες:

- Αποτελέσματα της ομάδας των μεταναστών
- Αποτελέσματα από την ομάδα των ενδιαφερομένων φορέων

Στις επόμενες σελίδες, μπορείτε να διαβάσετε τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τις δύο αυτές συναντήσεις.

Ανατροφοδότηση: Μετανάστες και πρόσφυγες στην Ιταλία

Η σύνοψη των απαντήσεων που ελήφθησαν από τις συνεντεύξεις των μεταναστών παρουσιάζονται παρακάτω ως "επιλεγμένο αποτέλεσμα".

Το πρώτο αποτέλεσμα που προέκυψε ήταν η «**ανάγκη υποστήριξης**». Θέσαμε την ερώτηση: *Είστε αυτοαπασχολούμενοι ή σκέφτεστε να γίνετε επειδή δεν μπορείτε να αποκτήσετε μια θέση εργασίας με τα κατάλληλα προσόντα στη χώρα αυτή;*

Για το ερώτημα αυτό, η πλειονότητα των ερωτηθέντων εξέφρασαν την ανάγκη υποστήριξης, συμβουλών ή βοήθειας σε άλλη μορφή, προκειμένου να εδραιωθούν ως αυτοαπασχολούμενοι στην κοινωνία. Αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό, ειδικά επειδή η ομάδα ήταν ήδη άτομα υψηλής ειδικευσης και εκπαίδευσης. «Ως μετανάστες, είναι δύσκολο να βρούμε ανθρώπους που μπορούν να μας εμπιστευτούν» <...> έχουμε τη βοήθεια των καθηγητών μας ή άλλων ατόμων γύρω μας <...> πιο δύσκολο είναι να βρεθεί μια εργασία πλήρους απασχόλησης ως μετανάστης <...> θα βοηθούσε αν μπορούσαμε να βρούμε περισσότερες πληροφορίες <...> χρειαζόμαστε άλλους να μας βοηθήσουν να ξεκινήσουμε την δική μας επιχείρηση.

Σαν αποτέλεσμα 2 καθορίστηκε το εξής: "**η απασχολησιμότητα των μεταναστών επηρεάζεται τόσο από την οικονομία όσο και από τις διακρίσεις**". Θέσαμε το ερώτημα: *Ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζετε για την πρόσβαση σε επαρκείς θέσεις εργασίας στη χώρα σας;*

Οι απαντήσεις σε αυτό το θέμα διέφεραν. Το ήμισυ της ομάδας αντιλαμβάνεται την απασχόληση των μεταναστών ως γενικό πρόβλημα της οικονομίας (με βάση τον τουρισμό): "Η οικονομία βασίζεται στον τουρισμό <...> είναι δύσκολο λόγω της οικονομίας"

Ένας άλλος συμμετέχων ανέφερε το πρόβλημα των διακρίσεων (προτεραιότητα για τους ντόπιους): «αποκλειστικά για τους Σαρδήνιους ... .. Η χώρα δίνει την ευκαιρία στους ντόπιους <...> Μπορώ να φανταστώ (με την προσπάθεια για άδεια παραμονής) πόσο δύσκολο θα ήταν να είμαι αυτοαπασχολούμενος»

Το τρίτο αποτέλεσμα που επροέκυψε: «**έλλειψη ενημέρωσης για τις τρέχουσες πολιτικές και διαδικασίες ενσωμάτωσης των μεταναστών στην αγορά εργασίας στην Ιταλία**». Αυτό προκύπτει από την ερώτηση: *Γνωρίζετε τις τρέχουσες πολιτικές και διαδικασίες ενσωμάτωσης των μεταναστών στην αγορά εργασίας και δημιουργίας μιας επιχείρησης από μετανάστες στην Ιταλία;*

Ανακαλύψαμε ότι η πλειοψηφία της ομάδας δεν είχε καμία πληροφορία σχετικά με τις πολιτικές αναφορικά με το θέμα.

Στην τέταρτη ερώτηση, το αποτέλεσμα ήταν ότι: **«τα προγράμματα στήριξης που αποσκοπούν στη δημιουργία νέων μεταναστών δεν είναι αποτελεσματικά».**

Στην ερώτηση: *Έχετε συμμετάσχει ποτέ σε οποιοδήποτε πρόγραμμα υποστήριξης που αποσκοπεί στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων που προέρχονται από το δημόσιο / ιδιωτικό τομέα;* Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δεν είχε πληροφορίες σχετικά με τα προγράμματα υποστήριξης και τις δυνατότητες συμμετοχής. Οι ερωτηθέντες που είχαν κάποια επίγνωση γι' αυτό εξέφρασαν αμφιβολίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα - «υπάρχει ένας νόμος, αλλά υπάρχουν ελλείψεις, δε ξέρουμε τι θα γίνει αποδεκτό ή όχι <...> συμμετείχα στο πρόγραμμα Erasmus για νέους επιχειρηματίες, το οποίο με βοήθησε να δημιουργήσω ένα επιχειρηματικό σχέδιο. Αλλά αυτό μόνο του δεν είναι αρκετό».

Μετά την υποβολή της ερώτησης: *Ποιος είναι ο ρόλος που πιστεύετε ότι πρέπει να διαδραματίσει το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην υποστήριξη των επιχειρήσεων / νεοσύστατων επιχειρήσεων των μεταναστών;* διαπιστώσαμε ότι: «το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να υποστηρίζει τις επιχειρήσεις μεταναστών / τις νεοσύστατες επιχειρήσεις με νομικές / οικονομικές συμβουλές».

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες έδωσαν έμφαση στην καθοδήγηση όταν μιλούσαν για τη στήριξη που θα μπορούσε να διαδραματίσει το σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης στην υποστήριξη των επιχειρήσεων/ νεοσύστατων επιχειρήσεων των μεταναστών: «πρωταρχικό ρόλο παίζει η καθοδήγηση και στη συνέχεια η χρηματοδότηση».

Όσον αφορά το έκτο αποτέλεσμα της έρευνάς μας, διαπιστώσαμε ότι **«οι εθνικές ομάδες φαίνονται οι σημαντικότερες ευκαιρίες δικτύωσης όταν μιλάμε για επιχειρηματική υποστήριξη μεταναστών».**

Είστε αναμειγμένοι στην παρούσα φάση σε οποιοδήποτε είδους δικτύωση με άλλες νεοσυσταθείσες επιχειρήσεις / επιχειρηματίες / φορείς άλλων τομέων/ επιχειρηματικούς οργανισμούς / θρησκευτικές οργανώσεις που στοχεύουν στην υποστήριξη της επιχειρηματικότητας για μετανάστες;

Σχεδόν όλοι οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι δεν συμμετείχαν σε κανένα δίκτυο με άλλους μετανάστες. Ωστόσο, όταν ένας από αυτούς εξέφρασε το μικρό μέγεθος της εθνικής τους κοινότητας (δεδομένου ότι εκεί πρώτα θα αναζητούσαν υποστήριξη και δικτύωση), πολλοί συμφώνησαν. Αυτό σημαίνει ότι οι μετανάστες εξαρτώνται κατ' αρχάς από την εθνική τους κοινότητα στο εξωτερικό (αντί των τοπικών οργανώσεων). «Κάθε χώρα προσπαθεί να οργανώσει τους πολίτες της ως μια κοινότητα. Η μαροκινή κοινότητα είναι πολύ μικρή, οπότε δεν γνωρίζουμε τόσα πολλά άτομα εδώ».

Επιπλέον, διαπιστώσαμε ως **αποτέλεσμα 7** ότι: **«δεν υπάρχει αρκετή υποστήριξη στην εκμάθηση της γλώσσας»**, όταν θέσαμε το ερώτημα: *Ποιος είναι ο ρόλος που πιστεύετε ότι οι ΜΚΟ μπορούν να διαδραματίσουν στην αντιμετώπιση της ανεπαρκούς*

προσαρμοσμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης στις επιχειρηματικές δεξιότητες- Εκπαίδευση στην περίπτωση της επιχείρησής σας;

Όταν τέθηκε η ερώτηση για τον ειδικότερο ρόλο που θα μπορούσαν να έχουν οι ΜΚΟ στην εξατομικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη στην εκπαίδευση επιχειρηματικών δεξιοτήτων, η πλειονότητα των ερωτηθέντων ανέφερε πρώτα και κύρια: τη γλώσσα. Υπήρχαν ισχυρές αντιτιθέμενες απόψεις, ότι η εκμάθηση της γλώσσας μπορεί να έρθει και από άλλες πηγές και ότι η καθοδήγηση είναι πολύ πιο σημαντική. Η καθοδήγηση εμφανίστηκε πολλές φορές κατά τη διάρκεια των συνομιλιών ως μια πολύ σημαντική πτυχή. Ωστόσο, υπάρχει ένα γλωσσικό κενό που πρέπει να καλυφθεί.

Στην ερώτηση: *Ποιος είναι ο ρόλος που πιστεύετε ότι μπορούν να διαδραματίσουν οι ΜΚΟ για την αντιμετώπιση ανεπαρκών παροχών νομικών και επιχειρηματικών συμβουλών προσαρμοσμένων στις επιχειρήσεις των μεταναστών;*, ως **αποτέλεσμα 8** θεωρείται ότι: **«Από τις ΜΚΟ, οι μετανάστες αναμένουν ευκαιρίες δικτύωσης και επικοινωνία σχετικά με τα προβλήματά τους κατά την ένταξή τους στην αγορά εργασίας / επιχειρηματικό τομέα».**

Το πιο σημαντικό εύρημα που εντοπίστηκε είναι η έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με τις δραστηριότητες, ακόμη και την ύπαρξη ΜΚΟ και την πιθανή υποστήριξη στη δημιουργία της επιχείρησης: «και πρέπει επίσης να υπάρχουν κάποιες διαφημίσεις, όχι μόνο πληροφόρηση από στόμα σε στόμα. Δεν έχω ακούσει ποτέ για αυτό, εκτός από όταν κάποιος φίλος μου το μετέφερε».

Ένα άλλο θέμα είναι η άσκηση πίεσης στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής (ευαισθητοποίηση) και η δημιουργία ευκαιριών δικτύωσης, προκειμένου να συναντηθούν πιθανοί επιχειρηματικοί εταίροι, μέντορες, σύμβουλοι κλπ.

Αποτέλεσμα 9:

Ένα ακόμη αποτέλεσμα/συμπέρασμα ήταν πως: **«Οι ΜΚΟ θα μπορούσαν να υποστηρίξουν δυνητικούς μετανάστες επιχειρηματίες συνδέοντας τους με την αγορά εργασίας και προσφέροντας επαγγελματική εμπειρία».** Αυτό έγινε μετά από το ερώτημα: *Ποιος είναι ο ρόλος που πιστεύετε ότι μπορούν να διαδραματίσουν οι ΜΚΟ για να εντάξουν τους μετανάστες στην αγορά εργασίας/επιχειρηματικό τομέα;*

Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες εξέφρασαν τη σημασία του προσανατολισμού και της πρακτικής εκμάθησης σε συνεργασία με επιχειρηματικούς φορείς της αγοράς εργασίας, προωθώντας την πρακτική άσκηση εξάσκηση, εκδηλώσεις δικτύωσης, οδηγώντας το άτομο στον κόσμο της απασχόλησης καθιστώντας το άτομο ενεργό στη κοινωνία. "

Ως **αποτέλεσμα 10** προκύπτει ότι **«οι ΜΚΟ θα μπορούσαν να γεφυρώσουν το χάσμα μεταξύ ιδεών και την υλοποίησή τους».**

Ποιος είναι ο ρόλος που πιστεύετε ότι μπορούν να διαδραματίσουν οι ΜΚΟ για να βοηθήσουν τους μετανάστες στη διαδικασία μετάβασης μεταξύ επιχειρηματικών ιδεών και επιχειρηματικής δράσης για την ίδρυση νεοσύστατων επιχειρήσεων;

Το σημαντικότερο εύρημα είναι ο ρόλος που μπορούν να διαδραματίσουν οι τοπικές ΜΚΟ για τη γεφύρωση του χάσματος, ενεργώντας ως μεσολαβητές και παρόχους υποστήριξης για την υλοποίηση των ιδεών. Η επιχειρηματική εκπαίδευση είναι ένα δύσκολο βήμα που απαιτεί καθοδήγηση σε πραγματικές καταστάσεις: «Αναμένω από την ΜΚΟ να γεφυρώσει το κενό - είμαι φοιτητής. Πώς μπορώ να βρω θέση εργασίας <...> όντως αυτό που ψάχνουμε είναι η σύνδεση, χρειαζόμαστε κάποιες συμβουλές για να δημιουργήσουμε και να οικοδομήσουμε τις ιδέες μας».

«Η βελτίωση των ίσων ευκαιριών στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας καθώς και η καθοδήγηση στη λήψη αποφάσεων είναι εξαιρετικά σημαντικές»

αποτέλεσε **το αποτέλεσμα 11** θέτοντας την ερώτηση: *Ποιες στρατηγικές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση των ίσων ευκαιριών των μεταναστών στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας και στον επιχειρηματικό τομέα;*

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων έδινε μεγαλύτερη σημασία στη χάραξη πολιτικής κατά την εξέταση του ζητήματος των ίσων ευκαιριών στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας: «πριν αλλάξουμε στάση, θα πρέπει πρώτα να χαραχθεί σχετική πολιτική <...> πολιτική. Πρώτα απ' όλα, πρέπει να είμαστε όλοι ίσοι».

Ανατροφοδότηση: Φορείς που συνεργάζονται με μετανάστες και πρόσφυγες στην Ιταλία

Ακολουθεί παρακάτω η περίληψη των απαντήσεων που ελήφθησαν από τις συνεντεύξεις μας.

Θέσαμε την ερώτηση: *Πιστεύετε ότι υπάρχουν συγκεκριμένες κατηγορίες μεταναστών που υποφέρουν από αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων και ικανοτήτων συναρτήσει των αναγκών της αγοράς εργασίας;* Από τη συζήτησή μας αντλούμε το πρώτο **αποτέλεσμα**: **«Δεν υπάρχουν συγκεκριμένες κατηγορίες μεταναστών που επηρεάζονται από την αναντιστοιχία των δεξιοτήτων. Οι διαφορές οφείλονται στις συνθήκες που βιώνουν οι μετανάστες στις χώρες υποδοχής τους».**

Οι συμμετέχοντες επεσήμαναν ότι πολλοί μετανάστες έχουν διαφορετικές δεξιότητες και ικανότητες από εκείνες που απαιτεί η ιταλική αγορά εργασίας. Δεν αναγνώρισαν συγκεκριμένες ομάδες, εκτός από τις διαφορές μεταξύ προσφύγων και τακτικών μεταναστών όσον αφορά την κατοχή διπλωμάτων εκπαίδευσης. Ωστόσο, το πιο σημαντικό εμπόδιο είναι η κοινωνική ένταξη, μια πολύ σημαντική παράμετρος για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Ως εκ τούτου, οι μετανάστες που ξοδεύουν περισσότερο χρόνο έξω από τα κέντρα φιλοξενίας και αλληλεπιδρούν με τον τοπικό πληθυσμό είναι πιο πιθανό να επιτύχουν, να βρουν μια δουλειά κατάλληλη για τις δεξιότητές τους. Φαίνεται ότι η διάρκεια διαμονής στην Ιταλία είναι η πιο σχετική μεταβλητή που καθορίζει τις πιθανότητες επιτυχούς πρόσβασης στην αγορά

εργασίας. Επιπλέον, οι μετανάστες που διαμένουν στην Ιταλία παράνομα προφανώς, δεν έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Το δεύτερο αποτέλεσμα αφορούσε τη διαπίστωση ότι: **«Τα εμπόδια πρόσβασης στην ιταλική αγορά εργασίας είναι διαφορετικά»**. Το ερώτημα που τέθηκε ήταν: *Ποια είναι τα σημαντικότερα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες κατά την ένταξή τους στην αγορά εργασίας της Ιταλίας;*

Τα σημαντικότερα εμπόδια που έχουν εντοπιστεί στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας στην Ιταλία είναι: ανεπαρκής ικανότητα, έλλειψη αναγνώρισης και επικύρωσης των διπλωμάτων που έχουν αποκτηθεί στις χώρες τους και διαπολιτισμικές διαφορές. Ορισμένοι συμμετέχοντες χαρακτήρισαν τη γλώσσα ως το σημαντικότερο πρόβλημα, άλλοι δήλωσαν ότι οι γλωσσικές δεξιότητες δεν αποτελούν εμπόδιο. Το ίδιο ισχύει και για τα προσόντα και την αναγνώριση των διπλωμάτων/πτυχίων. Ωστόσο, υπάρχει συναίνεση ως προς την ανάγκη λήψης δράσης για την εξάλειψη των διαπολιτισμικών εμποδίων, επιτρέποντας στους μετανάστες να ενσωματώσουν τις ιταλικές πρακτικές στην κοινωνική ζωή, γεγονός που αντικατοπτρίζει επίσης τις επικοινωνιακές και κοινωνικές δεξιότητες που απαιτούνται για την εργασία.

Όταν ρωτήσαμε: *Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η γνώση της ιταλικής γλώσσας αποτελεί εμπόδιο στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας και τι κάνετε για να ξεπεραστεί αυτό το εμπόδιο;* Το τρίτο **αποτέλεσμα βρέθηκε** ότι είναι: **«Η γνώση της ιταλικής γλώσσας αποτελεί ισχυρό φραγμό στην είσοδο στην αγορά εργασίας και στην παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων επιχειρηματικότητας»**.

Η γνώση της ιταλικής γλώσσας αποτελεί τη βάση για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και την επιτυχία των μεταναστών στις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες. Πολλοί μετανάστες δεν έχουν επαρκή γνώση της ιταλικής γλώσσας επειδή έχουν περιορισμένες σχέσεις με ανθρώπους από την περιοχή στην οποία φιλοξενούνται. Οι μετανάστες που διαμένουν σε κέντρα φιλοξενίας τείνουν να παραμένουν κυρίως με τους συνομηλίκους τους στο κέντρο, ακόμα και όταν βρίσκονται εκτός του ίδιου του κέντρου. Έτσι οι στιγμές αλληλεπίδρασης με τους Ιταλούς είναι λίγες και δεν αρκούν. Αν και όλοι πρέπει να παρακολουθήσουν ιταλικά μαθήματα, το επίπεδο της κατανόησης και εκμάθησης της γλώσσας είναι πολύ χαμηλό.

Επομένως όλα τα εκπαιδευτικά μονοπάτια που προσέφεραν οι συμμετέχοντες οργανισμοί περιελάμβαναν ενότητες εκμάθησης της ιταλικής γλώσσας. Ορισμένα μαθήματα περιελάμβαναν συγκεκριμένες ενότητες με νομικούς ή οικονομικούς όρους στην ιταλική γλώσσα. Ωστόσο, σε όλα τα μαθήματα που επέλεξαν οι μετανάστες που είχαν καλό επίπεδο γνώσης της ιταλικής γλώσσας, η γνώση της γλώσσας ήταν τότε προϋπόθεση για την πρόσβαση στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Ως εκ τούτου, το επίπεδο γνώσης της ιταλικής γλώσσας αποτελεί εμπόδιο πρόσβασης στα μαθήματα που προσφέρονται από τους οργανισμούς που συμμετέχουν στην ομάδα εργασίας.

Το τέταρτο **συμπέρασμα ήταν**: **«Τα προσόντα έχουν μικρή σημασία για την είσοδο στην αγορά εργασίας»**. Αυτό το συμπέρασμα ήταν το αποτέλεσμα μας από

το ερώτημα: *Ποια είναι η γνώμη σας για τη σημασία της επικύρωσης και αναγνώρισης των προσόντων για τους μετανάστες και τους αλλοδαπούς γενικά;*

Τα προσόντα που επιτυγχάνονται στις χώρες προέλευσης των υπηκόων τρίτων χωρών είναι πολύ δύσκολο να αναγνωριστούν στην Ιταλία δεδομένου ότι η διαδικασία είναι μακρά και απαιτεί τη συμμετοχή θεσμικών φορέων που είναι επίσης διαπιστευμένοι φορείς για την αναγνώριση των προσόντων. Οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι η αναγνώριση των διπλωμάτων τους είναι έργο της Περιφέρειας της Σαρδηνίας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι υπάρχει υψηλός κίνδυνος για ψευδή διπλώματα και η διαδικασία διαπίστευσης από αυτή την άποψη είναι αρκετά περίπλοκη. Από την άλλη πλευρά, οι επιχειρηματικοί φορείς δεν επικεντρώνονται υπερβολικά σε προσόντα και διπλώματα, αλλά προτιμούν να αξιολογούν προσωπικά δεξιότητες και ικανότητες μέσω δοκιμαστικών περιόδων.

Στην ερώτησή μας: *Ποιος είναι ο ρόλος του οργανισμού σας στην παροχή βοήθειας στους μετανάστες για να εισέλθουν στην αγορά εργασίας;* διαπιστώσαμε ότι το πέμπτο **συμπεράσμα ήταν:** «**Η υποστήριξη των μεταναστών για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας περνά μέσα από τη διαπολιτισμική ευαισθησία.**»

Η υποστήριξη των μεταναστών στην είσοδο στην αγορά εργασίας σχετίζεται με υπηρεσίες προσανατολισμού που περιλαμβάνουν καθοδήγηση για την εύρεση των κατάλληλων ευκαιριών απασχόλησης, τη σύνταξη βιογραφικού σημειώματος, τη σύνταξη συνοδευτικής επιστολής και τη καθοδήγηση για τη διεξαγωγή μιας συνέντευξης εργασίας. Σε πολλούς οργανισμούς, η υποστήριξη που παρέχεται στους μετανάστες περνάει μέσα από τα ίδια κανάλια υποστήριξης που παρέχονται στον ιταλικό λαό, καθώς οι υπηρεσίες προσανατολισμού είναι κατ' αρχήν ανοικτές σε όλους, ανεξάρτητα από την προέλευσή τους. Ωστόσο, στην περίπτωση των μεταναστών, οι διαπολιτισμικοί διαμεσολαβητές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για να επιτρέψουν στον μετανάστη να κατανοήσει την κατάσταση στη χώρα υποδοχής. Επιπλέον, τα μαθήματα ξένων γλωσσών έχουν καθοριστική σημασία για την πρόσβαση των μεταναστών σε πολλές ευκαιρίες απασχόλησης. Η ανάγκη για διαπολιτισμική κατανόηση είναι σημαντική και στην επιλογή των κατάλληλων επαγγελματιών για την υποστήριξη του προσανατολισμού των μεταναστών στην εργασία ή την επιχειρηματική καθοδήγηση.

Όσον αφορά τις διακρίσεις, ρωτήσαμε: *Πιστεύετε ότι οι διακρίσεις που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες είναι ευρέως διαδεδομένες μεταξύ της αγοράς εργασίας ή του*

επιχειρηματικού τομέα; Η διαπίστωσή μας, **συμπέρασμα 6**, ήταν ότι: «**Οι διακρίσεις είναι ένα αβέβαιο θέμα**».

Όσον αφορά τις διακρίσεις, η άποψη των συμμετεχόντων διαφέρει. Ορισμένοι από αυτούς δήλωσαν ότι οι διακρίσεις δεν αντιπροσωπεύουν καθόλου ευρύ πρόβλημα που αντιμετωπίζουν και ότι βρήκαν ένα μεγάλο άνοιγμα στην ποικιλομορφία μεταξύ των φορέων στην αγορά εργασίας. Αντίθετα, άλλοι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι οι διακριτές συμπεριφορές κατά των μεταναστών αποτελούν απτό πρόβλημα. Ωστόσο, φαίνεται ότι το πρόβλημα των διακρίσεων υπερεκτιμάται από τους ίδιους τους μετανάστες, οι οποίοι ενδεχομένως αισθάνονται ότι υφίστανται διακρίσεις, ακόμη και όταν αυτό δεν συμβαίνει πραγματικά.

Συμπέρασμα 7:

Ρωτήσαμε: *Πώς δομήθηκαν τα εκπαιδευτικά προγράμματα στήριξης για την επιχειρηματικότητα που αφορούν μετανάστες;* Η διαπίστωσή μας, το έβδομο συμπέρασμα, είναι ότι: **υπάρχει μια γενική συνοχή των καθεστώτων στήριξης των μεταναστών επιχειρηματιών.**

Όλοι οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι έχουν παρακολουθήσει εκπαιδευτικά μαθήματα για μετανάστες που αποτελούνται τόσο από παραδοσιακά μαθήματα όσο και από προγράμματα καθοδήγησης. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι οι παραδοσιακές τάξεις επικεντρώθηκαν στα βασικά θέματα που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα, όπως νομικά θέματα, επιχειρηματική ανάπτυξη και επιχειρηματικό σχεδιασμό. Τα προγράμματα καθοδήγησης αποσκοπούσαν στην ατομική βοήθεια κατά τη σύνταξη του επιχειρηματικού σχεδίου. Το πρόγραμμα καθοδήγησης είναι επίσης χρήσιμο για την καθοδήγηση των μεταναστών για την εξασφάλιση της χρηματοδότησης για τη φάση έναρξης των επιχειρηματικών τους επιχειρήσεων.

Στην ερώτηση: *Τι είδους χρηματοδοτικά προγράμματα για ανάπτυξη επιχειρήσεων είναι διαθέσιμα στους μετανάστες;* Το **όγδοο συμπέρασμα** είναι πως: «**υπάρχει ανάγκη για ειδικά προγράμματα χρηματοδότησης για την επιχειρηματικότητα των μεταναστών**».

Στην περιοχή της Σαρδηνίας, οι μετανάστες μπορούν εύκολα να έχουν πρόσβαση σε συγκεκριμένες ευκαιρίες χρηματοδότησης προσαρμοσμένες γι' αυτούς. Αυτή είναι η περίπτωση ενός συστήματος μικροπιστώσεων το οποίο λέγεται ότι υλοποίησε η Περιφέρεια Σαρδηνίας στα τέλη του 2017. Ακόμη και αν αρχικά δεν αποκλείονται τα άτομα από τις δυνατότητες χρηματοδότησης που προορίζονται για όλους όσους κατοικούν στα εδάφη της Σαρδηνίας ή της Ιταλίας, εμπόδια πρόσβασης στα σημερινά συστήματα χρηματοδότησης για την επιχειρηματικότητα αντιμετωπίζονται εξαιτίας της έλλειψης αναγνωρισμένων προσόντων από την χώρα υποδοχής, λόγω της έλλειψης αποδεδειγμένης εμπειρίας στον σχετικό τομέα της αγοράς ή της συμμόρφωσης με τις νομικές απαιτήσεις που αφορούν ειδικά τον ιταλικό λαό. Ως εκ τούτου, οι φορείς εκμετάλλευσης επεσήμαναν την ανάγκη για προγράμματα χρηματοδότησης ειδικά προοριζόμενα για τους μετανάστες.

Ποιο είδος υποστήριξης προσφέρετε στους μετανάστες επιχειρηματίες; ήταν το ερώτημα που τέθηκε και οδήγησε στο **συμπέρασμα 9**: «**η παροχή εκπαίδευσης**

σχετικά με την επιχειρηματικότητα των μεταναστών είναι αρκετά όμοια με την υποστήριξη των Ιταλών επιχειρηματιών».

Οι περισσότεροι από τους οργανισμούς που συμμετείχαν στην ομάδα δήλωσαν ότι προσφέρουν πληθώρα υπηρεσιών στους μετανάστες που ζητούν βοήθεια. Ο τύπος υποστήριξης που τους προσφέρεται είναι σε ορισμένες περιπτώσεις ο ίδιος που προσφέρεται στους Ιταλούς επιχειρηματίες, αλλά υπάρχει περισσότερη διαπολιτισμική ευαισθησία στην περίπτωση της υποστήριξης των μεταναστών. Η υποστήριξη που παρέχεται αφορά νομικά θέματα, φορολογικά θέματα, επιχειρηματικό σχεδιασμό, υποστήριξη για την εξασφάλιση χρηματοδότησης ή επενδύσεων και συνεχή υποστήριξη κατά τη διάρκεια της πρώτης φάσης έναρξης λειτουργίας της επιχείρησης.

Συμπέρασμα 10: «Οι επιχειρηματικές σχέσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι **καίριας σημασίας για την υποστήριξη των μεταναστών έτσι ώστε να μπορέσουν να εισέλθουν στην αγορά εργασίας ή να μπορέσουν δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση.**»

Αυτό το αποτέλεσμα προέκυψε από την ερώτηση: *Συνεργάζεται ο οργανισμός σας με άλλους φορείς σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο για την υποστήριξη των μεταναστών;*

Όλοι οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι συνεργάζονται με άλλα ιδρύματα ή οργανισμούς σε τοπικό επίπεδο για διαφορετικούς σκοπούς. Όσον αφορά τα μαθήματα γλωσσών, κάθε οργανισμός βασίζεται σε επίσημα κέντρα κατάρτισης που είναι διαπιστευμένα για το έργο αυτό. Στην Ιταλία τα κέντρα αυτά ονομάζονται «CPIA».

Επιπλέον, οι οργανώσεις που συμμετείχαν στην ομάδα δήλωσαν ότι συνεργάζονται με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως εμπορικά επιμελητήρια, κέντρα μεταναστών και προσφύγων, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που παρέχουν υποστήριξη μεταναστών και συνδικάτα. Αξίζει να σημειωθεί στο σημείο αυτό πως είναι απαραίτητη η συνεργασία με άλλους επαγγελματίες.

Για το **συμπέρασμα 11**, θέσαμε την ερώτηση: *Πιστεύετε ότι η ισότητα ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών αποτελεί βασική πτυχή της υποστήριξης των μεταναστών όταν εισέρχονται στην αγορά εργασίας ή δημιουργούν ένα επιχειρηματικό εγχείρημα;* Από τις απαντήσεις, καταλήξαμε στο συμπέρασμα 11: «**οι ίσες ευκαιρίες μεταξύ ανδρών και γυναικών αποτελούν τη βάση της υποστήριξης των μεταναστών**».

Οι ίσες ευκαιρίες αποτελούν σημαντική πτυχή της ένταξης των μεταναστών στην αγορά εργασίας για την καθοδήγησή τους περί επιχειρηματικότητας. Όλοι οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι επιδίωξαν ισορροπία μεταξύ ανδρών και γυναικών κατά την οργάνωση των μαθημάτων για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι κύκλοι μαθημάτων απευθύνονταν μόνο στις γυναίκες, προκειμένου να ενισχυθεί η επιχειρηματικότητα των γυναικών μεταναστών. Γενικά, οι

διαφορές μεταξύ γυναικών και ανδρών είναι ευρέως διαδεδομένες στην ιταλική αγορά εργασίας, γεγονός που έχει επίσης συνέπειες για τους μετανάστες.

Τέλος, ρωτήσαμε: *Τι πιστεύετε για τις πολιτικές υποστήριξης των μεταναστών σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο;* Διαπιστώσαμε λοιπόν ότι για το **συμπέρασμα 12** υπάρχουν: «**αποσπασματικές/τμηματικές πολιτικές για την υποστήριξη των μεταναστών**».

Οι πολιτικές για τη στήριξη των μεταναστών στην είσοδο τους στην αγορά εργασίας ή στην ίδρυση μιας επιχείρησης είναι αρκετά κατακερματισμένες. Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες στην ομάδα δήλωσαν ότι υπάρχει μια βραχυπρόθεσμη άποψη στις πολιτικές των δημόσιων ιδρυμάτων σε περιφερειακό επίπεδο. Η υποστήριξη παρέχεται συχνά μέσω εντοπισμένων ενεργειών χωρίς συνάφεια με μελλοντικές ή προηγούμενες ενέργειες. Αυτό το χαρακτηριστικό αντικατοπτρίζεται περαιτέρω πολιτικά για τον ιταλικό λαό, αλλά φαίνεται ότι οι μετανάστες χρειάζονται μια περισσότερο μακροπρόθεσμη άποψη στις πολιτικές που τους υποστηρίζουν. Όλοι οι συμμετέχοντες στην ομάδα δήλωσαν ότι δεν πραγματοποίησαν δραστηριότητες για την τόνωση των δημόσιων ιδρυμάτων, ιδίως αναφορικά με την Περιφέρεια της Σαρδηνίας.

Τελική Περίληψη - Ιταλία

Ως τελική αξιολόγηση της έρευνας που διεξήχθη σχετικά με τις διάφορες ομάδες στόχους μπορούμε να πούμε ότι συνολικά δεν εντοπίστηκαν τόσο πολλές διαφορές μεταξύ των καταστάσεων που αντιμετωπίζουν.

Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν επίσης την ανάγκη για ισχυρότερη υποστήριξη και μακροπρόθεσμη θεώρηση στο σχεδιασμό πολιτικών υπέρ των μεταναστών.

Όλοι οι συμμετέχοντες εξέφρασαν μεγάλη πίστη στις αξίες και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θεωρούν θεμελιώδεις τις ευκαιρίες που προσφέρουν όλα τα κοινοτικά προγράμματα.

Οι μετανάστες που συμμετείχαν στην ομάδα δήλωσαν ότι οι ΜΚΟ μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη της ένταξής τους στην κοινωνία μέσω της σύνδεσης των μεταναστών με την αγορά εργασίας και της παροχής βοήθειας για τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των ιδεών τους και της υλοποίησης των ιδεών τους.

Επιπλέον, η έρευνα επεσήμανε τα ακόλουθα κύρια σημεία:

- Βασισμένη στην άποψη των ενδιαφερομένων μερών για τις τρέχουσες εθνικές πολιτικές στην Ιταλία, φαίνεται ότι εστιάζουν υπερβολικά σε βραχυπρόθεσμα σχέδια, επομένως η αναθεώρηση κρίνεται επιτακτική. Η υποστήριξη από τις εθνικές ή περιφερειακές αρμόδιες αρχές παρέχεται μέσω εντοπισμένων ενεργειών για τη χρηματοδότηση έργων που δεν ενσωματώνονται σε μια ευρύτερη μακροπρόθεσμη πολιτική.

- Οι εμπειρίες των ενδιαφερομένων μερών που συμμετείχαν κατέδειξαν ότι η αποτελεσματική ένταξη στην αγορά εργασίας ή η ανάληψη επιχειρηματικής πρωτοβουλίας είναι αποτέλεσμα της καλής γνώσης της ιταλικής γλώσσας.
- Υπάρχει μια συνεχώς αυξανόμενη ανάγκη για ενίσχυση του δικτύου προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη συνεργασία, κοινωνική ένταξη και μεγαλύτερη εμβέλεια. Όλοι οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι συνεργάζονται στενά με άλλα θεσμικά όργανα και οργανισμούς σε τοπικό επίπεδο, διότι είναι αδύνατο να δημιουργηθεί εναλλακτικά μια αποτελεσματική διαδικασία ενσωμάτωσης.
- Οι ενδιαφερόμενοι φορείς εξέφρασαν την ανάγκη των μεταναστών να έχουν περισσότερη συμβουλευτική υποστήριξη, παρέχοντας βοήθεια και ενημέρωση όσον αφορά την κατανόηση των υφιστάμενων κοινωνικοπολιτιστικών και πολιτικών συστημάτων.
- Οι μετανάστες πρέπει να αλληλεπιδρούν με τον πληθυσμό σε τοπικό επίπεδο, προκειμένου να αυξήσουν τις γνώσεις τους για τον πολιτισμό και την κοινωνία στην οποία ζουν. Για το λόγο αυτό, η αποτελεσματική ένταξη στην αγορά εργασίας επιτυγχάνεται από τους μετανάστες που συχνά βγαίνουν έξω από τα κέντρα των μεταναστών.

Οι συμμετέχοντες υπογράμμισαν ότι τα ευρωπαϊκά προγράμματα συμβάλλουν σημαντικά:

- στη καταπολέμηση των διακρίσεων
- στη διευκόλυνση της ένταξής τους στην κοινωνία
- στο να δίνουν ευκαιρίες απασχόλησης

Επιπλέον, είναι ουσιώδεις για την ανάπτυξη μιας Ευρώπης που βασίζεται στις δικές της θεμελιώδεις αξίες.

Εθνική Έκθεση Ελλάδας

Εισαγωγή - Ελλάδα

Τις τελευταίες δεκαετίες σημειώθηκε αύξηση του αριθμού των μεταναστών και των προσφύγων που έφτασαν στην Ελλάδα. Μία από τις κύριες αιτίες αυτού του φαινομένου, μεταξύ άλλων, είναι ο εμφύλιος πόλεμος στη Συρία. Η Ελλάδα έχει λάβει το μεγαλύτερο ποσοστό αιτούντων άσυλο που φθάνουν σε όλη την Ευρώπη. Χρησιμοποιώντας αριθμούς, θα ήταν ευκολότερο για κάποιον να καταλάβει την έκταση αυτού του φαινομένου: από το ένα εκατομμύριο άνθρωποι περίπου που έφτασαν στην ΕΕ το 2015, πάνω από 850.000 εισήλθαν μέσω της Ελλάδας. Μία από τις σημαντικότερες πτυχές αυτού κατά την άποψή μας είναι ότι αυτό δεν είναι ένα προσωρινό φαινόμενο αλλά ένα μακροπρόθεσμο ζήτημα που θα συνεχίσει να αντιμετωπίζει η χώρα και ολόκληρη η Ευρώπη.

Τα κύματα των μεταναστών και των προσφύγων έχουν ουσιαστικά αλλάξει την ανθρωπογεωγραφία του πλανήτη, οι οποίοι προσπαθούν να ξεφύγουν από τη φτώχεια αλλά και από τη φρίκη του πολέμου και των διωγμών στις χώρες τους, ειδικά στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική.

Η διαχείριση ολόκληρης της κατάστασης είναι ένα εθνικό και, προπαντός, ευρωπαϊκό ζήτημα. Απαιτεί πολύπλοκη και πολυεπίπεδη πολιτική για την άμβλυνση τέτοιων αντιξοοτήτων, προκειμένου να επιλυθούν τα σημαντικά προβλήματα που το φαινόμενο αυτό καταστέλλει και αναπαράγει. Είναι πλέον καιρός οι κοινωνικές οργανώσεις, ενώσεις και οι τοπικές και εθνικές αρχές να παρέμβουν και να δεχθούν όλες τις απαιτούμενες και υποχρεωτικές ενέργειες προκειμένου να διαχειριστούν πιθανά συναφή ζητήματα αντίστοιχα σε κάθε τομέα.

Ο ΟΗΕ έχει ανακηρύξει την 18η Δεκεμβρίου ως «Παγκόσμια Ημέρα των Μεταναστών». Πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι ένας στους επτά κατοίκους του πλανήτη είναι μετανάστης, σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, ενώ ταυτόχρονα οι δεκάδες πρόσφυγες κάθε μέρα χάνουν τη ζωή τους προσπαθώντας να απομακρυνθούν από τις ζώνες πολέμου.

Πράγματι, ενώ πολλοί άνθρωποι σήμερα θεωρούν ότι η μετανάστευση αποτελεί θετική και αξιοποιήσιμη εμπειρία, από την άλλη πλευρά, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η έλλειψη ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τους μετανάστες στα σύνορα και στο έδαφος των χωρών τελικού προορισμού αποτελεί όλο και πιο έντονο πρόβλημα. Η μετανάστευση βασίζεται περαιτέρω σε ένα σύνθετο αριθμό νομικών συστημάτων που εφαρμόζουν οι αρχές σε παγκόσμιο, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Οι έρευνες έχουν δείξει ότι οι μετανάστες και οι πρόσφυγες έχουν την τάση να ζουν και να εργάζονται στη σκιά, με το φόβο να εκφράσουν τη σκέψη και τα συναισθήματά τους. Συχνά απορρίπτονται τα θεμελιώδη δικαιώματά τους και οι ελευθερίες τους, ενώ αντιμετωπίζουν εκτεταμένες διακρίσεις, ρατσισμό, εκμετάλλευση και περιθωριοποίηση από τους γύρω τους.

Οι κάτοικοι των χωρών υποδοχής συχνά δεν σέβονται τα δικαιώματα των μεταναστών, κατηγορώντας τους ότι δημιουργούν προβλήματα με τη διανομή των πόρων της χώρας. Αποκλείουν τους μετανάστες από την πρόσβασή τους σε θεμελιώδη δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στην εκπαίδευση ή το δικαίωμα στην υγεία,

και συχνά στηρίζονται σε νόμους και πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις, βαθιά εδραιωμένοι σε στάσεις προκατάληψης και ξενοφοβίας κατά των μεταναστών.

Ακολουθώντας μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα, ο μετανάστης βρίσκεται στο επίκεντρο των μεταναστευτικών στρατηγικών και της διακυβέρνησης και χρήζει ιδιαίτερης προσοχής η κατάσταση των μειονεκτούντων ομάδων μεταναστών. Μια τέτοια προσέγγιση μπορεί να εξασφαλίσει και να σταθεροποιήσει το γεγονός ότι τελικά οι μετανάστες συμπεριλαμβάνονται στα σχετικά εθνικά σχέδια δράσης και πολιτικών, όπως σχέδια για την παροχή στέγασης σε κτήρια του κράτους ή εθνικές στρατηγικές κατά της ξενοφοβίας, του ρατσισμού και της περιθωριοποίησης.

Διάφοροι φορείς συνδέονται και ασχολούνται με δραστηριότητες παροχής πληροφοριών σχετικά, π.χ. τη διαδικασία ασύλου. Ωστόσο, καθώς η διαδικασία φαίνεται να είναι αρκετά περίπλοκη, με συνεχείς νομοθετικές αλλαγές, καθώς και με πολυάριθμα γραφειοκρατικά εμπόδια, η πρόσβαση σε πληροφορίες που να είναι πλήρως κατανοητές εξακολουθεί να αποτελεί θέμα ιδιαίτερης ανησυχίας στην Ελλάδα. Δεδομένου ότι η παροχή νομικής υποστήριξης παρέχεται από το νόμο μόνο για διαδικασίες προσφυγής και παραμένει εντελώς περιορισμένη στην πράξη, οι αιτούντες πρέπει συχνά να «πλοηγηθούν» μόνοι τους στο σύνθετο σύστημα παροχής ασύλου, χωρίς επαρκείς πληροφορίες.

Εξάλλου, είναι πολύ σημαντικό να αναφέρουμε τα γλωσσικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες και αποτελούν μια ουσιαστική και καθημερινή πρόκληση. Οι πρόσφυγες και οι μετανάστες στην Ελλάδα δεν λαμβάνουν πάντοτε πληροφορίες σε γλώσσα που ξέρουν. Το φαινόμενο αυτό δημιουργεί σοβαρά εμπόδια επικοινωνίας, τα οποία μπορούν να δημιουργήσουν συναισθήματα ανασφάλειας και να έχουν επιζήμιες επιπτώσεις στη ζωή των ανθρώπων.

Ανατροφοδότηση: Μετανάστες και πρόσφυγες στην Ελλάδα

Την Πέμπτη 22 Φεβρουαρίου 2018, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας οργάνωσε ομάδα εργασίας με 10 μετανάστες και πρόσφυγες. Στόχος αυτής της ομάδας εργασίας ήταν να συζητηθούν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν στην Ελλάδα ως χώρα υποδοχής μεταναστών. Το κύριο πρόβλημα που αντιμετωπίσαμε ήταν ότι οι μετανάστες δεν μιλούσαν ούτε ελληνικά ούτε αγγλικά, επομένως δεν μπορούσαμε να επικοινωνήσουμε χωρίς την υποστήριξη ενός μεταφραστή.

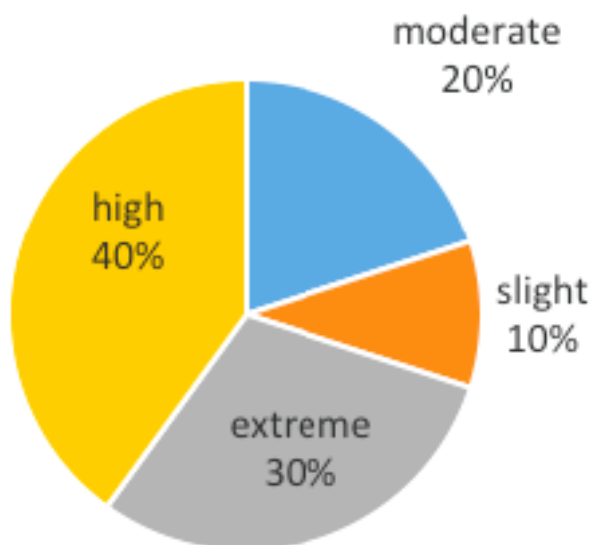
Pie chart 1
Mismatch between
levels of skills and
job position

Τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων με τους μετανάστες ήταν εντυπωσιακά, βοηθώντας μας να κατανοήσουμε καλύτερα τη δύσκολη καθημερινή ζωή τους. Στη συνέχεια, θα παρουσιαστούν με χρήσιμο τρόπο οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο που τους δόθηκε.

Ρωτήσαμε την ακόλουθη ερώτηση στην ομάδα- στόχο μας: "Ο προσανατολισμός σας προς την αυτοαπασχόληση ήταν κίνητρο για εσάς εξαιτίας της δυσκολίας να βρείτε μια θέση εργασίας που να αντανakλά το επίπεδο δεξιοτήτων σας στην αγορά εργασίας;". Η ανατροφοδότηση που λάβαμε δεν ήταν εντελώς ξεκάθαρη. Το πενήντα τοις εκατό των ερωτηθέντων απάντησε θετικά, ενώ το υπόλοιπο 50% απάντησε στο αντίθετο. Το εβδομήντα τοις εκατό των ερωτηθέντων είχε υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων που θα μπορούσαν να απασχοληθούν σε μια σχετική θέση εργασίας (γράφημα 1). Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειωθεί ότι οι συμμετέχοντες αναφέρουν ότι είναι δύσκολο να βρουν εργασία σχετική με την εμπειρία τους στη χώρα υποδοχής, επειδή η νομοθεσία και τα επαγγέλματα διαφέρουν σε όλες τις χώρες του κόσμου.

Το πιο κρίσιμο πρόβλημα που δεν τους επιτρέπει να αποκτήσουν ισότιμη θέση στην αγορά εργασίας της χώρας υποδοχής είναι το γλωσσικό εμπόδιο που πρέπει να αντιμετωπίσουν, καθώς η επικοινωνία μεταξύ των εργαζομένων και των πελατών αποτελεί βασική δεξιότητα που απαιτείται. Επιπλέον, λόγω των γλωσσικών φραγμών, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης σε προγράμματα χρηματοδότησης και κατάρτισης για την ανάπτυξη του δικτύου τους σε αντίθεση με τις ευκαιρίες που παρέχονται στους κατοίκους της χώρας. (γράφημα 2)

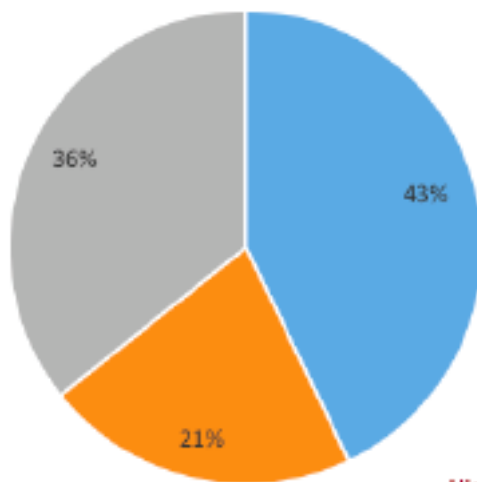
Δευτερεύουσας σημασίας αποτελεί το εμπόδιο ενός νομικού πλαισίου που είναι εν μέρει επαρκές για την υποστήριξη της ισότιμης ένταξής τους στην αγορά εργασίας. Κατά την άποψή τους, η επίλυση αυτού του προβλήματος θα από τη μεταρρύθμιση της υφιστάμενης νομοθεσίας προκειμένου να προετοιμαστεί η ομαλή ενσωμάτωσή τους στην αγορά εργασίας. (γράφημα 2)

Pie chart 2

Problems of highly skilled migrants while accessing adequate job positions

- language barriers
- Inadequate recognition of qualifications earned in home countries
- Lack of customized policies of integration within labour market.

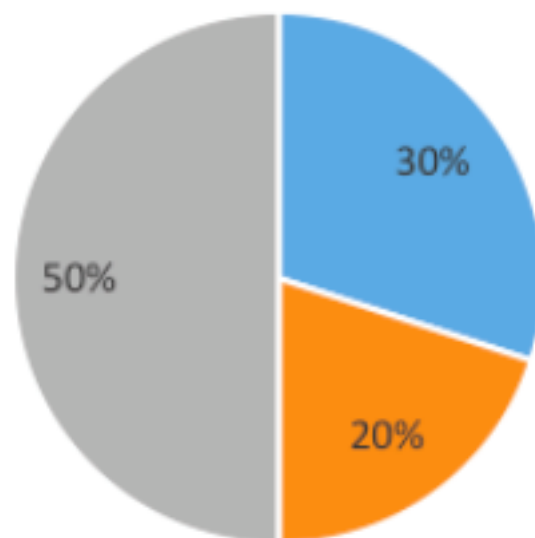
High
Moderate
Slight
Extreme

Pie Chart 2: Problems when
accessing jobs for
highly-skilled migrants
Language barrier

Inadequate recognition of
qualifications earned from
countries of origin
Lack of customized policies
of integration within the
labor market

Γράφημα 2: Προβλήματα κατά την πρόσβαση σε θέσεις εργασίας για μετανάστες υψηλής ειδίκευσης
Γλωσσικό εμπόδιο
Ανεπαρκής αναγνώριση των τίτλων σπουδών που αποκτήθηκαν από τις χώρες προέλευσης
Έλλειψη προσαρμοσμένων πολιτικών ένταξης στην αγορά εργασίας

Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε στο ακόλουθο γράφημα, ένα σημαντικό ποσοστό των μεταναστών πιστεύει ότι το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να είναι πιο υποστηρικτικό έτσι ώστε να τους βοηθήσει να υλοποιήσουν τις επιχειρηματικές τους ιδέες. Οι ίδιοι επιθυμούν ένα σύστημα που να παρέχει γνώσεις σχετικά με τεχνικά θέματα που αποτελούν βασικά στοιχεία ενός επιτυχημένου επιχειρηματία. (γράφημα 3)

Γράφημα 3: Ο ρόλος των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην υποστήριξη των επιχειρήσεων των μεταναστών

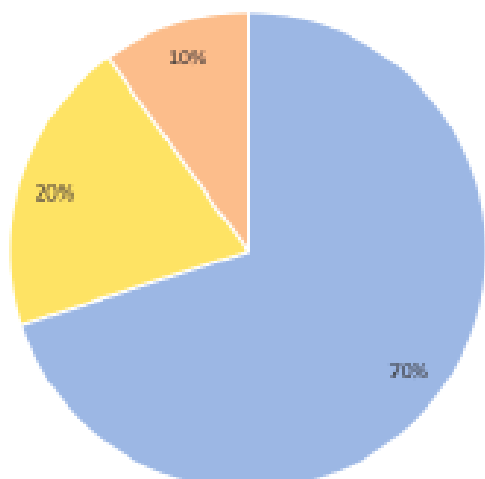
[Παροχή νομικών / οικονομικών συμβουλών](#)

[Παροχή προγραμμάτων υποστήριξης βασισμένων στην καθοδήγηση των μεταναστών επιχειρηματιών](#)

Παροχή εξατομικευμένης μάθησης για τους μετανάστες σε τεχνικά θέματα που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα (διαχείριση επιχειρήσεων, στρατηγικός σχεδιασμός, μάρκετινγκ κ.λπ.)

Ένα ποσοστό 80% των συμμετεχόντων στις ομάδες εργασίας τόνισε ότι δεν έχουν λάβει καμία οικονομική στήριξη για να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση ή νομικές συμβουλές σχετικά με τον τρόπο διαχείρισής τους. Επιπλέον, απάντησαν ότι, ως επιχειρηματίες, αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης σε προγράμματα χρηματοδότησης, είτε από δημόσιες είτε από ιδιωτικές πηγές.

Μετά από τις γενικές ερωτήσεις που σχετίζονται με τα καθημερινά προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσουν, τους ρωτήσαμε για το ρόλο των ΜΚΟ που εργάζονται με τους μετανάστες και για το τι θα ήθελαν να λάβουν ως πρόσθετη υποστήριξη. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τους συμμετέχοντες ήταν πραγματικά σημαντικά. Πιστεύουν ότι η ύπαρξη των ΜΚΟ είναι πλήρως ουσιαστική και γεμάτη νόημα.

Οι περισσότεροι από αυτούς (8 από τους 10 συμμετέχοντες) υπογραμμίζουν τη σημασία της παροχής συμβουλών και καθοδήγησης στα επιχειρηματικά τους βήματα που μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση της έλλειψης ανεπαρκούς εκπαιδευτικής υποστήριξης. Το παρακάτω γράφημα μπορεί να μας δώσει πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικότερες απαιτήσεις που έχουν οι μετανάστες για να προχωρήσουν μπροστά: μαθήματα εκμάθησης της γλώσσας. Όπως προαναφέρθηκε, τα γλωσσικά εμπόδια επηρεάζουν όχι μόνο την επαγγελματική τους ζωή, αλλά και την καθημερινή τους ζωή.

Επιπλέον, η ανάπτυξη ενός εγχειριδίου ή μιας πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης σε απλοποιημένη γλώσσα θα τους δώσει πρόσβαση στη νομοθεσία. Επιπρόσθετα θα ήθελαν βασικά μαθήματα σχετικά με την επιχειρηματικότητα.

Τέλος, ολοκληρώνοντας τη συζήτηση ζητήσαμε από την ομάδα να προσδιορίσει τους διάφορους τρόπους και στρατηγικές για την επίτευξη ίσων ευκαιριών στην ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Περισσότερο από το 50% των μεταναστών επεσήμανε ότι μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος και των διαφόρων εκστρατειών ευαισθητοποίησης και ευαισθητοποίησης των εργοδοτών και των τοπικών αρχών, η ένταξή τους στον τομέα των επιχειρήσεων θα υποστηριζόταν καλύτερα και θα μπορούσε να επιτευχθεί πιο εύκολα. (γράφημα 4)

Γράφημα 4: Ποιος είναι ο ρόλος που πιστεύετε ότι μπορούν να διαδραματίσουν οι ΜΚΟ για την ενσωμάτωση των μεταναστών στην αγοράς εργασίας / στον επιχειρηματικού τομέα;

Μαθήματα για την εκμάθηση της γλώσσας και εκπαιδευτικά προγράμματα που αποσκοπούν στην υπέρβαση των γλωσσικών και πολιτισμικών εμποδίων αναφορικά με την απασχολησιμότητα / την επιχειρηματικότητα που επηρεάζουν τους μεταναστές δυσανάλογα σε σχέση με τους ντόπιους

Προσανατολισμός ως προς την πρακτική εκμάθηση, σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς της αγοράς εργασίας / επιχειρήσεις

Παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων που στοχεύουν στην ανάπτυξη επικοινωνιακών και επιχειρηματικών δεξιοτήτων καθώς και βασικών μέσων απασχολησιμότητας / επιχειρηματικότητας

Ανατροφοδότηση: Φορείς που συνεργάζονται με μετανάστες και πρόσφυγες στην Ελλάδα

Την Τρίτη 27 Φεβρουαρίου 2018 συνεχίσαμε την έρευνα σχετικά με τις ανάγκες των μεταναστών και των προσφύγων. Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας διοργάνωσε μια δεύτερη ομάδα εργασίας με τη συμμετοχή 5 εκπροσώπων ΜΚΟ που εργάζονται με μετανάστες στην περιοχή της Θεσσαλίας. Τους δώσαμε τα ερωτηματολόγια που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού έργου και αναπτύχθηκε μια ανοιχτή και γόνιμη συζήτηση με αυτή την ομάδα.

Αρχικά, ερωτήθηκαν εάν διαπίστωσαν αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων που έχουν αποκτήσει οι μετανάστες και των θέσεων εργασίας που κατέχουν. Υποστήριξαν ομόφωνα ότι αυτό συμβαίνει πράγματι, δεδομένων των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες, κυρίως γλωσσικών εμποδίων και διακρίσεων.

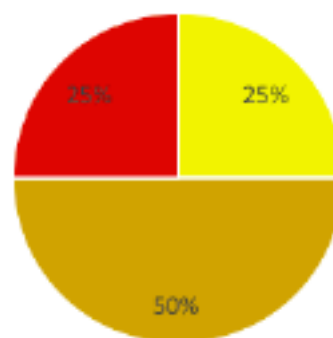
Μια σημαντική ερώτηση αφορούσε τα σχέδια και τις ενέργειές τους για τη στήριξη των μεταναστών για την ομαλή ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Όλοι απάντησαν ότι καταβάλλουν προσπάθειες για την ανάπτυξη και προώθηση προσαρμοσμένων ενεργειών προετοιμάζοντας τους μετανάστες, π.χ. με κατάλληλο τρόπο για τη διεξαγωγή μιας συνέντευξης ή την ενημέρωσή τους σχετικά με τη νομοθεσία σε θέματα εργασίας. Σε σχέση με τις υπηρεσίες που προσφέρουν, καταχωρούν τους επωφελούμενους στις αρμόδιες υπηρεσίες εύρεσης εργασίας και τους βοηθούν κατά τη διάρκεια της συνέντευξης εργασίας. Επιπρόσθετα, τους βοηθούν να εγγραφούν στη φορολογική υπηρεσία για να αποκτήσουν αριθμό φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ).

Εκπαιδευτικά προγράμματα / προγράμματα υποστήριξης της επιχειρηματικότητας των μεταναστών

Έρευνα και εντοπισμός των υπαρχόντων βέλτιστων πρακτικών

Έρευνα των εκπαιδευτικών αναγκών των μεταναστών

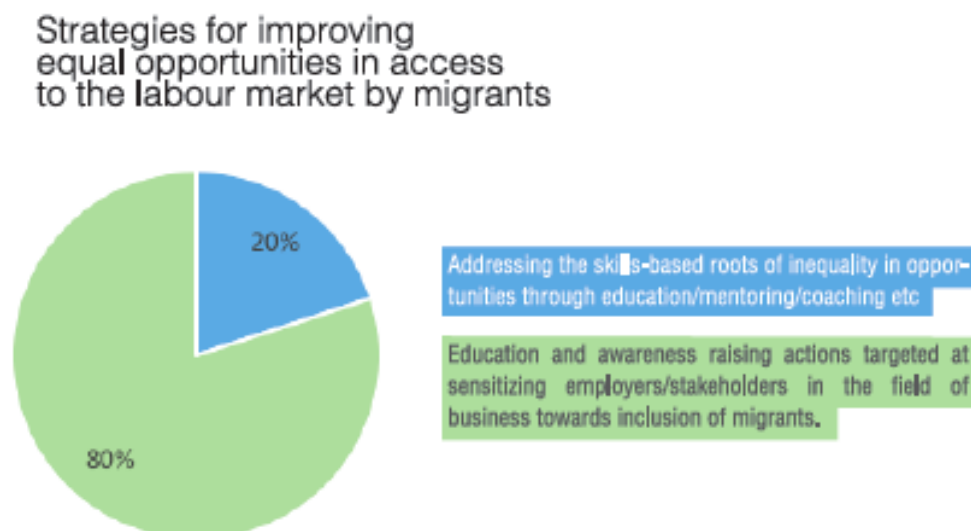
Έρευνα μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών του επιχειρηματικού κόσμου

Τρεις από τους πέντε συμμετέχοντες υπογραμμίζουν ότι είναι ουσιαστικής σημασίας να προωθηθεί η ευαισθητοποίηση των υπαρχουσών πολιτικών μεταξύ των κοινωνικού συνόλου και των μεταναστών. Ζήτημα μείζονος σημασίας ήταν το θέμα της ανάπτυξης διαφόρων μεθόδων που θα βοηθούσαν τους μετανάστες να

διευρύνουν τους ορίζοντές τους και να αποκτήσουν τις κατάλληλες δεξιότητες ώστε να γίνουν επιχειρηματίες.

Ένα ποσοστό 50% των συμμετεχόντων ΜΚΟ πραγματοποίησε σχετική έρευνα για να

προσδιορίσει το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των μεταναστών όσον αφορά την επιχειρηματικότητα.

Όλοι οι συμμετέχοντες αναδεικνύουν τις κύριες δραστηριότητες που βοηθούν τους μετανάστες: καθοδήγηση και συμβουλευτική. Είναι πολύ σημαντικό για αυτούς να έχουν υποστήριξη, κυρίως σε νομικά ζητήματα. Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε από την πρώτη ομάδα εργασίας, η καθοδήγηση ήταν ζωτικής σημασίας και για τους ίδιους τους μετανάστες.

Όταν ρωτήθηκαν για την αποτελεσματικότητα της υφιστάμενης νομοθεσίας που σχετίζεται με την υποστήριξη των μεταναστών, οι εκπρόσωποι των ΜΚΟ επισημαίνουν ότι είναι ανεπαρκής και ότι πρέπει να υπάρχει ένα πιο συστηματικό και εξατομικευμένο σύστημα υποστήριξης. Επιπλέον, δήλωσαν ότι υπάρχουν καταστάσεις και συστήματα επίσημης υποστήριξης που αντικρούονται μεταξύ τους και μάλιστα εμποδίζουν τους δικαιούχους να αναζητήσουν εργασία. Για παράδειγμα, ένας πρόσφυγας στον οποίο έχει δοθεί ένα διαμέρισμα και ένα μηνιαίο επίδομα, θα χάσει αυτά τα προνόμια εάν επιδιώξει να εργαστεί.

Τρεις από τους συμμετέχοντες μας είπαν ότι επιδιώκουν συνεχώς τη συνεργασία και τις συνέργιες με άλλους οργανισμούς, δημόσιους και ιδιωτικούς, για την περαιτέρω στήριξη των δικαιούχων τους στην προώθηση της ένταξής τους στην τοπική αγορά εργασίας. Επιπλέον, καταβάλλουν προσπάθειες για την ενθάρρυνση μηχανισμών αντιστοιχίας μεταξύ των εργοδοτών και της σχετικής εξειδίκευσης των μεταναστών που αναζητούν εργασία.

Γενικά, ο ρόλος των ΜΚΟ σχετίζεται με εκπαιδευτικούς σκοπούς. Πρώτα απ' όλα, προσφέρουν μαθήματα εκμάθησης γλωσσών, διευκολύνοντας την καθημερινή ζωή των μεταναστών. Οι ΜΚΟ καταβάλλουν προσπάθειες για την ευαισθητοποίηση των

πολιτών και των επιχειρηματιών σχετικά με τα προβλήματα των μεταναστών και το επιτυγχάνουν μέσω εκστρατειών. Επιπλέον, δημιουργούν εργαστήρια ώστε οι μετανάστες να μπορούν να αναπτύξουν τις επιχειρηματικές και επικοινωνιακές τους δεξιότητες ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των εργοδοτών. Παρέχουν επίσης νομικές συμβουλές και τους προετοιμάζουν για το πώς να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση βοηθώντας τους να ξεπεράσουν ζητήματα που οφείλονται σε γλωσσικά εμπόδια.

Στρατηγικές για τη βελτίωση των ίσων ευκαιριών στην πρόσβαση των μεταναστών στην αγορά εργασίας

Αντιμετώπιση της ανισότητας και δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης μέσω της εκπαίδευσης / καθοδήγησης/ συμβουλευτικής κ.λπ.

Εκπαίδευση και δράσεις ευαισθητοποίησης που στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση των εργοδοτών / ενδιαφερομένων μερών στον τομέα των επιχειρήσεων για την καλύτερη ένταξη των μεταναστών.

Μελέτες περίπτωσης: Μετανάστες και Πρόσφυγες στην Ελλάδα

Με την ολοκλήρωση της ομάδας εργασίας, είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε εις βάθος με μια μετανάστρια για την κατάσταση που βιώνει ως μετανάστρια. Πρόκειται για μια 35χρονη γυναίκα από τη Συρία που ήταν επαγγελματικά ενεργή στην χώρα της. Λόγω του πολέμου, έπρεπε να αφήσει τα πάντα και να έρθει στην Ελλάδα. Η ίδια αντιμετωπίζει διάφορες δυσκολίες. Υπερνικώντας τα γλωσσικά εμπόδια, όπως γνωρίζει πολύ καλά, η αγγλική γλώσσα είναι πλέον σημαντική για την είσοδο στην αγορά εργασίας ως μετανάστρια. Τα αγγλικά είναι απαραίτητα για να μπορούν να επικοινωνούν ευκολότερα με τους άλλους και, από αυτή την άποψη, λέει ότι η ένταξη της στην αγορά εργασίας δεν ήταν εύκολη. Λέει: «Είχα δυσκολίες να βρω δουλειά. Και όταν τελικά βρήκα μία, αυτό δεν αντιπροσώπευε το επίπεδο εμπειρίας μου. Η εκπαίδευσή μου είναι εντελώς διαφορετική από τη δουλειά που κάνω τώρα. Έχω πτυχίο ως δικηγόρος και εργάζομαι ως διερμηνέας». Θα ήθελε να είναι μια καλή δικηγόρος βοηθώντας τους άλλους να ξεπεράσουν τα προβλήματά τους. Ήταν πραγματικά πρόθυμη να μάθει το ελληνικό νομικό πλαίσιο, αλλά κανένας εργοδότης δεν πίστευε ότι θα μπορούσε να τα καταφέρει. Παρακολουθεί ένα κύκλο μαθημάτων ταχείας εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και επεσήμανε ότι αν βρει την οικονομική υποστήριξη, θα ανοίξει ένα δικηγορικό γραφείο. Θέλει να ακολουθήσει τα όνειρά της, καθώς έχει το εκπαιδευτικό υπόβαθρο για να γίνει επιτυχημένη δικηγόρος.

Μια ακόμη περίπτωση ήταν ο μετανάστης από τη Συρία όπου στη χώρα του ήταν καθηγητής σχολείου. Σπούδασε σε σχετικό τομέα, και τελικά εργάστηκε σε δημοτικό σχολείο για 3 χρόνια πριν οι περιστάσεις τον αναγκάσουν να μεταναστεύσει. Όντας ένας άνθρωπος που αγαπάει πολύ τη μάθηση και τη διδασκαλία, εστιάζοντας στη διαβίου μάθηση, ο σκοπός του ήταν να μεταδώσει τη γνώση και την παιδαγωγική επιστήμη στους συμπολίτες του και τους μαθητές του. Αντιμετωπίζοντας πολλά και ποικίλα επίπεδα διλημμάτων, τελικά αποφάσισε να εγκαταλείψει τη χώρα του χωρίς

να γνωρίζει τι θα συμβεί σε αυτόν ή την οικογένειά του. Προς μεγάλη του απογοήτευση, είναι πλέον ανίκανος να αναγνωριστεί ως επαγγελματίας δάσκαλος, περιορίζοντας τις γνώσεις του στον εαυτό του. Ο ίδιος δήλωσε ότι «δεν θα μπορούσα να κάνω την ίδια δουλειά εδώ». Η απογοήτευσή του οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι αισθάνεται ότι δεν μπορεί να προσφέρει τίποτα, αν και οι προθέσεις του σαφώς δείχνουν μια αντίθετη φιλοδοξία. Λίγες μέρες την εβδομάδα προσπαθεί να συγκεντρώσει ανεπίσημα τα παιδιά μεταναστών, προκειμένου να τα εκπαιδεύσει και να διατηρήσει την εκπαίδευσή τους σε κάποιο επίπεδο. Ο ίδιος αισθάνεται ενεργός και χρήσιμος με αυτόν τον τρόπο. Τα σχόλιά του προς εμάς ήταν στην πραγματικότητα μια φωνή που μας ζητούσε να τον βοηθήσουμε να παραμείνει ένας ενεργός άνθρωπος που θα μπορούσε να μεταδώσει τις γνώσεις και την εμπειρία του. Ο απώτερος στόχος του είναι να βοηθήσει και να προσφέρει κάτι στην κοινωνία. Είναι πλήρως ενήμερος και πραγματικά ανοιχτός, όπως εξέφρασε, στο να εκπαιδευτεί υπό τις νέες συνθήκες που επικρατούν στην χώρα υποδοχής για να μπορέσει να προσαρμόσει το επάγγελμά του στις συνθήκες αυτές.

Τελική Περίληψη - Ελλάδα

Ένα υψηλό ποσοστό μεταναστών και προσφύγων στην Ελλάδα προέρχεται από τη Συρία. Η πλειοψηφία αυτών ανήκει στην μεσαία τάξη, λαμβάνοντας υπόψη τα οικονομικά στοιχεία της Συρίας. Εργάστηκαν στη Συρία και ευτυχώς κατάφεραν να εξοικονομήσουν χρήματα πριν από τον πόλεμο. Συχνά, οι Σύριοι πρόσφυγες έχουν ένα ικανοποιητικό χρηματικό ποσό για να καλύψουν τις ανάγκες τους στη χώρα υποδοχής. Αυτοί είναι κυρίως άνθρωποι με εκπαιδευτικό υπόβαθρο που έχουν αποφοιτήσει από την τριτοβάθμια εκπαίδευση, έχοντας απασχοληθεί ως π.χ. ιατροί, αρχιτέκτονες ή δικηγόροι, ενώ μιλάνε τουλάχιστον μία ξένη γλώσσα.

Λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία τους σε διάφορους τομείς, η ένταξή τους στην αγορά εργασίας θα αυξήσει το εργατικό δυναμικό και τις παραγωγικές ικανότητες της ελληνικής οικονομίας.

Ουσιαστικά αυτά που αναζητούν είναι αποδοχή. Θέλουν να είναι ίσα μέλη της κοινωνίας και της αγοράς εργασίας. Θέλουν να εργαστούν και να έχουν μια αξιοπρεπή θέση εργασίας, ανάλογα με την εμπειρία και την εξειδίκευσή τους. Είναι ζωτικής σημασίας για αυτούς να έχουν την ευκαιρία να ξεκινήσουν την επιχείρησή τους, αλλά, πρωτίστως, η νομοθεσία πρέπει να προσαρμοστεί, δίνοντάς τους τα δικαιώματα που έχει ένας πολίτης.

Οι μετανάστες αποτελούν μέρος του ελληνικού πληθυσμού και πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την επίτευξη της κοινωνικής τους ενσωμάτωσης. Οι ΜΚΟ, οι αρμόδιοι οργανισμοί και οι αρμόδιες αρχές μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά για την ομαλή ένταξή τους, αναλαμβάνοντας τον ρόλο ενός συμβούλου ή ενός μέντορα, λαμβάνοντας υπόψη τις εξατομικευμένες τους ανάγκες. Ιδιαίτερα τέτοιες πρωτοβουλίες θα πρέπει να προωθηθούν στο συγκεκριμένο τομέα, και μπορεί να περιλαμβάνουν εικονικά, διαδραστικά εργαλεία ή εργαλεία ηλεκτρονικής μάθησης για τα οποία οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επωφεληθούν και να βρουν υποστήριξη.

**Εθνική Έκθεση
Βουλγαρίας
Εισαγωγή - Βουλγαρία**

Όταν οι επιχειρήσεις είναι ισχυρότερες από ποτέ και οι πολυεθνικές εταιρείες εξαπλώνονται σε όλο τον κόσμο, ο ιδιωτικός τομέας θα πρέπει να συνεργαστεί με το κράτος και τις ΜΚΟ για να βοηθήσει στην αντιμετώπιση των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων προκλήσεων που θέτει η παρούσα αυξανόμενη εισροή μεταναστών στη Βουλγαρία.

Είναι σημαντικό για τους επιχειρηματίες όλων των τομέων, να εμπλακούν από την αρχή. Οι κοινωνικοί, πολιτικοί και οικονομικοί κίνδυνοι μπορούν να περιοριστούν μόνο με τη μετατροπή των προκλήσεων σε ευκαιρίες.

Η πρότερη συμμετοχή στη διαδικασία αξιολόγησης, εκπαίδευσης και ανάπτυξης ενός σχεδίου ενσωμάτωσης θα επέτρεπε στον ιδιωτικό τομέα να συμβάλει στην διαμόρφωση πολιτικής εξ αρχής. Οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων μπορούν να βοηθήσουν στον εντοπισμό των δεξιοτήτων και των ευκαιριών που θα ήταν πιο χρήσιμες για τους τομείς τους, να καθορίσουν κατευθυντήριες γραμμές και προγράμματα κατάρτισης και να προσφέρουν προγράμματα πρακτικής άσκησης.

Τα οφέλη είναι σαφή. Οι μετανάστες που φθάνουν στη Βουλγαρία είναι συχνά νέοι, μορφωμένοι, εξειδικευμένοι και πρόθυμοι να ενσωματωθούν γρήγορα στην κοινωνία. Πρόκειται για «αντίδοτα» σχετικά με το υψηλό ποσοστό του πληθυσμού που αντιστοιχεί σε ηλικιωμένους με χαμηλά ποσοστά. Σε συνεργασία με τον δημόσιο τομέα, οι επιχειρήσεις μπορούν να βοηθήσουν παρέχοντας προγράμματα κατάρτισης και κατάλληλες θέσεις εργασίας.

Ωστόσο, ορισμένοι μετανάστες διέθεταν θέσεις εργασίας που είναι σχεδόν ανύπαρκτες στη Βουλγαρία: αλιείς, υφαντουργοί, κατασκευαστές κεραμικών κ.λ.π. Έτσι λοιπόν απασχολούνται σε θέσεις εργασίας που δεν ταιριάζουν στις δεξιότητές τους - οικοδομές και γεωργικός τομέας, καθαριστές, βοηθοί μάγειρα, και ούτω καθεξής. Αποδεχόμενοι αυτήν την εργασία μία φορά δίνονται ελάχιστες πιθανότητες να εξελιχθεί ή να απασχοληθεί κανείς σε κάποια καλύτερη θέση εργασίας.

Πολλοί μετανάστες δεν μπορούν να συντάξουν βιογραφικά σημειώματα σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ / Βουλγαρίας. Ωστόσο έχουν κατακτήσει πολλά στη ζωή τους. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα βιώματα τους και να αποτυπωθούν αντίστοιχα σε εργοδότες στη Βουλγαρία ή τη Γερμανία. «Αν τους ρωτήσεις αν διαχειρίζονται το νοικοκυριό τους, μπορείτε εύκολα να μάθετε αν μπορούν να χειριστούν οικονομικά δεδομένα και χρήματα». «Όποιος έχει χτίσει το δικό του σπίτι μπορεί να είναι καλός τεχνίτης».

Με αυτόν τον τρόπο αποκτούν υπόσταση οι δεξιότητες ξεπερνώντας τις δημογραφικές δυσκολίες, ακόμη και χωρίς επίσημα έγγραφα.

Ανατροφοδότηση: Φορείς που συνεργάζονται με Μετανάστες και Πρόσφυγες στη Βουλγαρία

Ο εταίρος NC Future Now διεξήγαγε συνεντεύξεις με αρκετά μέλη από ΜΚΟ της Βουλγαρίας που βοηθούν μετανάστες και πρόσφυγες.

Μια εξ' αυτών είναι η διευθύνων σύμβουλος και ιδρύτρια μιας τέτοιας ΜΚΟ, που ονομάζεται **Human in the Loop (HITL)**. Η HITL είναι μια κοινωνική επιχείρηση με έδρα τη Βουλγαρία, που απασχολεί και εκπαιδεύει πρόσφυγες στον τομέα της πληροφορικής. Ειδικότερα, οι πρόσφυγες εκπαιδεύονται ώστε να μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες δεδομένων σε εταιρείες για να εκπαιδεύσουν και να δοκιμάσουν τους αλγόριθμους ML. Πρόκειται για ΜΚΟ που ο εταίρος NC Future Now θεωρεί εξαιρετικά πολύτιμη για την κοινότητα των μεταναστών που θέλει να ξεκινήσει μια επιχείρηση και να ενισχύσει τις δεξιότητές τους στη Βουλγαρία.

Η ίδια είναι ένα νέο και πολύ ενεργό άτομο που ολοκλήρωσε τις σπουδές της στις ΗΠΑ. Εργάζεται σε αυτό το πρόγραμμα από τον Μάιο: «Έχω ασχοληθεί σε πλήρη βάση αποκλειστικά με αυτό το θέμα. Όταν αποφοίτησα από το πανεπιστήμιο, πήγα σπίτι και ξεκίνησα να ασχολούμαι με αυτό».

Ο εταίρος NC Future Now την ρώτησε για τη μεταναστευτική κατάσταση στη Βουλγαρία, για να πάρει μια καλύτερη ιδέα από την ίδια για το τι αντιμετωπίζουν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες. «Αυτή τη στιγμή υπάρχουν περίπου 2000 άτομα στα στρατόπεδα προσφύγων, τα οποία δεν είναι τόσο πολλά. Υπάρχουν πολλοί που θέλουν να μείνουν, αλλά χρειάζονται επίσης ένα ειδικό καθεστώς για να μείνουν. Πολλοί προέρχονται από το Αφγανιστάν. Η Υπηρεσία για τους Πρόσφυγες στη Βουλγαρία στην πραγματικότητα δεν αναγνωρίζει το Αφγανιστάν».

Όταν ρωτήθηκε για το πώς η Βουλγαρία μπορεί να αντιμετωπίσει καλύτερα τους μετανάστες, εξήγησε ότι: «Όταν ρωτώ τους μετανάστες, λένε ότι έχουν ως επί το πλείστον πολύ καλή εμπειρία εδώ στη Βουλγαρία. Εκείνοι που μίλησα μαζί τους λένε ότι δεν αισθάνονται ξενοφοβία. Αισθάνονται πολύ καλά και ταυτόχρονα βλέπετε αυτή τη ξενοφοβία σε όλη τη χώρα. Οι άνθρωποι που βλέπουν τους μετανάστες κατά τη διάρκεια της ημέρας και επικοινωνούν μαζί τους αισθάνονται ότι η κατάσταση που βιώνουν είναι καλή. Αλλά οι άνθρωποι που δεν έχουν δει ποτέ τους μετανάστες και δεν έχουν επικοινωνήσει μαζί τους, μιλούν αρνητικά και αναμεταδίδουν το φόβο τους».

«Οι Βούλγαροι στο σύνολό τους δεν καταλαβαίνουν ότι η μετανάστευση αποτελεί όφελος και δεν υπάρχει ευνοϊκή πολιτική για τους μετανάστες υψηλής ειδικευσης. Δεν υπάρχουν ειδικές εγκαταστάσεις για τους μετανάστες. Η Βουλγαρία δεν ενδιαφέρεται να δεχθεί πρόσφυγες και μετανάστες με υψηλά προσόντα για να εργαστούν στη χώρα μας και ως εκ τούτου υπάρχει μια αγορά για παράνομους γάμους στα σύνορα».

«Συχνά, οι χρηματικές ροές καταλήγουν σε επιμέρους «διαχειριστές». Επομένως υπάρχει μεγάλο ποσοστό εκμετάλευσης, μιας και η εν λόγω κοινωνική ομάδα είναι εξαιρετικά ευάλωτη. Στην πραγματικότητα, υπάρχει ένα πρόγραμμα ένταξης, αλλά δεν εφαρμόζεται στην πράξη. Υπάρχει λοιπόν ως έγγραφο, αλλά σε καμία των περιπτώσεων δε έχει εφαρμοστεί. Αυτό συμβαίνει επειδή βασίζεται σε όλες τις τοπικές

αρχές που θα πρέπει να αποφασίσουν να δεχθούν οι πρόσφυγες. Κάθε τοπική αρχή οφείλει να εφαρμόσει το δικό της κανονιστικό πλαίσιο, αλλά δυστυχώς δεν έχει υλοποιηθεί ακόμη κάποια χετική δράση. Αξίζει να σημειωθεί πως αυτή η πολιτική είναι σε ισχύ από το 2013 – από την αρχή της προσφυγικής κρίσης. Η κρατική υπηρεσία για τους πρόσφυγες απλώς λέει ότι δεν είναι υπεύθυνη για την ένταξή τους και ότι θα ενεργούν μόνο στον τομέα της υποδοχής αυτής της ομάδας».

«Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο μη κυβερνητικός τομέας διαμορφώνει τους δικούς του μηχανισμούς. Επιπλέον, για να λάβετε μια αστυνομική ταυτότητα, χρειάζεστε μια διεύθυνση έξω από τον καταυλισμό των προσφύγων. Αλλά κανείς δεν θέλει να νοικιάσει διαμερίσματα σε πρόσφυγες». Επιπλέον εξηγεί περαιτέρω ότι πρέπει να εξεταστεί η πολιτική αυτή σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Όσον αφορά τη συμμετοχή της στη HITL, μας είπε ότι στην αρχή ξεκίνησε με πιλοτικές πρωτοβουλίες και έκανε απλά ένα κύκλο μαθημάτων για ψηφιακές δεξιότητες.

«Επειδή δεν είναι όλοι εξοικωμένοι με τον προγραμματισμό, αποφάσισα να κάνω κάτι πολύ πιο προσιτό. Η ιδέα έχει αναπτυχθεί από μια προσπάθεια που βασίζεται σε δεξιότητες προγραμματισμού για περιπτώσεις χαμηλής απασχόλησης. Οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν πιο σημαντικό να βρουν δουλειά για να αρχίσουν να υποστηρίζουν τις οικογένειές τους και στη συνέχεια είναι σε θέση να σκεφτούν την επανεκπαίδευσή τους», εξηγεί εκείνη.

«Όλα ξεκίνησαν όταν ήμουν στην Αμερική. Διεξήγαμε μια έρευνα αγοράς για εταιρείες που υλοποιούσαν παρόμοιες δράσεις και επικοινωνήσαμε μαζί τους, στην πραγματικότητα με τη δεύτερη μεγαλύτερη πλατφόρμα για σχετικές δραστηριότητες που ονομάζεται «crowdfunder».

Εκείνοι εργάζονται με πολλές ΜΚΟ και άλλες μικρότερες εταιρείες με υπερβολικές και είχα την πρόταση να αποτελέσω μέρος των υπερβολικών τους. Πρόκειται για μια αμερικανική εταιρεία που εδρεύει στην Καλιφόρνια. Έχω σπουδάσει Ανθρώπινα Δικαιώματα στην Αμερική. Αυτό σήμερα είναι το πιο προοδευτικό πράγμα στην Καλιφόρνια για αυτή την ομάδα», σύμφωνα με εκείνη.

«Γενικά, υπάρχουν μεγάλα προβλήματα με αυτήν τη βιομηχανία. Υπάρχει μια μεγάλη πλατφόρμα που ονομάζεται “mechanical Turk”, που ανήκει στο Amazon. Εκεί όλοι μπορούν να γράψουν και να αλλάξουν εικόνες και να

Computer
Academy IT step

Bulgarian
Red Cross

πραγματοποιήσουν διάφορες μικρές δραστηριότητες». Κατά την άποψη της, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε εργασιακή εκμετάλλευση. «Για παράδειγμα, ένας προγραμματιστής που χρειάζεται να επεξεργαστεί κάποια δεδομένα πληρώνει πολύ λιγότερα χρήματα με αυτόν τον τρόπο ανάθεσης, επειδή η ψηφιακή οικονομία δεν προσφέρει σχεδόν καμία ασφάλεια στους εργαζόμενους. Δεν μπορείτε να είστε σίγουροι ότι θα κερδίζετε αρκετά χρήματα και ότι θα έχετε καλές συνθήκες εργασίας». Ως εκ τούτου, αναφέρει ότι η ΜΚΟ της κάνει κάτι παρόμοιο, αλλά διασφαλίζει την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Council of
Women Refugees

UNHCR

**Humans
in the Loop
collaborates
with several
other agencies
and NGOs**

Στη ΜΚΟ HitL, οι παρεμβάσεις ξεκινούν σε πολύ πρώιμο στάδιο. Επίσης, λέει ότι επί του παρόντος επιθυμούν να επεκταθούν και διαπραγματεύονται με τρεις εταιρείες για να το καταφέρουν. Ως ΜΚΟ, αγωνίζονται να έχουν ελάχιστη προβολή και αναγνωρισιμότητα, γεγονός που εμποδίζει την έκταση της δραστηριότητάς τους.

«Περίπου 10 μετανάστες είναι στην αναμονή και όσο πιο σύντομα μπορώ, θα τους τηλεφωνήσω και θα τους ενημερώσω ότι είμαστε έτοιμοι να τους ενσωματώσουμε στο χώρο εργασίας μας - πολλοί με ρωτούν ακόμη και αν μπορούν να φέρουν και τους φίλους τους μαζί. Η πρώτη μου αντίδραση είναι να φυσικά, ωστόσο, δεν μπορώ να πάρω τόσους πολλούς ανθρώπους. Αλλά τα καλά νέα είναι ότι υπάρχει μεγάλη επιθυμία και ενθουσιασμός». Η προσδοκία μας είναι η HitL να τους βοηθήσει μέχρι το σημείο που θα μπορέσουν να είναι πιο ανεξάρτητοι σε μελλοντικές επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Όταν ρωτήθηκε για το επίπεδο υποστήριξης από τον τομέα των ΜΚΟ στη Βουλγαρία, αυτή απάντησε ότι οι άλλοι οργανισμοί είναι σε μεγάλο βαθμό θετικοί: «Δουλεύω πολύ καλά με τον Ερυθρό Σταυρό. Έχουν ένα κέντρο ένταξης όπου πραγματοποιήσαμε ένα πρόγραμμα ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων σχετικά με τις βασικές δεξιότητες πληροφορικής στα αγγλικά και τη δημιουργία μιας ιστοσελίδας. Επίσης, η ΜΚΟ Caritas και το Συμβούλιο των Γυναικών Προσφύγων μας προσέφεραν βοήθεια, όπως επίσης και η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για Πρόσφυγες».

Όσον αφορά την κατάρτιση που παρέχει η ΜΚΟ HitL, η ίδια αναφέρει ότι «Κρατάμε την εκπαίδευση στο επίκεντρο. Τα άτομα εκπαιδεύονται για δύο εβδομάδες και στη συνέχεια εργάζονται έξι ώρες με δύο ώρες καθημερινή εκπαίδευση».

«Ο Ερυθρός Σταυρός έχει πραγματοποιήσει διάφορα προγράμματα κατάρτισης τα οποία ήταν πιο συναφή με θέματα όπως: η δημιουργία χειροποίητων ειδών, η κομμωτική, το μανικιούρ και τα μαθήματα οδήγησης. Πρόκειται για μια εκπληκτική ανταλλαγή μεταξύ των ΜΚΟ και των επιχειρηματικών τομέων».

«Συμμετείχα επίσης σε έναν άλλο διαγωνισμό που ονομαζόταν "Rinker Challenge". Δεν κέρδισα, αλλά δημιούργησα την ιδέα μου σε αυτή την εκδήλωση. Η ιδέα ήταν ότι οι μετανάστες θα μπορούσαν να μάθουν βασικές δεξιότητες μία-κάθε φορά, όπως πώς να χρησιμοποιήσετε το Photoshop και πώς να προγραμματίσετε».

Ταυτόχρονα, έλαβε παρόμοια βοήθεια από διάφορους φορείς για να βρει τον χώρο που στεγάζεται σήμερα: «Στην πραγματικότητα μεταφερθήκαμε εδώ πρόσφατα μετά από μια συνάντηση με έναν οργανισμό που ονομάζεται "IT STEP Academy". Ήταν πολύ γενναιόδωρο εκ μέρους τους να μας παραχωρήσουν τον χώρο τους. Είναι υπέροχοι και είναι πάντα ανοιχτοί στο να μας βοηθήσουν μιας και οι ίδιοι παρέχουν επανεκπαίδευση για δεξιότητες πληροφορικής σε ενήλικες».

Όταν ρωτήθηκε για τα μεγαλύτερα εμπόδια που αντιμετωπίζει, μας εξήγησε ότι μπορεί να είναι πολύ δύσκολο να προσεγγίσει κανείς περισσότερους πρόσφυγες, αφού υπάρχει περιορισμένη προσβασιμότητα. Επίσης, τονίζει ότι τα γλωσσικά εμπόδια μπορεί να προκαλέσουν σημαντικές δυσκολίες. Τέλος, αναφέρει ότι στη Βουλγαρία υπάρχουν περιορισμένες ευκαιρίες για τους μετανάστες που αναζητούν εργασία.

Όταν ρωτήθηκε αν έχει συνεργάτη σε αυτή την προσπάθεια, αυτή εξήγησε ότι έχει κάποιον που απασχολείται με μερική απασχόληση και ότι ψάχνει πάντα αφοσιωμένα άτομα για να βοηθήσουν, ειδικά άτομα με τεχνικές δεξιότητες και με ικανότητα να δημιουργήσουν τη δική τους πλατφόρμα.

Τέλος, ο εταίρος NC Future Now θέλει να δώσει έμφαση στο "Μήνα προσφύγων και μεταναστών" που διοργανώνεται από τη ΜΚΟ Humans in the Loop. Συγκεκριμένα, διατίθεται χώρος για δημιουργία κοινωνικών εκδηλώσεων για όσους ενδιαφέρονται να μάθουν περισσότερα για πρόσφυγες και μετανάστες και να εξοικειωθούν με αυτή την ομάδα και τους πολιτισμούς τους συμβάλλοντας στη δημιουργία κοινωνικών καινοτομιών για την ένταξή τους, με ελεύθερη είσοδο σε όλες τις εκδηλώσεις. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει: διαπολιτισμικές βραδιές, καλλιτεχνικά εργαστήρια και ενότητες για ανάπτυξη δημιουργικής σκέψης, όπου οι πρόσφυγες και οι εκπρόσωποι των ΜΚΟ εξοικειώνονται με τη μεθοδολογία και καθορίζουν τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες, με έναν πραγματικά καινοτόμο τρόπο.

Στη συνέχεια διεξήγαμε συνέντευξη με τη διευθύντρια του κέντρου **Ερυθρού Σταυρού** στη Βουλγαρία. Ο σκοπός του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού είναι η προστασία της ζωής και της υγείας και η διασφάλιση του σεβασμού προς όλους. Αυτός ο οργανισμός εργάζεται για την προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης, της φιλίας, της συνεργασίας και της διαρκούς ειρήνης των ανθρώπων σε όλο τον κόσμο.

Η διευθύντρια του κέντρου και η Lora από τον οργανισμό NC Future Now συναντήθηκαν στο γραφείο του Ερυθρού Σταυρού στη Βουλγαρία. Η ίδια είναι κοινωνικός λειτουργός βοηθώντας στην κοινωνική ενσωμάτωση. «Η δουλειά μου είναι κυρίως να συντονίσω τις δραστηριότητες του Κέντρου. Αποφάσισα να εργαστώ σε αυτόν τον τομέα επειδή οι παππούδες μου είναι πρόσφυγες. Το κέντρο λειτουργεί εδώ και 6 χρόνια. Δημιουργήθηκε λόγω της έλλειψης καλών πρακτικών μετά την μεταναστευτική κρίση και, κατά τα τελευταία χρόνια, οι πρακτικές αυτές βελτιώθηκαν. Προσπαθούμε να βρούμε νέα προγράμματα για να βοηθήσουμε τους πρόσφυγες. Αυτό γίνεται σε δύο επίπεδα στην κοινωνία της Βουλγαρίας. Είμαστε πάντα ανοιχτοί, το ωράριο για συμβουλευτική υποστήριξη είναι από τις 10πμ έως τις 4μμ και είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι είμαστε εδώ μόνο για ενημέρωση».

Όταν ρωτήθηκε τι είδους πληροφορίες αναζητούν οι μετανάστες στη Βουλγαρία, η εξηγεί ότι: «Γενικά τα πράγματα στη Βουλγαρία προσανατολίζονται γύρω από το βιοποριστικό επίπεδο. Οι άνθρωποι αρχικά αναζητούν πολλές βασικές πληροφορίες, για παράδειγμα, πώς να βρουν δουλειά, ποια είναι η διαδικασία για την επίτευξη αυτού του στόχου, πώς να λάβει οικονομική βοήθεια π.χ. αγορά φαρμάκων κλπ. Εμείς ασχολούμαστε κυρίως με ανθρώπους που έχουν ήδη περάσει αυτό το στάδιο».

Εκείνη τόνισε πως η Βουλγαρία δεν είναι τελική χώρα προορισμού για πολλούς μετανάστες: «Είμαστε πολύ συχνά μάρτυρες ανθρώπων που έρχονται και φεύγουν επειδή η Βουλγαρία είναι γι' αυτούς χώρα ενδιάμεσου προορισμού. Ωστόσο, έχουμε έναν πυρήνα ανθρώπων που αποφάσισαν να παραμείνουν ή πραγματικά να αγωνιστούν για να μείνουν, αλλά υπάρχουν και πολλοί άνθρωποι που απλά είναι διερχόμενοι».

Οι μετανάστες που αναζητούν απασχόληση ή επιθυμούν να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση στη Βουλγαρία έχουν διαφορετικές ανάγκες. «Μία από τις βασικές ανάγκες είναι να μάθουν τη γλώσσα. Για το λόγο αυτό, προσφέρουμε μαθήματα. Αυτή είναι μια από τις καλές πρακτικές μας. Το πρόγραμμά μας είναι πολύ ωραίο, διότι αποτελεί σημείο εκκίνησης για τους συμμετέχοντες. Στην πραγματικότητα, πολλοί από τους συμμετέχοντες στα προγράμματα μας έχουν δημιουργήσει από τότε ένα σημαντικό δίκτυο και μια ουσιαστική κοινότητα. Παλαιότερα, δεν υπήρχε μια πραγματικά καλή κοινότητα για τους πρόσφυγες στη Βουλγαρία, αλλά χάρη σε αυτά τα μαθήματα κατορθώσαμε να τα καταφέρουμε. Είμαι πολύ ευχαριστημένη που καταφέραμε να συγκεντρώσουμε ένα ποσό για να κάνουμε ένα μάθημα μόνο για τις γυναίκες».

Η ίδια εξήγησε ότι μετά την εκμάθηση της γλώσσας, προσφέρονται περαιτέρω μαθήματα έτσι ώστε να μπορεί κανείς να έχει τις δεξιότητες για να συνεργαστεί και να ξεκινήσει μια επιχείρηση, όπως: κομμωτική, μανικιούρ, πεντικιούρ, κλπ.

Ωστόσο, ο πρωταρχικός σκοπός του κέντρου για το 2018 είναι να διασφαλιστεί ότι όσο το δυνατόν περισσότεροι μετανάστες μαθαίνουν αγγλικά «γιατί το χρειάζονται πραγματικά». Σε μεγάλη ζήτηση βρίσκονται τα μαθήματα αγγλικών και υπλογιστών. Έτσι προσφέρεται ένας εντατικός κύκλος μαθημάτων, 6 ώρες την ημέρα, 5 ημέρες την εβδομάδα, και περιλαμβάνει βασικά αγγλικά, βασικές δεξιότητες πληροφορικής, καθώς και προετοιμασία για την αγορά εργασίας. «Τα αγγλικά βοηθούν ιδιαίτερα αν οι μετανάστες τυγχάνει να μιλούν και αραβικά. Εκείνοι που μιλούν περσικές γλώσσες

έχουν λιγότερα πλεονεκτήματα, αλλά για εκείνους που μιλούν αραβικά, υπάρχουν πολλές ευκαιρίες στη Βουλγαρία». Ωστόσο, παραμένει γενικά η υπόθεση ότι ακόμη και με γλωσσικές δεξιότητες, είναι δύσκολο για τους μετανάστες να έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας και την επαρκή στέγαση.

Όσον αφορά την επιχειρηματικότητα, σύμφωνα με αυτή, είναι μια μικρή μειοψηφία των μεταναστών που καταφέρνουν να ξεκινήσουν με επιτυχία τη δική τους επιχείρηση στη Βουλγαρία, διότι το σημείο έναρξης της επιχείρησής τους είναι δύσκολο έχοντας πολλά εμπόδια να ξεπεράσουν.

Ο οργανισμός NC Future Now επισημαίνει περαιτέρω το έργο της συμμετέχουσας από το φορέα **Innovation Starter Box**. Θεωρούν ότι είναι μια από τους καλύτερους ειδικούς στο χώρο του σχεδιασμού και της καινοτομίας στη Βουλγαρία. Η εξιδείκευσή της ήταν προφανώς εμφανής όταν, π.χ. διοργάνωσε ένα εργαστήριο ανάπτυξης δημιουργικής σκέψης με εκπροσώπους των ΜΚΟ και πρόσφυγες στη Βουλγαρία, στο οποίο παρουσίασε τις βασικές αρχές της μεθοδολογίας και βοήθησε τους συμμετέχοντες να ορίσουν τις τρεις κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες. Το εργαστήριο διοργανώθηκε για να διερευνηθούν οι ανάγκες των επωφελούμενων και να καθοριστούν με ακρίβεια τα προβλήματα που πρέπει να επιλυθούν προκειμένου να δημιουργηθούν πραγματικά επιτυχημένες κοινωνικές καινοτομίες.

Ως εκ τούτου, οι ενδιαφερόμενοι που συνεργάζονται με αυτή την ομάδα θα πρέπει να λάβουν υπόψη το παραπάνω παράδειγμα και να διδαχθούν από αυτό, όταν παρέχουν υποστήριξη στους μετανάστες επιχειρηματίες. Οι μετανάστες που συμμετείχαν στο εργαστήριο βασίστηκαν σε μια διαδικασία 3 βημάτων: να ταυτιστούν, να καθορίσουν τη διαδικασία σχεδιασμού καινοτομιών και να διαμορφώσουν προσωπικότητες που αντιπροσωπεύουν τους τύπους προσφύγων και τα προβλήματά τους. Άλλα θέματα περιελάμβαναν το «Πώς βλέπω τα πράγματα» και το «Πώς μπορούμε να διαμορφώσουμε τους ορισμούς». Η διαδικασία αυτή χρειάζεται χρόνο και υποστήριξη λαμβάνοντας υπόψη το άτομο ως σύνολο.

Ο εταίρος NC Future Now υπογραμμίζει επίσης το έργο των **Digital Nomads** σε συνεργασία με τη ΜΚΟ Humans in the Loop, κατά την πρόσκλησή τους σε όλους τους προγραμματιστές, τους σχεδιαστές, τους επιχειρηματίες και τους κοινωνικούς πρωτοπόρους να συμμετάσχουν στην πρώτη έκδοση του "Social Hackathon Innovations". Αυτή ήταν η πρώτη εκδήλωση αφιερωμένη σε μια ομάδα «σύγχρονων νομάδων», δηλαδή μεταναστών.

Όσον αφορά τα οικονομικά στοιχεία, ειδικά της χρηματοδότησης που απαιτείται κατά την έναρξη των επιχειρήσεων, πολλά εμπόδια έχουν παρατηρηθεί στη δημιουργία τραπεζικού λογαριασμού (καθώς επίσης και στις αιτήσεις για τραπεζικά δάνεια). Προκειμένου να επιτραπεί σε όσους δεν διαθέτουν αστυνομική ταυτότητα να δημιουργήσουν τραπεζικό λογαριασμό, εξετάστηκε το ζήτημα της ενδεχόμενης χρήσης: τεχνολογίας blockchain. Επίσης, εξέτασαν περαιτέρω το εμπόδιο της απασχολησιμότητας για όσους δεν είχαν πρόσβαση στην αγορά εργασίας, διερευνώντας εάν θα ήταν δυνατόν να εκπαιδεύσουν τους μετανάστες να παρέχουν υπηρεσίες όπως η ΜΚΟ "human-in-the-loop" για την κατάρτιση μηχανικής μάθησης. Κατά τη διάρκεια του διήμερου προγράμματος μαθημάτων, οι συμμετέχοντες

χωρίστηκαν σε ομάδες που έπρεπε να εφεύρουν μια λύση σε ένα τεχνολογικό πρόβλημα, μία από τις τρεις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες στη Βουλγαρία.

Τέλος, υπάρχει ένας ακόμη συμμετέχοντας που δημιουργεί ντοκιμαντέρ και στο έργο τους "Mir Vam" (Peace Be With You), παρουσιάζεται η εικόνα των προσφύγων και των μεταναστών από την έρευνα πεδίου και τις συνεντεύξεις στα καταφύγια μεταναστών. Αυτή η μοναδική παρουσίαση επιτρέπει στο κοινό να παρακολουθήσει τις αφηγήσεις των μεταναστών σχετικά με το ποιοι είναι, από τι φεύγουν και πού πηγαίνουν. Ο οργανισμός NC Future Now παρουσιάζοντας αυτή την πρωτοβουλία της ΜΚΟ τονίζει πώς οι ΜΚΟ μπορούν να υποστηρίξουν τους μετανάστες επιχειρηματίες αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση στην κοινότητα της Βουλγαρίας, ώστε να μειωθούν τα στερεότυπα και οι διακρίσεις, με πρωταρχικό ρόλο να μπορούν να έχουν οι ΜΚΟ στην υποστήριξη αυτής της ομάδας.

Φορείς που συνεργάζονται με Μετανάστες και Πρόσφυγες στη Βουλγαρία - Περίληψη

Όταν αναφερόμαστε στον αντίκτυπο των μεταναστών στο εργατικό δυναμικό, το βασικό σημείο στην ανάλυσή μας είναι ότι είναι απαραίτητο οι ΜΚΟ να απευθύνονται στους άνεργους. Αυτή η υπόθεση βασίζεται στο γεγονός ότι μετά τη λήψη καθεστώτος διεθνούς προστασίας, η αποτελεσματική ενσωμάτωση πραγματοποιείται στη Βουλγαρία με τη βοήθεια των ΜΚΟ. Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που δυσχεραίνουν την πρόσβαση στην αγορά εργασίας για τους μετανάστες, απαιτώντας την παρέμβαση των μεσαζόντων. Ως επί το πλείστον, οι μετανάστες και τα πρόσωπα που έχουν διεθνή προστασία συχνά δεν μιλούν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής.

Επιπλέον, το μορφωτικό υπόβαθρο των μεταναστών στη Βουλγαρία, σε υψηλό ποσοστό δείχνει να υπερσχύει των ημεδαπών που κατέχουν χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης, οι οποίοι με τη σειρά τους απαιτούν την ένταξή τους στην εκπαίδευση και την κατάρτιση για τη βελτίωση των προσόντων τους. Σε αυτήν την έκθεση, έχοντας διεξάγει σχετική έρευνα, θέλουμε να επισημάνουμε τις ενέργειες που έγιναν από τις ΜΚΟ της Βουλγαρίας, ιδίως με την κατάρτιση στην εκμάθηση της γλώσσας και στον τομέα της τεχνολογίας και της πληροφορικής, με πραγματικά καινοτόμες μεθοδολογίες, καθώς και την ανάγκη να προσδιοριστεί πραγματικά ποιοι είναι οι επωφελούμενοι.

Πλέον των γλωσσικών εμποδίων και των χαμηλών επιπέδων εκπαίδευσης και προσόντων των μεταναστών, υπάρχουν πολιτιστικοί και ιστορικοί παράγοντες που επηρεάζουν σε αρκετά μεγάλο βαθμό: π.χ. γυναίκες που ήταν οικονομικά ανενεργές και στη χώρα προέλευσής τους. Αυτός είναι ένας παράγοντας που οι ΜΚΟ πρέπει να αντιμετωπίσουν δημιουργικά για να υποστηρίξουν αυτήν την ομάδα δυνητικών επιχειρηματιών. Όλα αυτά δικαιολογούν τον ισχυρισμό ότι οι μετανάστες επιχειρηματίες επωφελούνται σε μεγάλο βαθμό από το έργο που επιτελείται

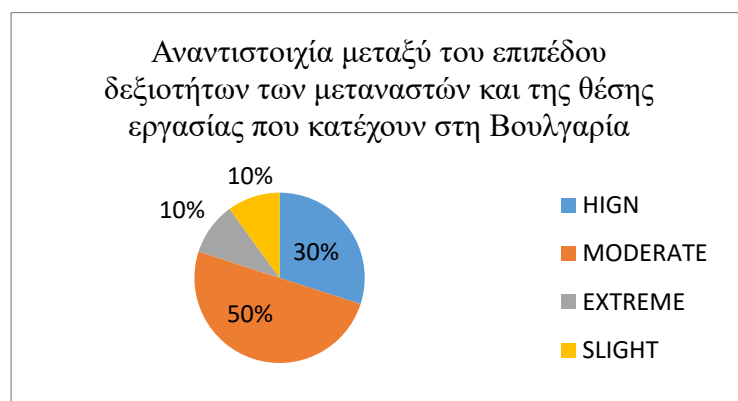
πρωτίστως από τις ΜΚΟ, καθώς οι κυβερνητικές αρχές δεν μπορούν να εργαστούν άμεσα για να εξασφαλίσουν την είσοδο των μεταναστών στην αγορά εργασίας, αλλά να συνεργαστούν με τις αρμόδιες αρχές για να το πράξουν. Συνεπώς, οι ΜΚΟ της Βουλγαρίας παρέχουν στους μετανάστες επιχειρηματίες μια μεγάλη βοήθεια.

Ανατροφοδότηση: Μετανάστες και πρόσφυγες στην Βουλγαρία

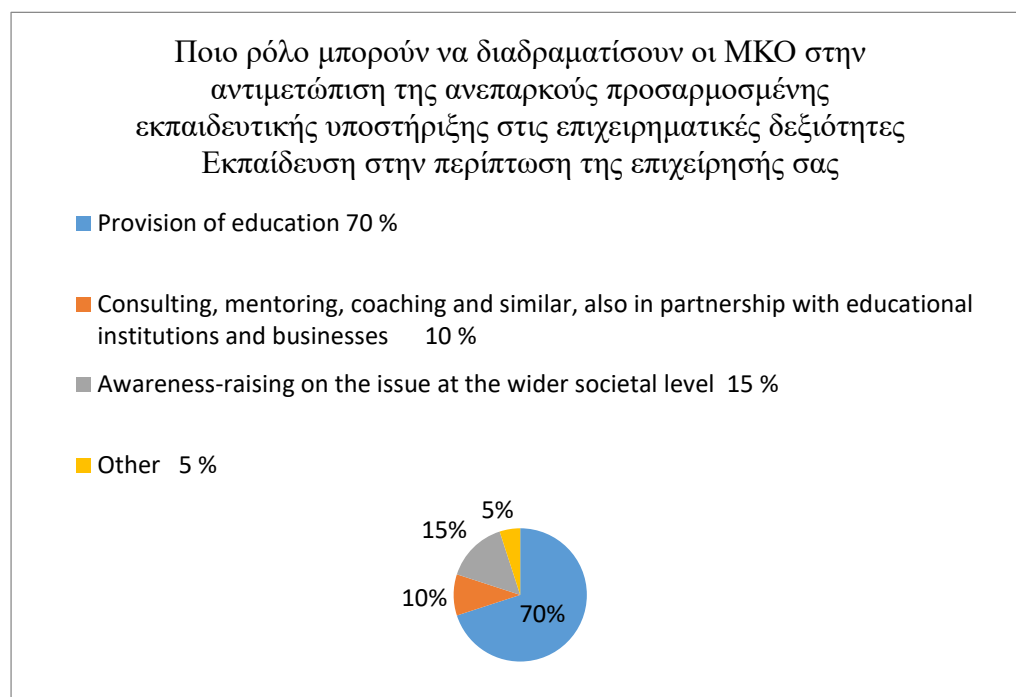
Ο οργανισμός NC Future Now πραγματοποίησε 2 ομάδες εργασίας με μετανάστες και πρόσφυγες με επιχειρηματικές ιδέες. Από τα ευρήματά τους, όλοι οι συμμετέχοντες αναφέρουν ότι στη Βουλγαρία υπάρχει ένα ισχυρό δίκτυο υποστήριξης μεταξύ των μεταναστών που έχουν ήδη τη δική τους επιχείρηση, πράγμα που βοηθά πολύ τους άλλους που αναζητούν εργασία ή που επιθυμούν να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση.

Στη Βουλγαρία, οι επιχειρήσεις που ανήκουν σε μετανάστες λαμβάνουν συνήθως τη μορφή καταστημάτων που πωλούν προϊόντα όπως: προϊόντα διατροφής, βότανα, ρούχα και φαγητό. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν με χαρά ότι οι άνθρωποι σε αυτήν την κοινότητα συχνά βοηθούν ο ένας τον άλλον.

Κατά την ανάλυση των αποτελεσμάτων των συνεντεύξεων, μπορούμε να δούμε ότι οι μισοί από τους συμμετέχοντες πιστεύουν ότι υπάρχει αναντιστοιχία μεταξύ του επιπέδου των δεξιοτήτων τους και της εργασίας τους. Τα ευρήματά μας ήταν ότι οι μετανάστες που έρχονται στη Βουλγαρία φθάνουν με σταθερό επαγγελματικό υπόβαθρο και εργασιακή εμπειρία από τη χώρα καταγωγής τους. Επίσης, στη Βουλγαρία υπάρχουν πολλές εταιρείες που εργάζονται ως εταιρείες εξωτερικής ανάθεσης και αναζητούν άτομα με αραβικές γλωσσικές δεξιότητες, προσφέροντάς τους ποιοτικές θέσεις εργασίας. Σε αυτές τις συνεντεύξεις, μάθαμε ότι για τα άτομα με αυτό το υπόβαθρο μπορεί να προσφερθεί μια πλατφόρμα για μελλοντική δουλειά και δημιουργία επιχειρήσεων.

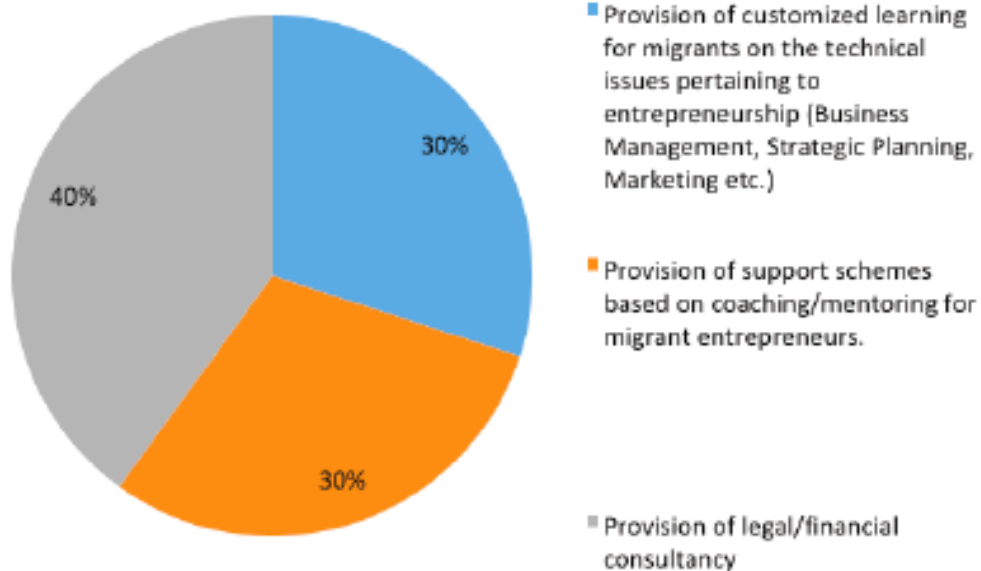

Στα παρακάτω διαγράμματα, αναφερόμαστε σε περαιτέρω ευρήματα από τις ομάδες εργασίας των μεταναστών. Η ισχυρή πλειοψηφία της τάξεως του 70% πιστεύει ότι η παροχή εκπαίδευσης είναι ο πλέον επιθυμητός τρόπος υποστήριξης των μεταναστών επιχειρηματιών.

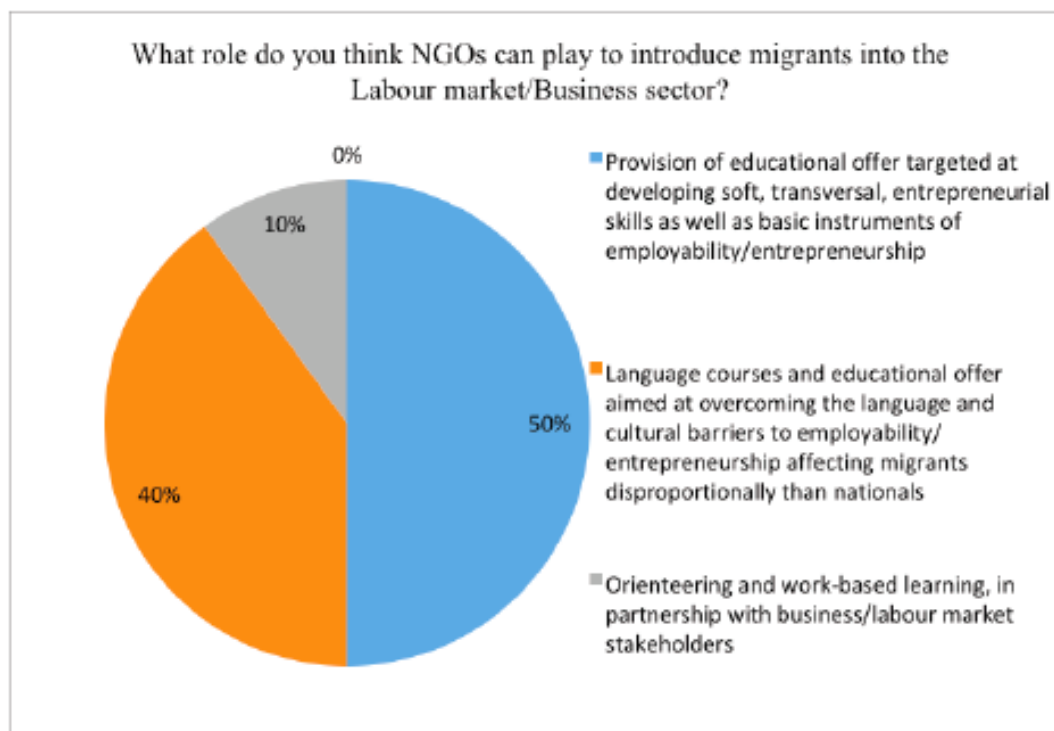

Όταν κάποιος επιθυμεί να ξεκινήσει μια επιχείρηση, είναι φυσικά σύνηθες να επιθυμεί να εξασφαλιστεί η απαραίτητη χρηματοδότηση. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το 40% των συμμετεχόντων επιθυμεί μεγαλύτερη υποστήριξη στον τομέα της παροχής χρηματοοικονομικών συμβουλών. Ένα ποσοστό της τάξεως του 30% των συμμετεχόντων τονίζει επίσης την ανάγκη να έρθουν σε επαφή με κάποιο άτομο που μπορεί να ενεργήσει και να βοηθήσει ως σύμβουλος.

What role do you think the education and training system should play in supporting migrants' enterprises/startups?

Ποιος είναι ο ρόλος που πιστεύετε ότι πρέπει να διαδραματίσει η εκπαίδευση και η κατάρτιση για την υποστήριξη των επιχειρήσεων / νεοσύστατων επιχειρήσεων των μεταναστών;
Παροχή εξατομικευμένης μάθησης για τους μετανάστες σε τεχνικά θέματα που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα (διαχείριση επιχειρήσεων, στρατηγικός σχεδιασμός, μάρκετινγκ κ.λπ.)
Παροχή προγραμμάτων υποστήριξης βασισμένων στην καθοδήγηση των μεταναστών επιχειρηματιών
Παροχή νομικών / οικονομικών συμβουλών

Ποιος είναι ο ρόλος που πιστεύετε ότι μπορούν να διαδραματίσουν οι ΜΚΟ για την ενσωμάτωση των μεταναστών στην αγοράς εργασίας / στον επιχειρηματικού τομέα;
Παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων που στοχεύουν στην ανάπτυξη επικοινωνιακών και επιχειρηματικών δεξιοτήτων καθώς και βασικών μέσων απασχολησιμότητας / επιχειρηματικότητας

Μαθήματα για την εκμάθηση της γλώσσας και εκπαιδευτικά προγράμματα που αποσκοπούν στην υπέρβαση των γλωσσικών και πολιτισμικών εμποδίων αναφορικά με την απασχολησιμότητα / την επιχειρηματικότητα που επηρεάζουν τους μεταναστάτες δυσανάλογα σε σχέση με τους ντόπιους Προσανατολισμός ως προς την πρακτική εκμάθηση, σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς της αγοράς εργασίας / επιχειρήσεις

Μελέτες περίπτωσης: Μετανάστες και πρόσφυγες στη Βουλγαρία

Μια μετανάστρια από το Aleppo της Συρίας, δήλωσε ότι της είναι πραγματικά δύσκολο να βρει μια θέση εργασίας που να αντικατοπτρίζει πραγματικά το επίπεδο των δεξιοτήτων της. Είναι σχεδιάστρια και αρχιτέκτονας.

Για εκείνη, τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες υψηλής ειδίκευσης στο να εργαστούν σε κατάλληλες θέσεις εργασίας στη Βουλγαρία είναι: οι διακρίσεις και τα γλωσσικά εμπόδια. Σύμφωνα με αυτή, "οι τρέχουσες πολιτικές ενσωμάτωσης των

μεταναστών στην αγορά εργασίας και η δημιουργία επιχειρήσεων από μετανάστες εδώ στη Βουλγαρία δεν είναι επαρκείς".

Πιστεύει ότι οι ΜΚΟ μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση της ανεπαρκούς προσαρμοσμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης προς τους μετανάστες, ιδίως όσον αφορά την ενίσχυση των επιχειρηματικών δεξιοτήτων με την παροχή εκπαίδευσης.

Ο συμμετέχοντας με χώρα προέλευσης τη Συρία, ήρθε στη Βουλγαρία επειδή έχει συγγενείς εδώ. Στην παρούσα φάση βοηθά στο κατάστημα πώλησης αγαθών και επίσης προσπαθεί να μάθει βουλγάρικά και να βρει τρόπους να ξεκινήσει τη δική του επιχείρηση.

«Τα προβλήματα που πιστεύω ότι αντιμετωπίζουν οι μετανάστες υψηλής ειδίκευσης στο να εργαστούν σε κατάλληλες θέσεις εργασίας στη Βουλγαρία είναι οι διακρίσεις και η ανεπαρκής αναγνώριση των προσόντων που αποκτώνται στις χώρες καταγωγής τους», εξηγεί ο ίδιος. Θεωρεί ότι οι τρέχουσες πολιτικές για την ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας και τη δημιουργία επιχειρήσεων από τους μετανάστες στη Βουλγαρία είναι εν μέρει επαρκείς.

Τελική **περίληψη** - Βουλγαρία

Μετά το 2013, ο αριθμός των ατόμων που ζήτησαν διεθνή προστασία στη Βουλγαρία αυξήθηκε σημαντικά σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Παρόλο που παρατηρήθηκε αύξηση προφυγικών ροών στη Βουλγαρία, παρατηρήθηκε ταυτόχρονα σημαντική αύξηση προσφύγων που αναζήτησαν άλλη χώρα ως τελικό προορισμό. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η Βουλγαρία δεν αποτελεί τελικό προορισμό για πολλά άτομα που αναζητούν άσυλο στη χώρα. Από την άλλη πλευρά, όσοι επωφελούνται της διεθνούς προστασίας και έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας της Βουλγαρίας ζητούν έμπρακτα να συμμετάσχουν ενεργά στο εργατικό δυναμικό της χώρας.

Οι προοπτικές επιτυχούς ενσωμάτωσης όλων των μεταναστών στη Βουλγαρία στον κοινωνικοοικονομικό βίο της χώρας, καθώς και οι δυνητικοί πρόσθετοι πόροι εργασίας και η δημιουργία θέσεων εργασίας κατά την έναρξη της δικής τους επιχείρησης, επιδεινώνονται από διάφορους παράγοντες, όπως: επίπεδο εκπαίδευσης των μεταναστών επιχειρηματιών, κακή ευχέρεια στην αγγλική γλώσσα καθώς και περιορισμένη προηγούμενη οικονομική δραστηριότητα και επαγγελματικό υπόβαθρο ορισμένων ομάδων, ιδίως των γυναικών. Αυτά τα εμπόδια, σε συνδυασμό με τις προσδοκίες της μεταναστευτικής ροής τα επόμενα χρόνια, απαιτούν την εφαρμογή και τη μεταρρύθμιση των τρεχουσών πολιτικών υποδοχής των προσφύγων, ιδίως με την ενσωμάτωση στο εργατικό δυναμικό, με ειδικότερη υποστήριξη των μεταναστών επιχειρηματιών.

Εθνική Έκθεση

Ισπανίας

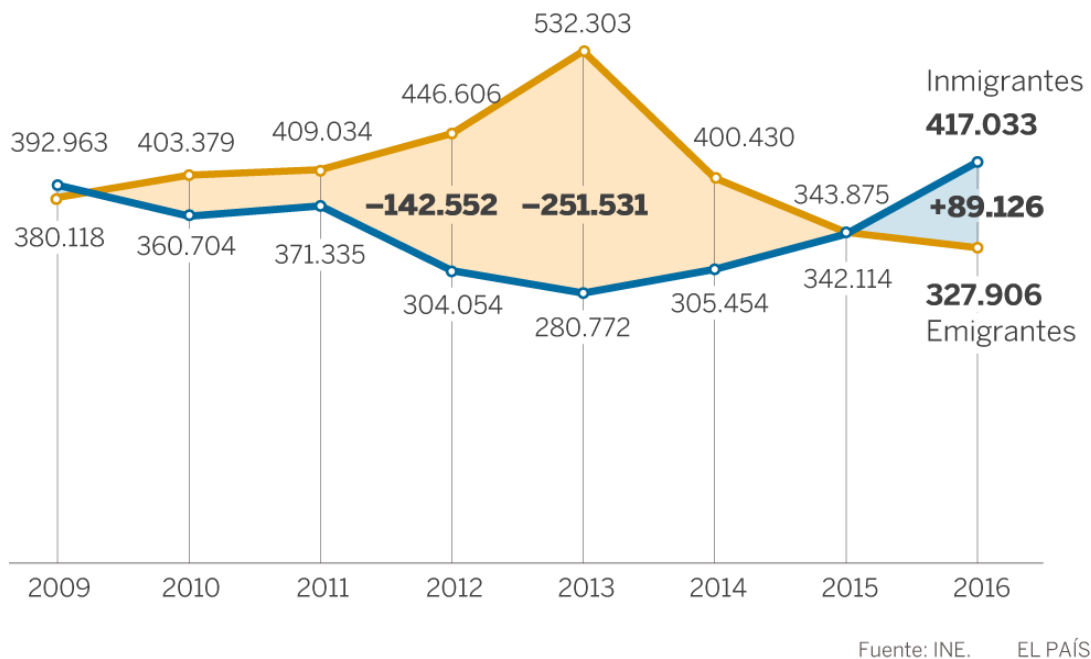
Εισαγωγή- Ισπανία

Τα δεδομένα μετανάστευσης των τελευταίων ετών στην Ισπανία σχετίζονται εξ' ολοκλήρου με την οικονομική κατάσταση της χώρας στο σύνολό της. Πριν από την οικονομική κρίση (από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 έως το 2007), ένας μεγάλος αριθμός μεταναστών εισήχθη στην Ισπανία, μέχρις ότου η οικονομική κατάσταση επιδεινώθηκε με απόρροια τα δύο ακόλουθα γεγονότα: η μετανάστευση παρέλυσε και πολλοί αλλοδαποί που είχαν ήδη εγκατασταθεί στην Ισπανία επέστρεψαν στην πατρίδα τους.

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

- **Μετανάστευση** με προορισμό το εξωτερικό
- **Μετανάστευση** από το εξωτερικό

- **Αρνητικό** μεταναστευτικό ισοζύγιο
- **Θετικό** μεταναστευτικό ισοζύγιο

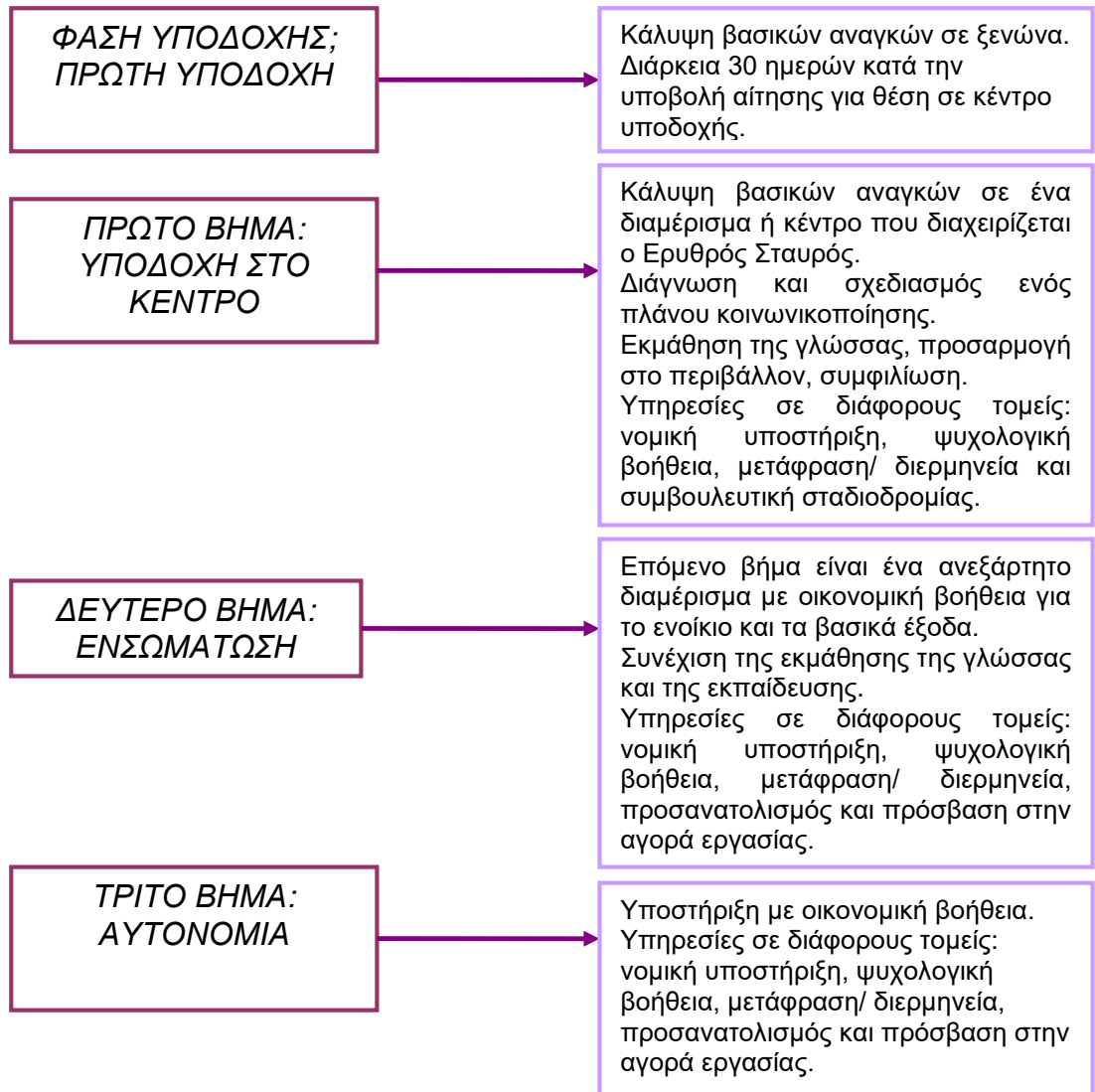
Ωστόσο, όπως βλέπουμε στο γράφημα, από το 2013 ο αριθμός των ατόμων που έφθασε στην Ισπανία από άλλες χώρες έχει αυξηθεί ξανά. Η πλειοψηφία των αλλοδαπών που διαμένουν στην Ισπανία εξακολουθούν να είναι Ρουμάνοι και Μαροκινοί: 678.098 Ρουμάνοι και 667.189 Μαροκινοί. Ακολουθούν στη συνέχεια οι χώρες με τη σειρά με την οποία εμφανίζονται: Βενεζουέλα, Κολομβία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Εκουαδόρ και Βραζιλία (στοιχεία INE 2016).

Όσον αφορά την άφιξη των προσφύγων στην Ισπανία, έχει αναδειχθεί σε ένα δυσάρεστο γεγονός. Η Ισπανία είναι παραδοσιακά μια χώρα που έχει δεχθεί μεγάλο αριθμό μεταναστών και προσφύγων που ξεφεύγουν από τις δυσκολίες των χωρών τους, ιδίως λόγω της γεωγραφικής τους θέσης.

Ο οργανισμός Cruz Roja Española είναι ένας από τους κύριους οργανισμούς που συμμετέχει στη διαχείριση του Προγράμματος Υποδοχής για άτομα που αιτούνται διεθνή προστασία στην Ισπανία, που χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Ασφάλισης. Ωστόσο, στην παρούσα φάση όλοι οι οργανισμοί είναι συγκλονισμένοι λόγω της ανθρωπιστικής κρίσης που βιώνουμε σήμερα.

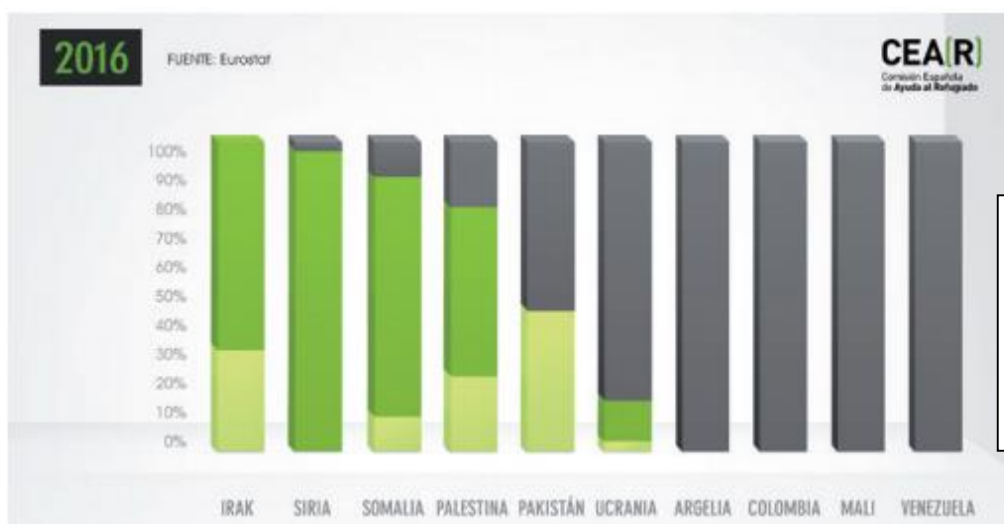
Το προαναφερόμενο κυβερνητικό πρόγραμμα αποτελείται από 4 βήματα που καλύπτουν από την πρώτη υποδοχή μέχρι το βήμα προς την αυτονομία, με διάρκεια από 18 έως 24 μήνες:

Δυστυχώς, η Ισπανία δεν έχει εκπληρώσει τη δέσμευσή της ως χώρα υποδοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά την έναρξη της προσφυγικής κρίσης στην Ευρώπη.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ

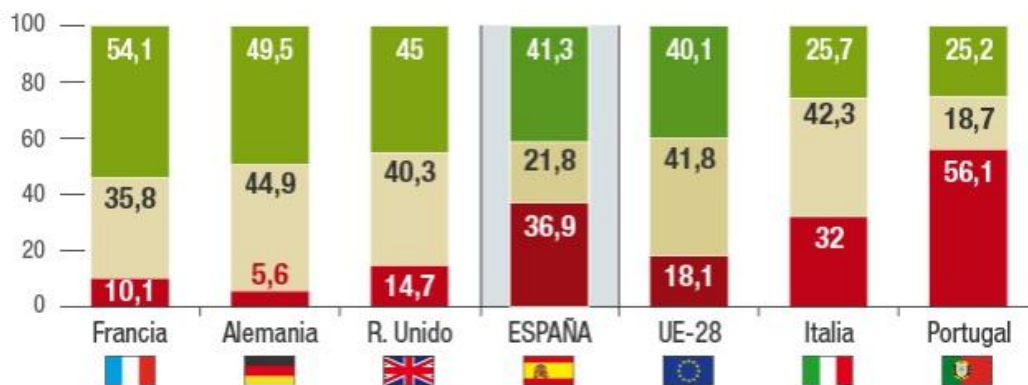

Σε γενικές γραμμές, δεν είναι εύκολο να ξεκινήσει μια επιχείρηση στην Ισπανία. Όσον αφορά την κρατική υποστήριξη, η δημιουργία νέων εταιρειών δεν διευκολύνεται, κυρίως λόγω δημοσιονομικών θεμάτων. Τα ποσοστά που πρέπει να πληρώσουν οι αυτοαπασχολούμενοι είναι πολύ υψηλά και, σε πολλές περιπτώσεις, δεν είναι προοδευτικά (δηλαδή δεν πληρώνονται πάντα ανάλογα με τα κέρδη). Τα τελευταία χρόνια η κυβέρνηση προέβη σε μείωση της φορολογίας στους νέους επιχειρηματίες, αλλά μόνο για το πρώτο έτος. Υπάρχει επίσης διαθέσιμη οικονομική ενίσχυση, αλλά αντ' αυτού, ο δικαιούχος πρέπει να δεσμευτεί να διατηρήσει την επιχείρησή του για αρκετά χρόνια (ανεξάρτητα από το αν είναι αποδοτική ή όχι) καταβάλλοντας τους σχετικούς φόρους. Αυτή η κατάσταση δεν διευκολύνει τους ανθρώπους να υλοποιήσουν τις επιχειρηματικές τους ιδέες. Επιπλέον, η γραφειοκρατία είναι αργή και μπορεί να χρειαστούν πολλοί μήνες για τη χορήγηση αδειών έναρξης νέα επιχείρησης.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ

Υποχρεωτική εκπαίδευση
Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
Ανώτατη εκπαίδευση

Έρευνα που ολοκληρώθηκε το 2014.

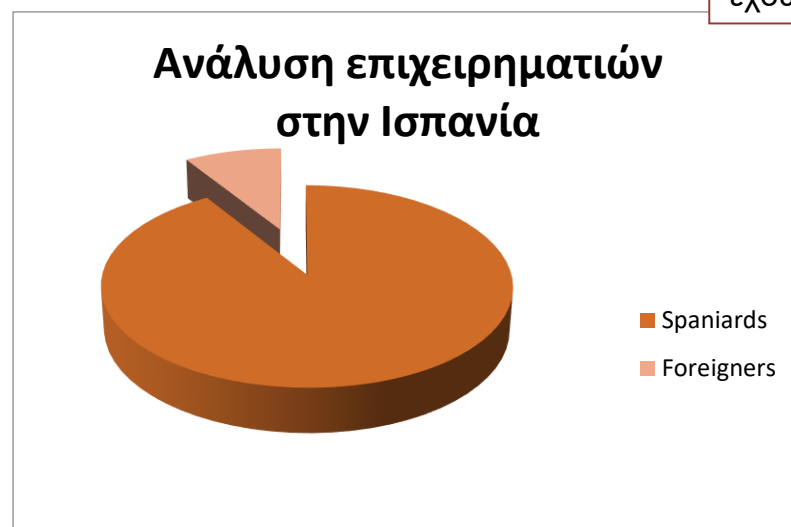

Εάν αυτή είναι η κατάσταση με τον ισπανικό λαό, τότε είναι πολύ πιο δύσκολο για τους μετανάστες ή τους πρόσφυγες, οι οποίοι συχνά βρίσκουν προβλήματα με την επικύρωση εγγράφων, τη χρηματοδότηση ή την αντιμετώπιση γλωσσικών εμποδίων.

Από τους 46.539.026 κατοίκους που είναι εγγεγραμμένοι στην Ισπανία, 4.549.858 (9.8%) αντιστοιχούν στην ομάδα που θεωρείται μέρος του ξένου πληθυσμού (Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικών, 2017). Από αυτά, 284.077 συμπεριλήφθηκαν στο Ειδικό Καθεστώς των Αυτοαπασχολούμενων Εργαζομένων (RETA), σύμφωνα με τα στοιχεία της Ένωσης Αυτόνομων Εργαζομένων (ATA) στο τέλος του πρώτου τριμήνου του περασμένου έτους.

Η αυτοαπασχόληση μπορεί να είναι ένας τρόπος για να ξεπεραστούν τα εμπόδια και να μπορέσεις να εισέλθεις στην ισπανική αγορά εργασίας. Συνεπώς, οι μικρές επιχειρήσεις κυριαρχούν, με χαμηλή ικανότητα δημιουργίας απασχόλησης (συχνά τα μέλη της οικογένειας είναι οι εργαζόμενοι) και με προτίμηση σε τομείς όπως ο ξενοδοχειακός και ο κατασκευαστικός τομέας (38%).

Μόνο το 6,2% των μεταναστών στην Ισπανία έχουν δική τους επιχείρηση

Το κλειδί για την επιτυχία σε αυτού του είδους τις μικρές επιχειρήσεις δεν είναι συνήθως τίποτα άλλο παρά σκληρή δουλειά και η ελάχιστη υποστήριξη από τις τράπεζες. Για παράδειγμα, θα μπορούσε κανείς να αναφέρει την περίπτωση των

κομμωτηρίων. Η κρίση ανάγκασε το κλείσιμο περισσότερων από 45.000 κομμωτηρίων στην Ισπανία. Ωστόσο, από την αρχή της ανάκαμψης, η έναρξη νέων κομμωτηρίων ξεπερνά σήμερα τα 55.000 καταστήματα.

Ανατροφοδότηση: Μετανάστες και πρόσφυγες στην Ισπανία

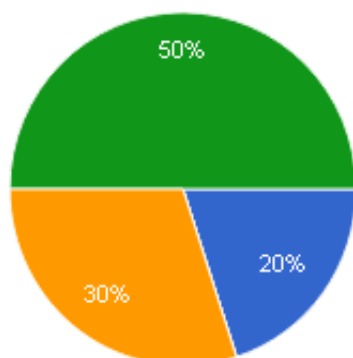
Με την έναρξη του έργου, είχαμε έρθει σε επαφή με αλλοδαπούς που έχουν εγκατασταθεί στην Ισπανία οι οποίοι έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία έναρξης μιας επιχείρησης ή σκέφονται να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση στη χώρα. Έχουμε γνωρίσει τις δυσκολίες, τις αδυναμίες και γενικότερα τις εμπειρίες δέκα τέτοιων ανθρώπων που βρίσκονται σε αυτή την κατάσταση.

Οι τομείς που αντιπροσωπεύουν αυτοί οι άνθρωποι είναι πολύ διαφορετικοί: εκπαίδευση, καθαριότητα, ξενοδοχειακά, χειροτεχνία και κατασκευαστικός τομέας. Το 70% απάντησε καταφατικά στο ερώτημα εάν το κύριο κίνητρό τους για την έναρξη μιας επιχείρησης είχε να κάνει με τη δυσκολία εύρεσης εργασίας σύμφωνα με το επίπεδο εκπαίδευσής τους.

Για την ανισορροπία μεταξύ της προηγούμενης εργασίας τους και του επιπέδου εκπαίδευσής τους, οι απαντήσεις είναι πολύ διαφορετικές και δεν μπορούμε να εξάγουμε ένα γενικό συμπέρασμα. Σε γενικές γραμμές, η γλώσσα δεν αποτελεί εμπόδιο κατά την έναρξη των δραστηριοτήτων τους στην Ισπανία, επειδή οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες γνώριζαν εκ των προτέρων τη γλώσσα ή προέρχονταν από χώρες της Νότιας Αμερικής με τις οποίες μιλάμε την ίδια γλώσσα.

Το κύριο πρόβλημα που αντιμετώπισαν ήταν η έλλειψη σαφών πολιτικών του κράτους που θα τους καθοδηγούσαν στη διαδικασία δημιουργίας της εταιρείας τους, καθώς και η επικύρωση των τίτλων που αποκτήθηκαν στις χώρες καταγωγής τους.

Το παρακάτω γράφημα αντιπροσωπεύει τα αποτελέσματα ως απάντηση στην ερώτηση: *Ποια νομίζετε ότι είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες υψηλής ειδίκευσης κατά την πρόσβαση στην αγορά εργασίας στην Ισπανία;*

Προκατάληψη

Ανεπαρκής αναγνώριση των τίτλων σπουδών που αποκτήθηκαν στις χώρες καταγωγής
Έλλειψη προσαρμοσμένων πολιτικών για ένταξη στην αγορά εργασίας

Από την άλλη πλευρά, 6 στους 10 ανθρώπους παραδέχονται ότι δεν γνωρίζουν ή έχουν περιορισμένες γνώσεις σχετικά με την τρέχουσα πολιτική ένταξης των μεταναστών στην αγορά εργασίας. Από αυτή την άποψη, μόνο ένα άτομο έχει συμμετάσχει σε αυτό το είδος προγράμματος σε σύγκριση με τα υπόλοιπα 9 άτομα που δεν είχαν τέτοια εμπειρία.

Μεταξύ των δημόσιων φορέων και άλλων φορέων που συνεργάζονται με τους μετανάστες και τους πρόσφυγες, το 80% πιστεύει ότι θα ήταν βολικό να προσφερθεί εξατομικευμένη υποστήριξη σε τεχνικά θέματα που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα, μαζί με την υποστήριξη και καθοδήγηση.

Τέλος, κανένας από τους ερωτηθέντες δεν έλαβε χρηματοδότηση ή κρατική υποστήριξη για να ξεκινήσει τη δική του επιχείρηση.

Μελέτες Περίπτωσης: Μετανάστες και πρόσφυγες στην Ισπανία

Ένας από τους μετανάστες που ερωτήθηκαν ήταν διατεθειμένος να μοιραστεί την εμπειρία του σχετικά με την έναρξη μιας επιχείρησης στην Ισπανία. Είναι ένας άντρας 38 χρονών περουβιανής καταγωγής, με αμερικανική υπηκοότητα. Στην περίπτωση του, γλωσσικά εμπόδια δεν υπήρξαν, μάλλον το αντίθετο, καθώς είναι δάσκαλος ισπανικών και αγγλικών. Έχει πτυχίο Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, κατέχοντας μεταπτυχιακό τίτλο (στη Ισπανία) στη Λογοτεχνία. Τα τελευταία χρόνια εργάστηκε σε διάφορες ακαδημίες που διδάσκουν Αγγλικά και εργάζεται με μερική απασχόληση σε μια ακαδημία, διδάσκοντας ισπανικά σε ξένους φοιτητές και αγγλικά σε νέους καθώς και σε ισπανούς ενήλικες. Ωστόσο, για 3 χρόνια διδάσκει με δική του πρωτοβουλία σε ένα μέρος που ανήκει σε έναν πολιτιστικό σύλλογο.

Το βασικό του πρόβλημα ήταν νομικής φύσεως, επειδή δεν είχε ισπανική υπηκοότητα, ούτε ήταν κάτοικος ή φοιτητής, κάτι που σημαίνει ότι δεν μπορούσε να ξεκινήσει τη δική του επιχείρηση. Απέκτησε τελικά την υπηκοότητα όταν εισήλθε σε εγχώρια συνεργασία με μια Ισπανίδα. Αυτό του επέτρεψε να συνεχίσει με την ιδέα του ανοίγοντας σχολείο ξένων γλωσσών, όπου προετοιμάζει τους νέους για τρία χρόνια για να λάβουν πιστοποιητικό γλωσσομάθειας. Η ιδέα του είναι να συνεχίσει να αναπτύξει την επιχείρησή του τα επόμενα χρόνια για να μπορέσει να αφιερωθεί στην επαγγελματική του δραστηριότητα με πλήρη απασχόληση.

Ανατροφοδότηση: Φορείς που συνεργάζονται με μετανάστες και πρόσφυγες στην Ισπανία

Για να κατανοήσουμε καλύτερα την πραγματικότητα για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες επιχειρηματίες στην Ισπανία, επικοινωνήσαμε με πέντε ΜΚΟ για να διερευνήσουμε εις βάθος τη γνώμη τους σχετικά με τις ανάγκες και τα βασικότερα εμπόδια που αντιμετωπίζει αυτή η ομάδα. Η έρευνα αποτελείται από είκοσι τέσσερις ερωτήσεις των οποίων τα αποτελέσματα περιγράφονται παρακάτω.

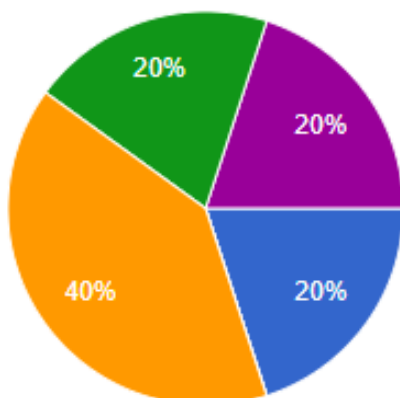
Όλες οι ΜΚΟ πιστεύουν ότι υπάρχουν συγκεκριμένες ομάδες που πλήττονται από την υψηλή ανισορροπία μεταξύ του επιπέδου κατάρτισης και των θέσεων που κατέχουν στην αγορά εργασίας, γεγονός που δείχνει ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην αντιμετώπιση αυτού του χάσματος.

Οι μετανάστες υψηλής ειδίκευσης αντιμετωπίζουν ορισμένα προβλήματα κατά την πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας εξαιτίας της ανεπαρκούς αναγνώρισης των προσόντων που έχουν αποκτήθει στις χώρες καταγωγής τους, της έλλειψης εξασομικευμένων πολιτικών ένταξης στην αγορά εργασίας και της έλλειψης διαβατηρίου ή άλλων επίσημων εγγράφων. Για την επίλυση αυτού του προβλήματος, οι ενδιαφερόμενοι φορείς, με τους οποίους διεξήχθη η συνέντευξη, αναφέρθηκαν ότι θα ήταν απαραίτητο να προωθηθεί η υιοθέτηση προτύπων που θα ευνοούν την αναγνώριση των προσόντων που αποκτήθηκαν στις χώρες καταγωγής. Επίσης, θα πρέπει να παρέχετε εξασομικευμένη βοήθεια προετοιμάζοντάς τους για την ένταξη τους στην αγορά εργασίας καθώς και να εγκριθεί σχετικό νομικό πλαίσιο για την ελαχιστοποίηση διακρίσεων στις διαδικασίες επιλογής.

Οι τρέχουσες πολιτικές και διαδικασίες για την ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας και τη δημιουργία επιχειρήσεων από τους μετανάστες είναι σχεδόν

ανύπαρκτες και το μόνο που υπάρχει είναι η εκμάθηση της γλώσσας, σύμφωνα με τις ισπανικές ΜΚΟ.

Ο ρόλος των ΜΚΟ που συμμετείχαν στις συνεντεύξεις, όπως φαίνεται στο παρακάτω γράφημα, ποικίλλει:

Η δική μας ΜΚΟ διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην εφαρμογή των πολιτικών
Η δικής μας ΜΚΟ υποστηρίζει ανοιχτά την αναθεώρηση / βελτίωση των υφιστάμενων πολιτικών
Η δική μας ΜΚΟ δεν συμμετέχει, άμεσα ή έμμεσα, στις προαναφερόμενες πολιτικές
Δεν επιτελούμε αυτό το έργο

Η υποστήριξη των ΜΚΟ στους μετανάστες επικεντρώνεται στον διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη, στη εκμάθηση της γλώσσας, στην παροχή συμβουλών για το σχεδιασμό των βιογραφικών τους σημειωμάτων και στην παροχή πρόσθετης κατάρτισης για την επίτευξη ενός θέματος στην αγορά εργασίας για αυτούς τους ανθρώπους.

Τέσσερις από τις πέντε ΜΚΟ υποστηρίζουν ότι το υπάρχον νομικό πλαίσιο και τα διαθέσιμα μέσα για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας των μεταναστών στην Ισπανία δεν επαρκούν. Επίσης, πρόσθεσαν ότι δεν υπάρχουν σχεδόν καθόλου πόροι για την ενίσχυση των γλωσσικών τους δεξιοτήτων. Ο γλωσσικός παράγοντας θεωρείται ζωτικής σημασίας για την ένταξη των ατόμων στην αγορά εργασίας καθώς τα υψηλά ποσοστά αποτυχίας των επιχειρήσεων δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά ενώ παράλληλα υποδεικνύουν πως τα υπάρχοντα μέσα δεν είναι επαρκή. Για να αντιμετωπιστούν τα γλωσσικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες στον επιχειρηματικό τομέα, 3 από τις 5 ΜΚΟ παραδίδουν μαθήματα εκμάθησης της γλώσσας, η άλλη ΜΚΟ διευκολύνει την πρόσβαση σε οργανισμούς που παραδίδουν μαθήματα και η τελευταία αναπτύσσει εξατομικευμένα σχέδια.

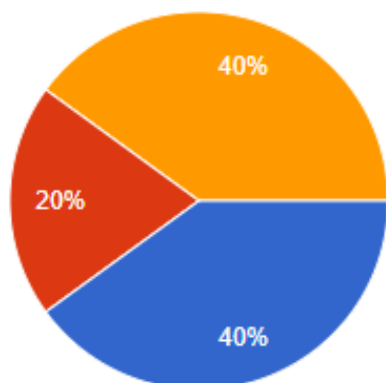
Για να αντιμετωπιστεί η έλλειψη ισορροπίας μεταξύ των ικανοτήτων των μεταναστών και των καλυπτόμενων θέσεων εργασίας, τρεις από τις πέντε ΜΚΟ προωθούν συγκεκριμένους μηχανισμούς ισορροπίας μεταξύ των επιχειρήσεων και των μεταναστών που υποβάλλουν αίτηση για απασχόληση, η τέταρτη ΜΚΟ ενθαρρύνει την αυτοαπασχόληση των μεταναστών και η πέμπτη δεν ασχολείται με τον τομέα αυτό.

Στην περίπτωση επίλυσης των προκλήσεων των εταιρειών των μεταναστών όσον αφορά την πρόσβαση σε δημόσια ή ιδιωτική χρηματοδότηση, 3 από τις 5 ΜΚΟ παρέχουν υποστήριξη στο μετανάστη επιχειρηματία. Από την άλλη πλευρά, για να λυθεί η έλλειψη εξατομικευμένων νομικών και επιχειρηματικών συμβουλών για τις εταιρείες που ίδρυσαν οι μετανάστες, 3 ΜΚΟ διευκολύνουν την πρόσβαση σε νομικές και επιχειρηματικές συμβουλές.

Για να βοηθηθούν οι μετανάστες στη διαδικασία απασχολησιμότητας μέσω της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, οι ΜΚΟ αναπτύσσουν όλες τις επιλογές εκτός από το να ενεργούν ως πάροχοι άμεσης εκπαίδευσης.

Όσον αφορά τη βελτίωση των ίσων ευκαιριών αναφορικά με την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και τον επιχειρηματικό τομέα για τους μετανάστες, οι ΜΚΟ χρησιμοποιούν και τις 3 στρατηγικές.

Στην ερώτηση σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης φαινομένων σχετικά με διακρίσεις/ προκαταλήψεις εις βάρος των μεταναστών στο χώρο εργασίας, οι εκπρόσωποι των ΜΚΟ υποστηρίζουν ως εξίσου σημαντικά τη χάραξη σχετικής πολιτικής, την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση.

Προσπάθειες ανάπτυξης πολιτικής που αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των διακρίσεων στο χώρο της εργασίας και των επιχειρήσεων και / ή στην αναθεώρηση των υφιστάμενων κανονισμών που επιτρέπουν διακρίσεις στους μετανάστες

Παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων με στόχο την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των μεταναστών σχετικά με τις διακρίσεις και τον τρόπο αντιμετώπισής τους σε διάφορα επίπεδα

Δράσεις εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης που στοχεύουν στην ευαισθητοποίηση των εργοδοτών / ενδιαφερομένων φορέων στο χώρο των επιχειρήσεων για την αντιμετώπιση των διακρίσεων εις βάρος των μεταναστών

Μελέτες περίπτωσης: Φορείς που συνεργάζονται με μετανάστες και πρόσφυγες στην Ισπανία

Αυτή τη στιγμή δουλεύουμε με μια ισπανική ΜΚΟ που ονομάζεται La Bolina. Έχουμε συνεργαστεί με αυτή στο «Πρόγραμμα Ανάπλασης» στη Γρανάδα και έχουμε συμμετάσχει σε αρκετές δραστηριότητες. Στόχος της είναι να βοηθήσει τους πρόσφυγες με τη συμβολή της υπαίθρου και της γεωργίας.

Οι δυο ιδρυτές της La Bolina, αναφέρουν για την καλή ατμόσφαιρα που επικρατεί κατά τη συνεργασία τους με τους μετανάστες και τους πρόσφυγες, αλλά πάνω απ' όλα τονίζουν την έντονη επιθυμία τους για δουλειά με απώτερο σκοπό μια δεύτερη ευκαιρία στη ζωή.

Τελική Περίληψη - Ισπανία

Από τις συνεντεύξεις μας, μπορούν να εξαχθούν αρκετά συμπεράσματα:

1. Το μεγαλύτερο πρόβλημα στην Ισπανία για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες επιχειρηματίες είναι η έλλειψη κυβερνητικής υποστήριξης και βοήθειας όσον αφορά τη διευκόλυνση της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων. Η φορολογία είναι πολύ υψηλή και η διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί είναι υπερβολικά χρονοβόρα.
2. Η γλώσσα δεν ήταν σε μεγάλο βαθμό εμπόδιο για την ομάδα αυτή, δεδομένου ότι οι περισσότεροι από αυτούς ήρθαν στην Ισπανία από τη Λατινική Αμερική.
3. Τέλος, οι ΜΚΟ αποτελούν σημαντικούς και χρήσιμους παράγοντες σε όλη τη διαδικασία έναρξης των επιχειρήσεων στην Ισπανία.

Κατά την άποψή μας, στην Ισπανία πρέπει να γίνει πολλή δουλειά όσον αφορά την αυτοαπασχόληση των αλλοδαπών και η κατάσταση αυτή χειροτερεύει εξαιτίας της τρέχουσας οικονομικής και προσφυγικής κρίσης.

Ωστόσο, το έργο των οργανισμών, των ιδρυμάτων και των ΜΚΟ που εργάζονται με αυτό το προφίλ ανθρώπων, σε συνδυασμό με την κυβέρνηση, κάνουν σπουδαία δουλειά χάρη στο όραμα τους και την κοινωνική τους δέσμευση.

Περίληψη Τελικής Έκθεσης των Ομάδων Εργασίας

Στην παρούσα έκθεση του Ευρωπαϊκού έργου VET4MIGRE, αναγνωρίζουμε πως οι μετανάστες και οι πρόσφυγες αποτελούν σημαντικό εργατικό δυναμικό για τις χώρες υποδοχής της ΕΕ και ότι αυτή η ομάδα μπορεί να συμβάλει σημαντικά στις οικονομίες αυτών των χωρών.

Η Ευρώπη έχει την ανάγκη για περισσότερους επιχειρηματίες και για ευνοϊκό κλίμα περί επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που θα ενισχύσει την

επιχειρηματικότητα, εκπληρώνοντας τους στόχους της στρατηγικής της Λισαβόνας και την επιτυχή εφαρμογή της. Η παροχή βοήθειας στους μετανάστες επιχειρηματίες είναι απαραίτητη για τη δημιουργία των αναγκαίων συνθηκών για βιώσιμη ανάπτυξη και απασχόληση χωρίς αποκλεισμούς, συνεπικουρώντας σε μια πιο συνεκτική Ευρώπη.

Βάσει των παραπάνω, επιδιώξαμε στην έρευνα μας να εντοπίσουμε ποιοι πόροι διατίθενται σήμερα για τους μετανάστες επιχειρηματίες και πού μπορεί να υπάρχουν ελλείψεις εκπαίδευσης και κατάρτισης στις χώρες εταίρους: Ιταλία, Δανία, Ισπανία, Ελλάδα και Βουλγαρία. Η διαδικασία αυτή διεξήχθη μέσω έρευνας, όπου ήρθαμε σε άμεση επικοινωνία με τους ίδιους τους μετανάστες και τους πρόσφυγες επιχειρηματίες υψηλής ειδίκευσης και με τα ενδιαφερόμενα μέρη που εργάζονται με αυτή την ομάδα, δημιουργώντας γόνιμες συζητήσεις και τροφοδώντας σημαντικές σκέψεις και ιδέες για το τι μπορεί να γίνει καλύτερα για την πλήρη υποστήριξή τους.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι εταίροι διαπίστωσαν ότι οι μετανάστες επιχειρηματίες χρειάζονται και επωφελούνται από εξατομικευμένες διαδικασίες που εστιάζουν στην προετοιμασία τους για την είσοδο στην αγορά εργασίας μέσω, κυρίως, της καθοδήγησης. Με αυτόν τον τρόπο, οι μετανάστες μπορούν να λαμβάνουν συμβουλές, βοήθεια και πληροφορίες, κατά προτίμηση εξατομικευμένες και προσαρμοσμένες στην ιδιαίτερη κατάσταση που βιώνουν και στις ανάγκες τους. Ένας μέντορας ή σύμβουλος μπορεί να παρέχει περαιτέρω σημαντικές "εξειδικευμένες γνώσεις" και να ανοίξει την πόρτα σε μεγαλύτερη δημιουργία δικτύων, σπάζοντας έναν κώδικα που μπορεί να είναι δύσκολο να αποκρυπτογραφηθεί από μόνος του.

Πράγματι, η ενίσχυση του δικτύου είναι καθοριστική. Αυτό ισχύει για τον ίδιο τον μετανάστη και, ταυτόχρονα, είναι σημαντικό και για τα ενδιαφερόμενα μέρη που βοηθούν αυτήν την ομάδα. Με άλλα λόγια, πρέπει να δημιουργηθούν παράλληλα δίκτυα τα οποία ο μετανάστης μπορεί να χειριστεί και να επωφεληθεί: το πρώτο και προφανέστερο δίκτυο είναι οι δικές του διαπροσωπικές επαφές και το δεύτερο είναι το δίκτυο των οργανισμών που εργάζονται για να υποστηρίξουν τους μετανάστες επιχειρηματίες.

Όλοι αυτοί οι οργανισμοί μπορούν να εξυπηρετήσουν τον μετανάστη επιχειρηματία, αλλά να μην γνωρίζουν ο ένας τον άλλο όπως ακόμη και ποιες υπηρεσίες προσφέρονται ήδη. Σε συνεργασία, αναμφίβολα μπορούν καλύτερα να παρέχουν σημαντική καθοδήγηση στους μετανάστες που εξυπηρετούν και να αναπτύσσουν μαζί τις απαραίτητες, καινοτόμες και ενδιαφέρουσες νέες συνεργασίες για να υποστηρίξουν την ομάδα-στόχο τους. Η συγκέντρωση πόρων και τεχνογνωσίας σε οργανισμούς μπορεί επίσης να είναι ο καλύτερος τρόπος για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων αναγκών των μεταναστών και των προσφύγων στην περιοχή, π.χ. ψυχολογική υποστήριξη και δημιουργία κινήτρων που μπορούν και διαφέρουν σε σύγκριση με τους γηγενείς πληθυσμούς.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα θα πρέπει να συνεχίσουν να στοχεύουν στην εκμάθηση γλωσσών, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες μεθοδολογίες, καθώς η γλώσσα είναι ένα πολύ ισχυρό εμπόδιο μεταξύ των χωρών (με εξαίρεση την Ισπανία στη μελέτη μας, λόγω ιστορικού της πλειονότητας των μεταναστών). Η εκμάθηση της γλώσσας είναι επομένως ένα απαραίτητο βήμα, αλλά ακόμη και με αυτό το σύνολο

δεξιοτήτων, η κοινωνικο-πολιτισμική γνώση είναι επίσης κρίσιμη. Η εκπαίδευση σε αυτόν τον τομέα μπορεί να βοηθήσει την αλληλεπίδραση με τους ντόπιους με έναν σκόπιμο τρόπο. Η κατανόηση των πολιτιστικών στοιχείων είναι κάτι που μπορεί να επιταχυνθεί μέσω της κατάρτισης αλλά και μέσω της βοήθειας ενός μέντορα.

Επιπλέον, τα μαθήματα είναι συχνά διαθέσιμα στην αρχή της επιχείρησής τους, αλλά εάν αυτά τα μαθήματα πρόκειται να εξυπηρετήσουν τους μετανάστες, πρέπει να παρέχουν πιο στοχοθετημένες πληροφορίες, π.χ. να είναι ειδικά για το συγκεκριμένο τομέα και να αντιμετωπίζει θέματα όπως η πολιτιστική ευαισθητοποίηση στο μάρκετινγκ και η εξυπηρέτηση των πελατών. Η τεχνολογία της πληροφορικής και η ψηφιοποίηση προσφέρουν περαιτέρω εισόδους για τους μετανάστες στην επιχειρηματική σκηνή.

Το επίπεδο γραφειοκρατίας διαφέρει ανά χώρα στην ΕΕ. Ωστόσο, συνολικά, υπάρχει μεταξύ των συμμετεχόντων στην έρευνά μας ειδική ανάγκη για βοήθεια στην ερμηνεία των νόμων και των κανονισμών κάθε χώρας, ειδικά όταν πρόκειται για νομικούς όρους φορολογικού δικαίου - μια πτυχή της έναρξης μιας επιχείρησης που είναι σημαντική για να ληφθεί σωστά από την αρχή.

Οι ΜΚΟ που εργάζονται για τη στήριξη μεταναστών και προσφύγων επιχειρηματιών πρέπει επιπλέον να επιδιώκουν να επηρεάσουν την υπάρχουσα πολιτική, ιδίως στους τομείς: καταπολέμησης των διακρίσεων, πρόσβασης στη χρηματοδότηση και εξασφάλισης ότι οι μετανάστες με μια επιχειρηματική ιδέα μπορούν να ανταπεξέλθουν και να χειριστούν τις δυσκολίες που θα συναντήσουν. Η καταπολέμηση των διακρίσεων πρέπει να τεθεί ως αφετηρία. Ένας τρόπος για να γίνει αυτό είναι, π.χ. προωθώντας εκδηλώσεις με μετανάστες επιχειρηματίες στο επίκεντρο όπου πολιτικοί φορείς ή αντιπρόσωποι είναι προσκεκλημένοι σε ανοιχτή συζήτηση. Οι νέες στρατηγικές χρηματοδότησης ενδέχεται να περιλαμβάνουν προώθηση μεγαλύτερης πρόσβασης σε μικροχρηματοδοτήσεις ή η επανεξέταση των κανονισμών που εμποδίζουν τους πρόσφυγες επιχειρηματίες να σταθούν στα πόδια τους.

Επίσης από την έρευνά μας προκύπτει πως ΜΚΟ και ιδρύματα που υποστηρίζουν αυτή την ομάδα πρέπει πραγματικά να «κατανοούν» τα άτομα που υποστηρίζουν - μαθαίνοντας με δημιουργικό τρόπο ποιοι είναι πραγματικά οι επωφελούμενοι για να παρέχουν την πιο αποτελεσματική βοήθεια. Αυτό θα συμβάλει περαιτέρω στην ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ αυτής της ομάδας και της κοινωνίας γενικότερα.

Τέλος, όλοι οι συμμετέχοντες εξέφρασαν μεγάλη εμπιστοσύνη στους στόχους και τις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις διαθέσιμες ευκαιρίες. Οι δυνατότητες συνέργειας και δημιουργικών νέων ιδεών που παρουσιάζονται είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικές. Βρήκαμε ξεχωριστά κίνητρα και αφοσίωση σε όλες τις χώρες για τη επίτευξη των καλύτερων δυνατών δυνατοτήτων.

Οι συμμετέχοντες σε όλες τις χώρες διαπιστώνουν επιπροσθέτως ότι οι ΜΚΟ μπορούν και διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην υποστήριξη της ενσωμάτωσης των μεταναστών μέσω της επαφής των μεταναστών με την αγορά εργασίας και της διασφάλισης ότι τα όνειρά τους για την έναρξη μιας επιχείρησης θα γίνουν πραγματικότητα. Η συμβολή των ΜΚΟ, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, είναι

πραγματικά καθοριστική για τη διευκόλυνση της ένταξής τους, παράλληλα και με τη συνεργασία διαφόρων κυβερνητικών αρχών.

Στην ουσία μια αποτελεσματική διαδικασία ενσωμάτωσης απαιτεί συνεργατική εργασία. Για τους μετανάστες επιχειρηματίες, η συνεργατική και στοχοθετημένη υποστήριξη θα είναι πιο αποτελεσματική όταν εξατομικεύεται σε τέτοιο βαθμό ώστε να είναι σχετική και μακροπρόθεσμη τόσο σε σχέση με το όραμά τους όσο και με τη δέσμευσή τους.

Η επίτευξη του στόχου, ώστε να καταστεί αυτή η διαδικασία όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική και ομαλή, είναι απαραίτητη για την υλοποίηση μιας Ευρώπης βασισμένης στις δικές της θεμελιώδεις αξίες, όπου όλοι έχουν την ευκαιρία να ευημερήσουν πραγματικά.

Credits

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου "Vet opportunities for migrants and refugees", υπό τον άξονα "Στρατηγικές Συμπράξεις Erasmus Plus KA2 στο τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης". Το έργο χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η δημοσίευση αυτή αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις του συγγραφέα και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση πληροφοριών περιέχονται σε αυτήν.

Κωδικός έργου: 2017-1-DK01-KA202-034224